

СТЕНОГРАМА
засідання Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики
12 червня 2025 року
Веде засідання голова комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На початку засідання комітету пропоную обрати голову засідання. Пропоную Сергія Владиславовича...

_____. Секретаря.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ой, да, секретаря засідання комітету. Прошу...

_____. На підвищення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну чого, там генеральний секретар, завжди пропонував Сергій Володимирович Власенко.

Пропоную обрати секретаря засідання, як завжди, Сергія Владиславовича Соболева. Сергій Владиславович, немає заперечень?

СОБОЛЄВ С.В. Ні, немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, тоді голосуємо.
Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви завжди утримуетесь, а тут за.

СОБОЛЄВ С.В. А, ну, утримався. Забув. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Утримався. Добре.

Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, наскільки бачу, 14 – за, 1 – утримався. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

Тоді переходимо до нашого порядку денного. Повідомляю, що порядок денний розіслано було народним депутатам завчасно. Отже, пропоную затвердити порядок денний, прийняти точніше за основу. Прошу голосувати.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для стенограми. Також присутній член комітету народний депутат України Власенко Сергій Володимирович.
Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.
Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.
Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 16 – за, 0 – проти, 0 – утрималось.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Чи будуть пропозиції до порядку денного нашого сьогоднішнього засідання? Ігор Павлович, прошу.

ФРІС І.П. Денис Вячеславович, прошу зняти 8084. У нас деякі неузгодженості в Мін'юсті виникли по цьому законопроекті. Вони надали свої зауваження, але не відобразили свої зауваження в кінцевій редакції і в прийнятих правках. Тому за узгодженою позицією з Мін'юстом просимо його зняти на наступне засідання.

БОЖИК В.І. Ігор Павлович, а як це можливо таке?

ФРІС І.П. Валерій Іванович, я не буду це коментувати. У мене в самого виникає певний подив. Можливо, якась неузгодженість була серед різними департаментами, які приймали участь в опрацюванні кінцевої редакції законопроекті. Тому будуть зауваження громадськості, у нас громадські активісти працювали над цим законопроектом, Максим

Лациба дуже багато йому приділив уваги. Він написав деякі свої пропозиції щодо його удосконалення цього законопроекту. Мін'юст на частину погодився, на частину не погодився. Ну, і це, напевно, швидше за все і викликало оці розбіжності в кінцевій редакції таблиці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Віктор Дубовик, прошу.

ДУБОВИК В.В. Шановний пане голову, шановні народні депутати, також у нас є застереження...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Віктор, пане Віктор, для стенограми маєте представитись, бо у нас же стенограма ведеться.

ДЕМЧЕНКО С.О. І трохи громче. Нечутно нічого.

ДУБОВИК В.В. Шановний пане голову, шановні народні депутати! Директор директорату правової політики Офісу Президента України. У нас також є зауваження до цього законопроекту. Тому підтримую позицію Ігоря Павловича. Якщо можна, зняти його з цього засідання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, немає заперечень? Тоді ми будемо...

ДЕМЧЕНКО С.О. А скільки часу потрібно ініціаторам зняття законопроекту для того, щоб врахувати зауваження? Які плани взагалі?

ФРІС І.П. Я думаю, на наступне засідання комітету він буде готовий. Сергій Олексійович, там буквально декілька норм, які не узгоджуються. Дві-три норми, які не узгоджуються, їх треба доопрацювати.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я просто для орієнтиру, щоб знаки, коли воно планується. Тобто це у нас через тиждень на наступне аж засідання буде, якщо Верховна Рада... на пленарному.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Ще будуть пропозиції до порядку денного? Немає пропозицій.

Колеги, дивіться, одне питання по 13165. Очевидно, ми його можемо почати розглядати на комітеті, щоб почути позицію. У нас немає кінцевої ще таблиці по цьому законопроекту, як ви знаєте. Але, я думаю, що можемо почути позицію різних представників...

ДЕМЧЕНКО С.О. Це декларування?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саме так.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, а давайте ми його перейменуємо, назвемо його просто обговорення.

_____. Ну, воно так і буде по суті.

_____. Да, бо якось без таблиці воно неправильно.

ВЛАСЕНКО С.В. Давайте назвемо це обговорення основних питань законопроекту такого-то, і всі підемо далі. Ми розуміємо, що рішення не буде сьогодні.

ДЕМЧЕНКО С.О. Це треба зміни в порядок денний вносити.

ВЛАСЕНКО С.В. Я ж про це і кажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, зміни вносити не є обов'язковим, ми так не робили ніколи, чесно кажучи, що прямо зміни вносити. Але знову ж таки немає заперечень, можемо перейменувати на обговорення проекту закону. Давайте, тоді немає сенсу... Ну, розгляд, власне, і включає обговорення законопроекту. Якщо ми дуже хочемо перейменувати, то давайте просто врахуємо це, врахуємо.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, вибачте, просто ви праві в тому, що ми ніколи не починали розгляд законопроекту, якщо немає таблиці. Це не буде повноцінний розгляд. Всі розуміють, що ми хочемо обговорити загальні підходи. Так давайте так і назвемо. Я ж

кажу, щоб у нас не почалася нова традиція, коли ми будемо розглядати законопроекти без табличок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, знову ж таки, якщо вже так...

ВЛАСЕНКО С.В. Дивіться, ми ж почали перепакувувати законопроекти в меншу кількість поправок, почали. Я просто не хочу, щоб ви почали нові погані традиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Давайте, колеги, ми ж розглядати законопроект, давайте, можемо і без порівняльної таблиці. Нам на комітеті, опрацьовуючи законопроект, ми ж не обов'язково маємо виносити вже табличку. Ми його готувати потім...

БОЖИК В.І. Денис Вячеславович, це ж не робоча група, це засідання комітету до другого читання. Як без таблички, я взагалі не розумію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спокійно можна.

БОЖИК В.І. Якщо можна, то, мабуть, щось тоді...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, Валерій Іванович...

БОЖИК В.І. Я погоджуюся з Сергієм Володимировичем тут.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валерій Іванович...

БОЖИК В.І. Ми можемо обмінятися думками, але не розглядати законопроект до другого читання, окрім того, що ми розглядаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окей. Давайте тоді я свою точку зору обґрунтую. Я не проти, я сказав, щоб ми змінили це на обговорення. Але щодо розгляду без таблички. По-перше, табличка є, є перелік пропозицій, які подані до другого читання цього законопроекту. І розглядати на комітеті ми можемо, і опрацьовувати табличку без будь-якої там кінцевої фінальної редакції таблички. Це нормальна робота комітету, вона може бути організована

на базі підкомітету, окремого депутата, робочими групами, як завгодно, хоч на комітеті. Тому я про це і сказав. Але якщо є загальне, але якщо ми хочемо перейменувати, в мене особисто немає заперечень, бо ми рішення кінцевого, очевидно, не приймемо сьогодні на комітеті. Але так ми можемо працювати над законопроектом і на комітеті.

Так, більше нема пропозицій? Тоді дві пропозиції: пропозиція Фріса щодо зняття законопроекту 8084 і пропозиція Власенка, Сергія Власенка, щодо зміни пункту 4 просто з проекту закону на обговорення проекту закону про внесення змін до закону України. Тоді в такій редакції буду ставити в цілому.

Ставлю на голосування в такій кінцевій редакції і прошу переходити до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас. Ватрас!

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ.

Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

ГУНЬКО А.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук. Стефанчук!

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 16 – за, 0 – утримались, 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Тоді переходимо до першого питання нашого порядку денного. Це проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розподілу судових витрат та судового збору (реєстраційний номер 13192).

Прошу голову профільного підкомітету, співголову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроекту.

ПАВЛІШ П.В. Вітаю, шановні колеги. Підкомітет з питань правосуддя шляхом опитування прийняв рішення більшістю голосів щодо підтримки законопроекту до другого читання. Таблиці, яка була розіслана членам нашого комітету. Цей законопроект, ви всі знаєте, розроблений на виконання рішення Конституційного Суду. Автором його є Максим Євгенович Дирдін, який займався, проводив робочі групи щодо напрацювання і опрацювання таблиці до другого читання. Тому я хотів би далі, щоб Максим Євгенович вже розповів більш детально, що буде стосуватися, яких змін ці поправки, і в цілому підтримати за наслідками розгляду комітету.

За моєю інформацією, то Державна судова адміністрація, там судові органи його підтримують, даний законопроект до другого читання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Максим Євгенович, прошу.

ДИРДІН М.Є. Доброго дня всім, і так я трошки зроблю історію цього законопроекту. Дійсно, цей законопроект був першого читання розроблений на реалізацію рішення КСУ від 20 січня цього року. Там є дедлайн, це 20 липня цього року.

До даного законопроекту був поданий альтернативний законопроект нашого колеги Романа Бабія. Після того, як були надані поправки і пропозиції до даного законопроекту, плюс враховані деякі позиції з альтернативного законопроекту, ми на базі комітету проводили робочі наради і зустрічі із зацікавленими сторонами щодо даного законопроекту. Перше.

Другий момент. В чат нашого комітету я закидував запрошення, щоб ті депутати, які подавали свої поправки, долучалися до їх обговорення, щоб вони могли пояснити і обґрунтувати свої пропозиції до даного законопроекту. Це був наш такий чат.

З тих депутатів, які подавали свої пропозиції, поправки і прийняли участь, це тільки народний депутат Роман Вячеславович Бабій, який активно приймав участь в даній роботі, певні його пропозиції були підготовлені і прийняті до даної таблиці.

Крім того, ми запропонували комітету, щоби до другого читання були розширені, більше враховані пропозиції стосовно судового збору по банкрутству. Так як є законопроект, який був поданий раніше Мін'юстом, але час іде, даний законопроект не приймається, але сам Кодекс з питань банкрутства, він діє, і потрібно його теж відрегулювати. Це була позиція і прохання Мінюсту і Верховного Суду. Вони з цього питання більш ширше, розлого розкажуть, дадуть інформацію членам комітету з цього питання.

Далі. Даний законопроект, на мій погляд, враховує рішення КСУ, крім того, ми розширюємо питання щодо банкрутства сплати судового збору. І крім того, є технічні такі моменти, були пропозиції від Мін'юсту, які в даній таблиці вони враховані, вони відображені, які йдуть корегування.

Якщо будуть більш додаткові питання, я скажу. До речі, має підключитися представник з Комітету з питань економіки Дмитро Кисилевський, тут є ще представник Міністерства економіки. До даного законопроекту була подана поправка номер 34 до даної таблиці авторства Андрія Мотовиловця. Це стосується програми кредитування "5-7-9", яка є критично важливою. І представник Комітету з питань економіки розкаже більш детально, чому в даному випадку пропонується дана правка до даного законопроекту. І це питання ми обговоримо і будемо приймати вже рішення комітетом.

У мене все. Тут я бачу, Роман Бабій піднімає руку як автор альтернативного законопроекту, який є активний і приймав участь в даному обговоренні.

А потім я прошу після Романа Бабія дати слово представникам Верховного Суду, ДСА, Мін'юсту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Давайте таким чином, у нас є, я бачу, пан Дмитро Кисилевський присутній на комітеті. У нас спочатку виступають члени комітету, тому, Роман Вячеславович, вам спочатку слово. Потім, бачу, рука піднята у Сергія Демченка, потім тоді вже Дмитро.

БАБІЙ Р.В. Дякую, пане голову.

Шановні колеги, також я хотів би подякувати, дійсно, Максиму Євгеновичу за організацію обговорень по цьому законопроекті, за запрошення в принципі суддів, ДСА і всіх зацікавлених осіб, кого ці зміни стосуються, будуть стосуватися, якщо вони будуть прийняті.

Щодо того, ну, я пропонував і до останнього там нашої зустрічі ...*(Не чути)* дискусії чи по господарському процесу встановлювати градацію ставки судового збору в залежності від того, чи це є фізична особа, чи ні. На останньому нашому засіданні, робочому засіданні, скажімо так, більшість прийняли рішення, що не треба чіпати Господарський процесуальний кодекс. Знову ж таки я не буду наполягати, поясню, чому я вносив цю пропозицію. Якщо члени комітету, скажемо так, не знайде вона підтримки у членів комітету, я не буду навіть наполягати на голосуванні за неї. А суть в тому, що на ...*(Не чути)* разів у нас моя пропозиція щодо того, щоб зробити підхід до сплати судового збору фізичними особами, не ФОПами, а лише фізичними особами, які беруть участь у господарському процесі за такими ставками, як, власне, і в цивільному процесі, що забезпечить однаковий підхід за апеляції і касації в тому числі. А на другій шальці терезів те, що, очевидно, якусь суму ми надходжень до спецфонду втратимо. Це об'єктивно. Питання в тому, що до кінця невідомо, яку саме, але, то будуть втрати, таке є.

І плюс Лариса Іванівна висловлювала певні застереження, Лариса Іванівна Рогач, я маю увазі, висловлювала певні застереження щодо можливих зловживань. Знову ж таки, вони можуть бути, можуть не бути, проте дивіться, колеги, це все може нівелюватися врахованою пропозицією моєю, коли внесемо, більш чітко врегулюємо питання звільнення від сплати судового збору, зменшення чи відстрочки від сплати судового збору в Законі "Про судовий збір". Там, де буде більш чітко прописано, в яких випадках може звільнитися фізична особа, якщо суди будуть, господарські суди, будуть застосовувати більш активно і виважено, і обґрунтовано цю норму, то тоді, можливо, і немає, звісно, необхідності в зменшенні для всіх фізичних осіб судового збору. Тому я підтримую, власне... А, і підтримую пропозиції по банкрутству, ми теж їх обговорювали.

І щодо правки, про яку говорив Максим Євгенович, я не проти, навіть відразу висловлюсь, щоб потім не забирати час, не брати слово. Я, чесно кажучи, проти цього, тому що вносяться зміни в наш непрофільний... скажімо так, закон, який не в профілі нашого комітету. Я не підтримую такі підходи. Я думаю, можна знайти якийсь законопроект з економічного комітету, в який відповідно цю правку внести.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякую.

Максим Євгенович, ви хотіли відреагувати?

ДИРДІН М.Є. Ну, давайте, може, Сергій Демченко, а потім уже все разом уже. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, добре. Сергій Олексійович, прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Всім добрий день. В мене є питання до надхненника законопроекту пана Максима, і після цього я уточню, що я хотів би по цьому законопроекту звернути увагу і поставити на розгляд комітету можливу правку.

Відповідно до рішення Конституційного Суду, Конституційний Суд, ну, простими словами, зазначив, що ми мусимо зробити розмір і визначення судового збору таким, щоб фізична особа була спроможна його сплатити, щоб відповідна фізична особа не втрачала права на судовий захист через відсутність в неї відповідної можливості сплатити судовий збір. Ну, грубо кажучи, десь так.

І правки, які зараз запропоновані в проекті, який пропонується голосувати, визначено, що на стадії апеляції та касації відповідний судовий збір обмежується відповідною кількістю, там, якоюсь сумою, скажемо так. Чи не вийде таким чином, що за першу інстанцію особа сплатить більше судового збору, подаючи позовну заяву, ніж в апеляції? Тобто в апеляції ми обмежуємо сумою судовий збір. І ця сума, якою ми обмежуємо, вже може бути в першій інстанції, і таким чином буде: в першій інстанції особа сплатить більше, ніж в апеляції, ніж в касації. Чи це є правильним, чи це такий підхід умисний, чи це є помилка якась? Це в мене є таке питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Це всі питання? Чи ще будуть, щоб потім...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мабуть, так.

ДЕМЧЕНКО С.О. Поки що це питання, да, а я потім скажу...

ДИРДІН М.Є. Хорошо. Я для членів комітету і для присутніх знов хотілось пояснити. Дане рішення, яке ...*(Не чути)* читав, суть зводиться до того, що має бути

домірність і, простими словами, це коли особа не має майнової спроможності платити судовий збір, але є юридичні підстави, що він не був обмежений. І коли я починав робити ініціативу щодо даного законопроекту, я зібрав, запросив представників судової гілки влади, Мін'юсту, Уповноваженого, багатьом я зробив запрошення, ми обговорювали концепцію або концепт, деяким членам комітету подобається концепт. Ми проговорили, яким чином ми повинні рухатись щодо реалізації рішення КСУ. І була дискусія, були напрацювання. Кожна сторона надавала свої пропозиції. До речі, Верховний Суд активно приймав участь, надавав свої пропозиції, яким чином зробити такий баланс, і кожна пропозиція була врахована. І ми вже при підготовці, коли вже реєстрували законопроект, вирішили зупинитись на певних позиціях. Це вносити зміни саме по суб'єктах і зробити його збалансованим, який на наш погляд здається, буде реалізація рішення КСУ, це тільки ЦПК, не торкатися по суб'єктах ГПК і КАСУ. Далі були альтернативні законопроекти.

Щоб дати відповідь на ваше запитання, то я запрошував всіх членів комітету, вони були за це теж, не підтвердили те, що я не запрошував членів комітету прийняти участь в даних обговореннях. І коли ми обговорювали, дискутували, і переконували в тій або іншій там правильності позицій, ми знаходили певний якийсь компроміс. І з погляду законодавця, з позиції судової влади, з позиції виконавчої влади, там ДСА, Мінфін, ми дивилися, яким чином збалансувати, щоб були дотримані права людини, яка дійсно не може фінансово сплатити судовий збір, бо є такі навантаження, але не порушувати права по інших особах, які мають майнову спроможність сплатити, але можливо вона офіційно не працює або ще якимось іншим чином. І ми провели, якщо я не помиляюсь, чотири або п'ять таких засідань. І ми виробляли позицію до другого читання, яким чином це збалансувати. І на наш погляд, ця таблиця, яка зараз представлена комітету, вона авторства не Максима Дирдіна, це робота багатьох структур, державних органів, для того щоб направити на реалізацію рішення Конституційного Суду від 20 січня цього року. Якщо ми не приймемо рішення, парламент не прийме рішення до цього часу, то відповідно до рішення КСУ не буде справляння судового збору по касаційній інстанції в рамках цивільного провадження і тоді всім зрозуміло, яка є проблема з державним бюджетом, і так само не будуть захищені права громадян, які дійсно не мають фінансової спроможності сплатити судовий збір. І таким чином, коли ми запропонували поправки в першій редакції і вже до другого читання, це позиція обговорень і пошуку більш оптимального рішення стосовно реалізації рішення КСУ. Ну, все, більше не можу щось додати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я уточню тоді. Дякую.

Я продовжу. Я з усією повагою до колеги, але єдине що, от просив би, якщо колега не хоче відповідати на питання, достатньо сказати, я не хочу відповідати на питання, і не ретранслювати тираду, яка взагалі не пов'язана з питанням, яке задається. Це з повагою, правда. Буде взаємна повага тоді у всіх.

Я хотів звернути на це увагу, колеги, що у нас є такий перекис в результаті прийняття цієї редакції закону, це перший перекис. А другий перекис, я вже питання не буду задавати, просто буду казати, як воно є, тому що нема сенсу, я відповіді не отримаю. Другий момент, що ми обмежуємо 10-ма розмірами прожиткового мінімуму відповідні оскарження, як пропонується, наприклад. І ми це обмежуємо для всіх: як для спроможних громадян, так і неспроможних. Тобто йде мільярдер якийсь, подає скаргу в суд і в нього є обмеження по сумі. А є бідна особа, яка має, там, прожитковий мінімум тільки в свій дохід відповідно, мінімальну заробітну плату. І в неї таке ж саме обмеження. Чи є це справедливим? Чи саме це просив Конституційний суд визначити на підставі свого рішення Конституційного суду? Я вважаю, що ні. Я думаю, що він казав саме про неспроможних осіб, щоб саме їм забезпечити можливість на отримання судового захисту.

Тому моя пропозиція, я скинув в наш чат нашого комітету, вона є, можна її зараз "живьем" переглянути, кому незручно наслух, але сенс її виглядає таким чином, щоб обмежити відповідний розмір не прожитковими мінімумами, а доходом відповідної особи. Наприклад, 5 відсотків (те, що я пропоную), не більше ніж 5 відсотків розміру доходу такої особи за попередній календарний рік. І це буде питання стосуватися фізичних осіб та фізичних осіб, які є як підприємці. Тоді у нас буде зрозуміло, що якщо в особи є достатній дохід, ну, то немає сенсу обмежувати її відповідно у сплаті судового збору. Якщо ж вона неспроможна сплачувати відповідний судовий збір, то, зрозуміло, відповідно до розміру її доходу їй буде йти більш пільговий, скажімо так, в лапках...

ВЛАСЕНКО С.В. Серьожа, а як практично перевіряти суду дохід людини?

ДЕМЧЕНКО С.О. Практично особа просто подає відповідну декларацію, Серьожа. Декларацію може подати.

ВЛАСЕНКО С.В. А якщо людина не декларант, як бути?

ДЕМЧЕНКО С.О. Якщо людина не декларант, вона заявляє цю ситуацію, і все. Ну, ми також не можемо, ну, Серьожа, я перепрошую, коли особа має надприбутки і буде сплачувати незрозуміло... *(Не чути)*

ВЛАСЕНКО С.В. Ні, питання ж не про це, тут я з тобою погоджуюсь, але питання в тому, що... вже в твоїй пропозиції. Я ж кажу, як суду визначати, скільки людина отримує доходу? Ну, це ж...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, це відкрита інформація. Людина або отримує заробітну плату, або вона отримує відповідно як фізична особа-підприємець, декларує відповідно свій дохід.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, чому... Колеги, у мене питання. Ви цю пропозицію проговорювали, коли опрацьовували цей законопроект з Максимом Євгеновичем?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я подавав до законопроекту ці пропозиції, ці правки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зрозумів.

Максим Євгенович, скажіть, будь ласка, оця пропозиція. Бо механізм мені теж незрозумілий, яким чином це практична реалізація.

ДИРДІН М.Є. Пане голово, давайте я трішки теж буду казати речі своїми іменами, і не буду вже лукавити, і не буду мати, там, парламентську дипломатію.

Перший момент. Я знову ще повторюю, якщо Сергій Олексійович не зрозумів. Я офіційно і неофіційно всім розіслав запрошення, тим депутатам, які подавали поправки. І в чат комітету нашого я скинув запрошення і іншим нашим колегам, щоб прийняли участь в обговоренні, щоб кожен депутат міг пояснити і довести суть пропозицій. Це перший момент.

На жаль, Сергій Олексійович не захотів, не мав можливості, не знаю, не скористався цією можливістю. Хоча, як я знаю, що робота парламенту, депутатів полягає не тільки обговорити публічно на комітеті, під запис, свою позицію, але і робота за межами публічності, за межами фіксації на Zoom-конференції своєї позиції, як проходить робоче спілкування щодо даних законопроектів.

Другий момент. Те, що пропонує Сергій Олексійович, це передбачається в нашому законопроекті, коли, дійсно, коли фізична особа не має фінансової можливості, законопроектом передбачаються ті умови, що вона подає документи, які, на її погляд, підтверджують фінансову неспроможність, це є.

Є інший момент, про таке говорить Сергій Олексійович. Коли особа, ми це теж проговорювали з ДСА, Верховним Судом, Мін'юстом, Мінфіном, що є випадки, де особа офіційно не працює, але має доходи неофіційні. І щоб не було такого, коли вона приходить каже, по виписці з банку чи по ще якихось документах каже: а в мене немає доходу, я нічого не отримую. Але за останній рік чи два в неї змінились фінансовий стан: щось купили чи щось продали і ще якимось чином це відбувалося.

Це ми все пропонуємо, в законопроекті надати таку можливість суду це визначати. Звичайно, це є позиція самого заявника подати певні документи і доводити ту інформацію, яка підтвердила б його фінансову неспроможність. Все, оте, що говорить зараз Сергій Олексійович, воно не відповідає дійсності, це всі моменти є в цьому законопроекті. Я би попросив, пане голову, дати слово представникам Мін'юсту, Верховному, ДСА з цього питання, щоб ми поставили всі крапки, всі крапки поставили.

Все, я завершив. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Наскільки я розумію зі змісту законопроекту, це є підставою для відстрочки або розстрочення сплати судового збору, якщо сукупний дохід не перевищує... розмір судового збору перевищує 5 відсотків годового доходу. Правильно, річного доходу, Максим Євгенович?

ДЕМЧЕНКО С.О. Це і було в нас, ми змінили тільки цифри. Питання в іншому: ми на сьогоднішній день встановлюємо ставки, розділяємо від суб'єктів, які апеляцію подають та касацію на юридичних осіб і фізичних осіб, фізичних осіб – підприємців. І для фізичних осіб, фізичних осіб – підприємців робимо обмеження відповідної ставки, яку вони сплачують в апеляції і касації. Вісім розмірів прожиткового мінімуму, наскільки я пам'ятаю це, в апеляції і в касації теж... а, там п'ять прожиткових мінімумів, не більше п'яти. І відповідно якщо у нас особа в першій інстанції сплатила судовий збір, він може бути 20 розмірів відповідно, тобто в першій інстанції вона сплатить більше, ніж в апеляції і в касації. Це перше неправильний підхід, на мою думку.

І другий неправильний підхід, що це обмеження буде стосуватися всіх осіб: і спроможних, і неспроможних. Ми на сьогоднішній день...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми почули. Ви це говорили.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я закінчую. Ми на сьогоднішній день, просто маючи дефіцит з забезпеченням судової влади, зменшувати судовий збір, ну, будь ласка, давайте тоді зрозумілий підхід – ми будемо зменшувати фінансування судової влади. Я просто не бачу, що це та логіка, яку переслідує саме Конституційний Суд в своєму рішенні. Він переслідує саме логіку тих осіб, які неспроможні сплатити, а не для всіх давайте зменшимо. Він не сказав, що всі особи в нашій країні неспроможні сплатити відповідний розмір судового збору за апеляційне та касаційне оскарження. У мене все.

Дякую.

Я свою пропозицію скину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Олексійовичу, сенс же не в тому. Максим Євгенович вам сказав. Реально Максим Євгенович повідомляв неодноразово всіма способами, і в чаті, про те, що проводиться опрацювання цього законопроекту. Ви ж чудово про те...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ми на засіданні комітету повинні обговорювати чи ні?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я прошу не перебивати мене. Дякую. Я вас не перебивав.

І Сергій Володимирович Власенко сказав, і я теж саме кажу, що визначення п'яти відсотків, яким чином цей механізм буде реалізовуватися. Тобто це ж ті речі, які мають бути опрацьовані на стадії подання відповідного процесуального документу, тобто яким чином визначатися і так далі. Дуже просто подати пропозицію під час засідання комітету, коли затвердили таблички, коли ми знаємо, що строк на виконання по рішенню Конституційного Суду спливає і зараз ми на комітеті швиденько без розуміння того, як це буде на практиці працювати, можемо виправити. Я сумніваюся, що ви як досить фаховий юрист цього не розумієте.

Тому Максим Євгенович, на мою суб'єктивну точку зору, говорив саме про це. Але це моя суб'єктивна точка зору, я не ставив жодного питання, тому я прошу слово Верховному Суду. Давайте, Максим Євгенович...

ДЕМЧЕНКО С.О. Денис Вячеславович, я тільки закінчу. У нас, ви правильно сказали, і, напевно, і ваша судова практика, і наша адвокатська практика, вона вказує на те, що відповідне відтермінування і розстрочка сплати судового збору, вона існує по

сьогоднішній день, це не новшество, яке ми вводимо. І суд, приймаючи це рішення, використовує ті аргументи сторін і докази, які сторона надає, в тому числі про її неплатоспроможність чи нездатність сплатити відповідні кошти. І особа ці докази подає на сьогоднішній день в суд, і проблеми з цим не виникає. Тому я думаю, що не в цьому випадку також проблеми в особи, яка не отримає відповідний дохід, довести цю історію для суду, щоб він звернув на це увагу і виходив з того, що цій самій особі є необхідність сплатити менший судовий збір, ніж, я перепрошую, народному депутату якомусь або...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Законопроект же цього не позбавляє.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ще раз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Законопроект цього не позбавляє.

ДЕМЧЕНКО С.О. Законопроект на сьогоднішній день зменшує для всіх судовий збір і для мільярдерів, і для тих, у кого немає... для пенсіонерів, у кого немає коштів на сплату судового збору. Якщо це правильним є юридично і соціально, точно це не відповідає рішенням Конституційного Суду. Дивіться, колеги, вам приймати рішення. Я на це звертаю увагу і пропоную саме таку правку, яка виправить цю ситуацію. І зменшення судового збору буде виключно для тих, хто неспроможний його сплатити, для того, щоб особа змогла отримати судовий захист.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Вона ж ніяк не, здається, не спростовує того, що цю пропозицію мали можливість об'єктивно опрацювати до засідання комітету, механізми.

ДЕМЧЕНКО С.О. Є можливості, да, є на засіданні комітету можливість опрацювання також, ми ж не обмежені в цьому питанні плюс кінцеву табличку, коли ми отримали, я зараз подивився, короче, яка різниця. Є питання, якщо питання в тому, що це сказано зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Різниця дуже велика, Сергій Олексійович, ви ж розумієте, ми ж з вами розуміємо.

ДЕМЧЕНКО С.О. Якщо питання, ще раз кажу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто важливо, щоб розуміли всі, хто на засіданні присутні, про це сказав і Максим Євгенович.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я сподіваюсь, що я пояснив зрозуміло для всіх, хто на засіданні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я сподіваюсь, що всі теж зрозуміли, що над законопроектом Максим Євгенович працював і залучав всіх, кого необхідно. Да, ваша пропозиція, моя суб'єктивна точка зору, знову ж таки вона потребує опрацювання. Я її не підтримую по одній простій причині: вона потребує механізму опрацювання цього, як це зробити в процесуальний спосіб. Те, що можливо було би зробити, якщо ви цю пропозицію, можливо, можливо, мені так здається, коли опрацював Максим Євгенович Дирдін...

ДЕМЧЕНКО С.О. Так ця пропозиція є в таблиці, її можна було опрацьовувати всім. В чому проблема?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну от я ж, Сергій Олексійович...

ДЕМЧЕНКО С.О. Я не розумію також підходи. Є відповідний порядок, встановлений законотворчою діяльністю у нас, да? Є закон, приймається в першому читанні, до другого читання подаються поправки, поправки розглядаються комітетом, що ми зараз і робимо. Я не розумію, в чому нюанси.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А давайте ми... Я думаю, що всі члени комітету все добре розуміють, тому давайте надамо слово...

ДЕМЧЕНКО С.О. І в мене буде ще одне питання щодо однієї поправки, яку також не враховано попередньо. Поправка стосується наступного.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Номер. Номер пропозиції, Сергій Олексійович.

ДЕМЧЕНКО С.О. Це поправка номер 43. Можу продовжувати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, звичайно.

ДЕМЧЕНКО С.О. Поправка номер 43. Колеги, у нас є така категорія справ, як категорія справ, пов'язана з заміною сторони у відповідному провадженні. І коли ми взяли статистику, яка ж кількість справ в Україні на сьогоднішній день, от станом на сьогоднішній день за цей рік, то це близько 3,5 відсотка від всіх справ, які розглядають суди на сьогоднішній день. Тобто ця кількість достатньо вагома, але за заміну сторони у нас не сплачується відповідний судовий збір. Це, на мою думку, є неправильним і ця правка пропонує встановити цей судовий збір для відповідної категорії справ. Вона відповідно буде... Ну, як приклад вам, про які справи може йти мова? Наприклад, це питання пов'язане із заміною кредиторів. Тому що ті ж мікрокредити, які на сьогоднішній день їх безліч видано, або взагалі кредити, мають від 10 і більше замін таких сторін. Тобто перепродаються відповідні борги, кредитор уступає право вимоги на іншого кредитора і подає заяву як заміна сторони, і суд заново все розсилає сторонам, заново відповідні здійснює дії по перевірці повноважень сторони, перевірці документів, тобто здійснює фактично майже ті дії, що подається з самого початку позивачем, первісним позивачем. І є справедливим для того, щоб це оплачувалося в суді, це не може бути безкоштовно. Тим паче це новий кредитор, який отримає всі права позивача і повністю в цій історії ніяким чином не є ущемленою особою, це не боржник, це в нас та сторона, яка кредитор.

Тому в мене є пропозиція оцю правку підтримати, ця правка відповідно до статистики надасть можливість на рік отримати близько 50-55 мільйонів гривень додатково судового збору надходжень на рік. Ці опираючись на статистику 2024 року.

Колеги, прошу цю правку підтримати і проголосувати за. Коли буде можливість, поставити на голосування в комітеті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Максим Євгенович, прошу.

ДИРДІН М.Є. Да. Пане голово, і всім присутнім і колегам, дивіться, ми таку правку проговорювали на робочій групі, на нараді, на жаль, автор цієї поправки не був присутній або ігнорував робочі засідання з цього питання, які ми могли б почути. Якщо би був би автор цієї поправки і привів би приклад стосовно отих моментів, да, але є інша сторона медалі, що ця поправка може впливати на певних тяж осіб по виконавчому провадженню, яке зараз воно не обкладається, але даною правкою пропонується його обкладати судовим збором. А в нас получається законопроект про те, щоби збалансувати або принцип домірності для фізичних осіб, які дійсно не можуть сплатити судовий збір, але іншим

моментом ми пропонуємо обкладати судовим збором такий вид процесуальної діяльності – заміну сторін у виконавчому провадженні.

Я би пропонував, якщо би був автор цієї правки на комітеті і пояснював, можливо, ми би щось інше запропонували, і де дійсно, що є такі кредити, де по 5, 10 разів, про які зазначає Сергій Олексійович, то можна було по-іншому його виписати і могли би його обговорити. Щоби саме по цим кредитам, а не по всіх справах, де є виконавче провадження або де є факт заміни сторони у виконавчому провадженні. Я не буду підтримувати дану пропозицію з цього питання.

І ще. Питання до Романа Вячеславовича. Ви будете ставити питання стосовно голосування по суб'єкту по ГПК, чи не будете? Якщо да, то я просто поясню, щоби...

БАБІЙ Р.В. Колеги, дивіться, я говорив, що якщо колеги не будуть піднімати це питання, наші колеги депутати, то я не буду наполягати на тому, щоб ставити на голосування.

ДИРДІН М.Є. Добре.

Тоді я завершив. Давайте послухаємо Верховний, Мін'юст, ДСА з цього питання, і далі вже будемо приймати рішення. В принципі, ми достатньо вже проговорили.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, добре. Дякую, Максим Євгенович.

Колеги, давайте зробимо таким чином. Спочатку я надам слово нашим постійним учасникам, я маю на увазі, представникам Верховного Суду, Державної судової адміністрації по цьому питанню взагалі по законопроекту позиція. І потім, зверніть увагу, всі виступаючі по 43 пропозиції, про ту, що говорив зараз Сергій Олексійович Демченко і Максим Євгенович Дирдін. Секретаріат або Тимур, попрошу в загальний чат киньте зміст пропозиції цієї 43-ї, щоб окремо всі могли висловитись по цій пропозиції 43-й.

Тоді давайте таким чином. В загальному зараз всі виступлять по змісту законопроекту, а потім окремо позиції хотілося б почути по 43 пропозиції до порівняльної таблиці.

Давайте тоді Верховний Суд. Хто від вас спочатку?

БАБАНЛИ Р.Ш. Добрий день, Денисе Вячеславовичу. Це Расім Бабанли, перший заступний керівника Апарату Верховного Суду. У нас від Верховного Суду сьогодні в засіданні комітету беруть участь: голова Касаційного господарського суду Рогач Лариса Іванівна, яка в частині тих питань, які задавав Роман Вячеславович, в частині

господарського процесу планує виступити; і суддя Шипович Владислав – це суддя Касаційного цивільного суду, - щодо тих питань, які порушував і Сергій Олексійович, і загалом щодо рамки цього законопроекту. Тому просив би Ларисі Іванівні, а потім Владиславу Володимировичу надати слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тоді спочатку слово має Лариса Іванівна Рогач. Вам слово, будь ласка.

РОГАЧ Л.І. Дякую. Добрий день, шановні депутати, шановні учасники обговорення.

Знаєте, важливість цього питання вже впливає із самого перебігу обговорення. Конституційний Суд України підняв дуже важливу тему доступу до правосуддя, і відповідно домірності тієї суми, яка сплачується, до того питання, яке ставиться на розгляд суду.

Звісно, дуже складно знайти справедливий, однозначний підхід, але я переконана, що ми разом, і в першу чергу депутати його неодмінно знайдуть.

Загалом Касаційний господарський суд підключився уже на більш пізній стадії, коли постало питання про те, чи є доцільним і необхідним здійснювати відповідні обмеження і зміни також у господарському процесі.

Повертаючись до історії прийняття рішення Конституційного Суду, то ми, перш за все, звернули увагу, що там чітко зазначено про, по-перше, домірність і, по-друге, про домірність у питаннях цивільних справ. Тому, виходячи з того, в яких саме справах беруть участь у господарській юрисдикції фізичні особи, а це спори щодо часток, цінних паперів, це спори, пов'язані із великими об'єктами, цілісними майновими комплексами в порядку приватизації, або це ті об'єкти, які передаються в якості закладу іпотеки під великі банківські кредити. Відповідно ми для себе зробили висновок, те, що сказав Конституційний Суд, воно, звісно, стосується питання домірності, але більше у застосуванні відстрочення, розстрочення, можливо, і сплати фізичних осіб від судового збору.

Саме таким чином це питання і застосовувалося Касаційним господарським судом. Є відповідна практика. На жаль, певні технічні збої, які були зараз у Верховного Суду, позбавили нас можливості більш, скажемо так, ґрунтовно підібрати і надіслати відповідну практику своєчасну. Тим не менше, якщо є зацікавленість, вже певна частина зібрана, ми її надішлемо.

Що мається на увазі тепер щодо питання, чи слід окремо виокремлювати фізичних осіб у господарському процесі і чому ми вказуємо на те, що не потрібно. Я погоджуюся десь і я розумію пана Романа, що фізична особа, вона є фізична особа. Але є один момент, що фізична особа не перестає бути фізичною особою і будучи підприємцем. Тому неодмінно, як тільки ми поставимо питання про якісь окремі ставки для фізичних осіб, то постане питання, чому такі самі обмеження, такі самі ставки не передбачені для фізичних осіб-підприємців тільки тому що вони, не змінюючи себе як фізичні особи, набувають певного статусу.

І, звісно, це стосовно питань домірності, як я вже говорила по тих проблемних питаннях, які ставляться. І зразу виникає питання, чому сперечаючись за величезні об'єкти, відповідні фізичні особи будуть сплачувати, скажемо так, недомірні, я буду вважати, що це недомірні кошти.

Тепер також хочеться привернути увагу про можливість зловживання, про які я говорила на робочій групі. Вже зараз є, вони не будуть, вони вже існують ці зловживання, наприклад, коли уступають, я наводила цей приклад, у нас є звернення господарських суддів, уступають право вимоги юридичні особи фізичним особам, які звільнені від сплати судового збору.

Що ж буде тепер? Тепер буде ситуація, коли фізичні особи-підприємці будуть вважати себе і наполягати на тому, що у певних правовідносинах вони діють не як підприємці, а просто як фізичні особи. Адже якесь майно вони придбали як фізичні особи і будуть наполягати відповідно на тих суперечках своїх і на тому, щоб сплачувати ці судові витрати саме за ставками, встановленими до фізичних осіб. Тому виглядає, що встановлення тих обмежень чи тих правил, які, можливо, будуть домірні в цивільній юрисдикції, воно не буде відповідати меті цих обмежень у господарському процесі.

І відповідно я також підтримую ці пропозиції щодо внесення правової визначеності у питаннях сплати певних... оплати певних вимог відповідно до Кодексу з процедур банкрутства судовим збором для того, щоб привести у відповідність вже існуючу судову практику із законодавчим регулюванням.

Поставало на робочій групі також питання, оскільки були застереження про те, що пропозиції щодо господарської юрисдикції можуть значно зменшити надходження судового збору, то були питання до нас, чи неможливо компенсувати тими ставками, які будуть встановлені, цю дохідну частину. На жаль, відповідь виглядає, що ні. Чому? Тому що ця дохідна частина практично вже використана. Бо ми застосовуємо ці ставки вже своєю судовою практикою, вони сплачуються. І не охоплена відповідною практикою

регулювання тільки незначна частина. Тому фактично це буде вже узаконення існуючої ситуації, а не створення якихось нових доходів.

І знову ж таки, розуміючи проблемність питання, я хотіла привернути увагу пана Романа, наприклад, до пропозицій щодо сплати по вимогам про притягнення до відповідальності керівників і юридичних осіб до субсидіарної або солідарної за принципом не відсоткової від суми стягують, а саме встановлено у певних конкретних ставках. Можливо, стосовно питань притягнення до відповідальності керівників, скажемо так, учасників корпоративних відносин це було б теж виходом із ситуації, яку ми озвучили, про великі суми, які слід сплачувати, можливо, і такий вихід.

І звісно, мені видається, що треба більш активно направляти судову практику в сторону того, щоб суд дивився на питання фінансової спроможності і користувався своїм правом звільнити, відстрочити або розстрочити судовий збір.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почули позицію.

Так, Касаційний цивільний суд.

ШИПОВИЧ В.В. Доброго дня, шановний пане голову, шановні народні депутати, шановні присутні. Владислав Шипович, суддя Верховного Суду у Касаційному цивільному суді.

З приводу тих змін, які пропонуються в частині цивільних справ, як я їх розумію, вони вирішують декілька питань. Перше питання. Це продовження законодавчої логіки диференціації судового збору щодо суб'єктів. Наразі в діючій редакції Закону "Про судовий збір" виходить так, що при поданні позову до суду першої інстанції така диференціація є на юридичних осіб, фізичних осіб, фізичних осіб-підприємців, це дві окремі категорії у спорах майнового характеру. А далі в апеляційному і касаційному суді така диференціація губиться, її фактично немає.

До чого це може призвести і фактично призводить? В ситуаціях, коли позов подає юридична особа і для неї ставка при поданні позову обмежена 350 розмірами прожиткового мінімуму, тобто це той максимальний судовий збір, який вона може платити, це величезна сума. Потім, а у нас у цивільній юрисдикції, як право, у такому випадку відповідачем є фізична особа. То коли фізична особа подає апеляційну чи касаційну скаргу, вона фактично оплачує 150 або 200 відсотків від тієї ставки, яку сплатила фізична особа. Якщо законодавець вирішить, що така логіка неправильна і

фізична особа має бути захищена від таких надмірних судових зборів, то тоді відповідно і треба передбачити ті обмеження, які наразі запропоновані законопроектом.

З приводу того, про що казав шановний Сергій Олексійович, про те, що може статись така ситуація, що мільйонер буде подавати позов і на нього будуть поширюватись в подальшому ці обмеження. На сьогоднішній день ті правила, які існують, то вони для фізичної особи вже передбачають обмеження при поданні позову. Це п'ять розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Тобто це приблизно 15 тисяч гривень, незалежно від його майнового стану. І якщо фізична особа подає позов майнового характеру, то яка б не була ціна позову, максимальна ставка для нього буде – це п'ять розмірів прожиткового мінімуму. І знову ж таки, за тими правилами, які і діють на сьогоднішній день, далі така особа в апеляції буде сплачувати 150 відсотків, а в касації – 200. Тобто вона і сьогодні за подання касаційної скарги не буде сплачувати більше ніж 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Тому це в цій частині.

Що стосується подальшої диференціації справ, соціальних, трудових, сімейних, ну, то, знову-таки, я так розумію, особливих зауважень в цій частині не було. Так, можливо, це буде потребувати якихось додаткових роз'яснень на першому етапі застосування цього закону, бо раніше таких правил не було. Але, знову ж таки, це все викликано саме рішенням Конституційного Суду, який вказав на те, що немає гнучкого підходу, в тому числі і залежно від предмета спору, який ініціюється. Ну можна припустити, що Конституційний Суд і мав це на увазі, що категорії справ, особливо у цивільному судочинстві, певні категорії справ, вони пов'язані із захистом соціальних, трудових прав, житлових і так далі, і, можливо, тут дійсно і виникають ці питання щодо обмеження судового збору. Це що стосується ставок. Тому для них ставки, я так розумію, ще зменшені, запропоновані, наприклад, на стадії касаційного перегляду п'ять прожиткових мінімумів.

Що стосується статті 8, яка передбачає відстрочення, розстрочення, звільнення, то це питання також неодноразово обговорювалось на робочих групах. І наскільки я розумію, наразі пропонується та правка, яку пропонував Роман Вячеславович, про те, щоб залишити у статті 8 дискреційне право суду відстрочити, розстрочити, звільнити від сплати судового збору, в тому числі з урахуванням річного доходу. Але вже додатково даються інструменти суду про те, що такий майновий стан особи, він може бути пов'язаний не тільки із доходом, бо дійсно можуть статися такі ситуації, коли офіційний дохід нуль, але є інші, скажемо так, обставини, які свідчать про те, що особа може сплатити судовий збір. І в статтю 8 також пропонується додати частину п'яту, якщо я не

помиляюсь, про те, що суд може врахувати і наявність нерухомого майна, цінного майна і так далі. Ну це якщо коротко.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Максime Євгеновичу, Державна судова адміністрація, так, наступна?

ДИРДІН М.Є. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я бачу, у нас є представники Уповноваженого з прав людини. Можливо, після Державної судової адміністрації буде Уповноважений з прав людини. І Мін'юст потім.

Прошу, ДСА.

ПАМПУРА М.В. Добрий день, шановний Денисе Вячеславовичу, шановні народні депутати, присутні. Хочу подякувати Максиму Євгеновичу Дирдіну за...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стенограма, колеги. У нас потім розшифровка йде, тому представляйтесь. Це текстова розшифровка.

ПАМПУРА М.В. Тимчасово виконуючий обов'язки Голови ДСА Максим Пампура.

Хотів би подякувати Максиму Євгеновичу Дирдіну за таке ґрунтовне обговорення даного питання. Було декілька проведено нарад, масиви інформації, які оброблялися із залученням всіх зацікавлених осіб. Інформація по проекту в остаточній редакції, який зараз обговорюється, надана. Ми обговорили це також на останній нараді. Ми підтримуємо вказаний законопроект у даній редакції. За результатами аналізу детального він не вплине в бік зменшення в питанні про надходження судового збору. Тому підтримується повністю. Змістовна інформація, в принципі, була надана. Якщо є необхідність по якомусь конкретно питанню доповісти додатково, ми готові це зробити за необхідності.

А так, дякуємо і підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Щодо пропозиції Сергія Олексійовича Демченка, 43-я? Якщо можете, да.

ПАМПУРА М.В. Да, можу. Я ознайомився в комітеті зараз зі змістом цієї правки. Ґрунтовно я не можу надати з статистикою і з якими саме орієнтовними показниками, але враховуючи те, що мова йде про доповнення, по суті, переліку питань, по яких буде сплачуватись судовий збір, цілком ймовірно припустити, що це призведе до збільшення. Тому, в принципі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А все, що більше, те краще для Державної судової...

ПАМПУРА М.В. Для Державної судової адміністрації саме в такому випадку, да. Тобто принципово не заперечуємо, принципово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Добре, тоді представник Уповноваженого, я так розумію, з прав люди Верховної Ради України.

_____. Доброго дня, Денис Вячеславович, шановні народні депутати, присутні. Ми приймали участь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представтесь, стенограма.

ОВСІЄНКО А.А. Овсієнко Андрій Анатолійович, представник Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Ми приймали участь у робочих групах, були запрошені Максимом Євгеновичем, висловлювали свою позицію в цілому і, зокрема, щодо законопроекту. Головними нашими тезами були наступні. Даний законопроект в цілому сприймається як позитивний і спрямований на врегулювання ситуації на виконання рішення Конституційного Суду. І запропоновані механізми і підходи дозволяють припускати, що таке регулювання відбудеться якісне. І в цілому ті закладені Конституційним Судом України у своєму рішенні юридичні позиції знайшли відображення в цілому в даному тексті законопроекту.

Мої заперечення, висловлене на засіданні однієї з робочих груп, стосувалось якраз питання необхідності врегулювання сплати судового збору в частині позовів, які пред'являються до господарського суду. Якраз моє зауваження зводилось до того, що це може відкрити шлях до зловживань, і сьогодні голова Касаційного господарського суду і якраз фахово і дуже компетентно пояснила, якими ці зловживання можуть бути і як це

може відбуватися у випадку диференціації суб'єктів сплати судового збору фізичних і юридичних осіб.

В решті ми підтримуємо, від імені Уповноваженого хочу висловити підтримку цьому законопроекту, комплексну підтримку цьому законопроекту. Питання технічної частини, це, безумовно, більше на розсуд суддів Конституційного Суду і народних депутатів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ОВСІЄНКО А.А. Якщо питання також стосується стадії виконавчого провадження, хочу буквально два слова з цього приводу прокоментувати.

Насправді виконавче провадження є дуже важливою стадією в цілому здійснення правосуддя і якраз для того, щоб судові рішення не було лише документом, а стало актом правосуддя, воно має мати ефективний механізм виконання цього судового рішення. Питання виконання судового рішення – заключна стадія фактично здійснення правосуддя. І коли рішення пройшло всі етапи касаційного, апеляційного оскарження, були сплачені відповідні судові витрати, сторони понесли ці судові витрати, отримавши відповідне судові рішення як акт правосуддя, на стадії виконавчого провадження держава повинна зробити все, аби особа, яка є учасником виконавчого провадження, не мала надмірного або додаткового фінансового тягара на шляху отримання того результату, який визначений судовим рішенням в якості присудженого або ж стягнення коштів, майна, або відновлення порушеного права.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам за фахову таку позицію, ґрунтовно висловлену.

Максиме Євгеновичу.

ДИРДІН М.Є. Пане голово, якщо там всі завершили виступ із запрошених осіб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так Міністерство юстиції.

ДИРДІН М.Є. А, давайте, Міністерство юстиції.

БАНЧУК О.А. Олександр Банчук, заступник міністра юстиції.

Добрий день, Денисе Вячеславовичу, шановні народні депутати. Також представники Міністерства юстиції були присутні на всіх засіданнях відповідних по обговоренню цього законопроекту до другого читання. І я особисто не на всіх зміг, на жаль, бути, але представники були на всіх.

І також вдячний, якщо у випадку підтримки цього законопроекту будуть враховані положення з урядового проекту, які були підготовлені Міністерством юстиції на підставі пропозицій від Верховного Суду. Це в частині щодо сплати судового збору у справах про неплатоспроможність. Відповідно в законопроекті це... Це номер законопроекту 9401, ці положення імплементовані наразі і пропоновані до схвалення народними депутатами в другому читанні, тому це також буде важливо врегулювати цю певну прогалину, яка наразі є у чинному законодавстві в цій частині.

Тому ми, наша позиція є, оскільки ми були на всіх засіданнях, всі аргументи чули, що підтримати у цій редакції, яка пропонується наразі комітетом, тому прошу підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули.

Можливо, Рада суддів, ВРП, хтось бажає висловитися з цього приводу?

БОКОВА Ю.В. Добрий день, Вища рада правосуддя.

Добрий день, Денисе Вячеславовичу, шановні народні депутати та всі присутні, які є на комітеті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маєте представитись, прізвище.

БОКОВА Ю.В. Бокова Юлія, член Вищої ради правосуддя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

БОКОВА Ю.В. Вищою радою правосуддя даний законопроект був пропрацьований на робочій групі. Вищою радою правосуддя були внесені певні пропозиції, які були враховані при формуванні редакції законопроекту. І враховуючи важливість саме доступу до правосуддя, ми підтримуємо даний законопроект в тій редакції, в якій він є.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І Рада суддів є у нас, нема?

ДИРДІН М.Є. Рада суддів була запрошена, і вони приймала участь в обговоренні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну тому я й запитую.

ДИРДІН М.Є. Я бачу, є представник НААУ, адвокатури представник. Ми теж їх запрошували.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу тоді.

КОЛЕСНИК Г. Колесник Ганна, голова Комітету із захисту прав людини. Дуже цікавий і дуже корисний законопроект, особливо що стосується прав захисту саме фізичних осіб. Але ж що стосується фізичних осіб, тут враховано обмеження щодо сплати судового збору, але не враховано сукупність. Чому я говорю про сукупність, в практиці було, що був поданий юридичною особою, юридична особа, ну, взагалі позивач самостійно вибирає право, скільки позовних вимог і як їх викласти. Фізична особа вона програла, вона подає апеляцію. І там було більше 20 позовних вимог, так вони розбили. І таким чином сума апеляційного збору була дуже-дуже непомірна, там було 200 тисяч. Тому я б запропонувала все-таки говорити про сукупність позовних вимог, деє додати. Тобто сукупність всіх зборів в загальну суму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Я прокоментую. Дякую адвокатурі, ми запрошували, ми хотіли, щоб були представлені всі учасники, зацікавлені сторони щодо розробки даного законопроекту. Пані Анна, я буду більш об'єктивним з цього, я теж адвокат до парламенту, ми запрошували, ви підключалися і потім від'єднувалися від обговорення даного питання, і жодної позиції, стосовно вашої пропозиції, яку ви зараз піднімаєте, ви не ставили на обговорення в наших робочих групах.

КОЛЕСНИК Г. Максим Євгенович, де ви бачили, що я відключалась? На жаль, там було термінове...

ДИРДІН М.Є. Я навіть знаю, звідки ви під'єднувалися, з якого суду, я бачив навантаження. Але, дивіться, ради об'єктивності і справедливості, щоби всі розуміли, ми тут публічно зібралися, щоб у когось із моїх колег не було сумніву мене в чомусь звинувачувати в необ'єктивності. То ті, хто бажав, мабуть, тут жодна особа не скаже, яка тут представлена, що я когось не запросив або не вислухали їхню позицію і не врахували. І це пропозиції для майбутньої нашої комунікації адвокатури із Комітетом з питань правової політики, що більш тісно це потрібно співпрацювати, і якщо є якісь питання, ми готові їх обговорити, і я, зокрема, відкритий для діалогу.

І на завершення. Я так розумію, що всі вже сказали, стосовно пропозиції Сергія Олексійовича Демченка, 43 поправка. Я підтримую позицію, яка була висловлена паном Овсієнком, представником Уповноваженого, що це стадія виконавчого провадження. Але якщо би поправка була сформульована і ми могли б її обговорити, де було зазначено про те, що, можливо, це виконавче провадження в якихось справах, там, де є мікрокредити, по яких і обґрунтовує автор поправки свою пропозицію, можна було би говорити і дискутувати з цього питання. Але зараз я залишаюся на своїй позиції, яку я зазначив раніше.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, зрозуміло.

Сергій Демченко, рука піднята.

ДЕМЧЕНКО С.О. Да, я хотів би також від імені комітету заяву зробити. Якщо тут у нас народні депутати роблять заяви від імені комітету, це нормально напевно. Я з повагою до нашої адвокатури і вважаю, що ми мусимо вислуховувати їх пропозиції на будь-якій стадії обговорення законопроекту. На сьогоднішній день ми саме в цій стадії і знаходимося і мотивувати відхилення або відсутність будь-якої аргументації по суті пропозиції з боку адвокатури, ну я думаю, що це неправильно з боку комітету. Тому комітет має врахувати відповідну пропозицію і відповісти, напевно, по суті. Чому її не врахувати, я не розумію. На мою думку, вона досить пристойна і зрозуміла. Тим паче, що ми зараз вносимо правки комітетські, а комітетські правки приймаються у нас на засіданні комітету.

Я не розумію, пане Максиме, ваші позиції і поділення людей на "білих" і "чорних" взагалі. Люди прийшли на засідання комітету, висловлюють свою позицію, мають таке право. Ми маємо право і мусимо обговорити. Чому ні?

ДИРДІН М.Є. Сергій Олексійович, можете ставити на обговорення і сформулюйте, будь ласка, пропозицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Демченко, ви ще чи все?

ДЕМЧЕНКО С.О. У мене прохання по сорок, яка там?

ГОЛОВУЮЧИЙ. По 43-й.

ДЕМЧЕНКО С.О. По 43 правці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поставити її на голосування?

ДЕМЧЕНКО С.О. Да. Колеги, з приводу позиції Державної судової адміністрації. Пане Максиме, ви надали офіційні дані і ті цифри, які я надав, 50-55 мільйонів гривень плюс за рік, це згідно вашої інформації, яка надана на офіційний запит, і відповідна статистика.

З приводу того, що ми не можемо на виконавчому провадженні стягувати відповідні збори. Ну, я думаю, скажіть про це, наприклад, виконавцям, які безпосередньо займаються виконанням виконавчих проваджень. Я думаю, що це такий собі аргумент. Але є аргументом дійсно, що по кожній справі на стадії виконання від 10 і більше разів змінюється сторона, і суд заходить в провадження відповідне, і зробить відповідні дії, які необхідно... ну, досить затратні. І це зробити безкоштовно, на мою думку, є неправильним. Пропонується мінімальний розмір судового збору, його встановити для цих випадків є зрозумілим.

Дякую. Прошу підтримати цю правку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, а скажіть, будь ласка, а коли, наприклад, просто щоб правильно зрозуміти пропозицію, а коли правонаступник у нас заходить стороною виконавчого провадження, є необхідність змінити на стягувача, наприклад, якщо внаслідок спадкування...

ДЕМЧЕНКО С.О. Це не в судовому порядку. Якщо ви маєте на увазі там коли у виконавчому провадженні правонаступник, він подає свої документи, там же не в позасудовому порядку, наскільки я пам'ятаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мін'юст, можете уточнити зараз для нас? Якщо можете. Міністерство юстиції.

ДЕМЧЕНКО С.О. Це саме безліч спорів йдуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скажіть, будь ласка, якщо у виконавчому провадженні, наприклад, спадкоємець, чи є необхідність звернення до суду за заміною сторони виконавчого провадження?

Максим Євгенович, рука, бачу, піднята. Прошу.

ДИРДІН М.Є. Дивіться, є таке. Я зі свого досвіду вам скажу, коли навіть був позивач по одній справі і він помирає, і є правонаступник, родичі, подається заява про зміну виконавчого провадження...

ГОЛОВУЮЧИЙ. До суду.

ДИРДІН М.Є. Да, це було в процесі. Так само і в рамках виконавчого провадження. Або стягувача, або, да...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Мін'юст, а ви що? Можете сказати.

БАНЧУК О.А. Денис Вячеславович і Сергій Олексійович, я, на жаль, зараз не можу сказати, це потрібно нам зараз...*(Не чути)* Я не можу на ходу зараз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вас зрозумів. Сергій Олексійович, а ви? Це потребує звернення до суду із відповідною заявою? Демченко, до вас, Сергій Олексійович, питання. У вас мікрофон вимкнений, ввімкніть, будь ласка.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ще раз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо, за пропозицією номер 43, в разі її прийняття, якщо спадкоємець стягувача, ну, помирає стягувач в процесі, чи визнається померлим, в процесі здійснення виконавчого провадження, коли воно вже здійснюється, коли воно відкрито, і спадкоємець в нього з'являється, і необхідна заміна сторони виконавчого провадження, за цією пропозицією буде необхідність звернення до суду і сплати відповідного судового збору?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я не готовий на сто відсотків вам сказати. Але я знаю, що звернення до суду в тих випадках, коли є суперечності між визначенням, чи є спадкоємцем відповідна особа, там буде точно. А якщо є у нас відповідно свідоцтво про спадщину, це підстава для того, щоб замінити сторону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Без звернення до суду і без необхідності...

ДЕМЧЕНКО С.О. ...необхідність я в цьому не бачу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміла ваша позиція. Я думаю, що, да, це таке важливе питання.

От пан Овсієнко, ви в чаті скинули, якщо можливо, тоді можете вслух сказати.

ОВСІЄНКО А.А. Денис Вячеславович, відверто, предмет дискусії такий собі є доволі умовний. Тому що стаття 442 ...*(Не чути)* кодексу України чітко регулює питання заміни сторони виконавчого провадження. Вибуття є підставою для заміни правонаступника. Ну, тут суддям, мабуть, краще коментувати, а не представнику Уповноваженого. Але в цілому я повторю ту тезу, що виконавче провадження як завершальна стадія взагалі здійснення правосуддя потребує максимально виваженого підходу з боку держави для того, аби не було покладено додаткового тягара на ту особу, яка є стороною виконавчого провадження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, я саме тому і запитав, власне, да. Дякую, пане...

Так, Павло Васильович Павліш, Максим Євгенович, і будемо переходити до голосування тоді за 43 пропозицію. А потім у нас ще є, здається, просили по одній із пропозицій нашого колегу Дмитра Кисилевського, давайте його ще потім послухаємо.

Павло Васильович, прошу, вам слово.

ПАВЛІШ П.В. Доброго дня, шановні колеги. Я хотів би висловити позицію по пропозиції Сергія Олексійовича. По-перше, хотів би нагадати, що у нас ідея правового регулювання даного законопроекту була, це рішення Конституційного Суду, згідно яким ми мали б полегшити нашим громадянам судові тяганини, можна так сказати. І якщо у них немає фінансової можливості на це, то зробити так, щоб вони могли забезпечити доступ до правосуддя цим особам, таким чином зменшити їх витрати.

У цьому разі, якщо говорити, що заміна сторони виконавчого провадження це є ще частиною все ж таки судового провадження, тому що рішення суду не виконано, ми розуміємо це. Тобто позивач, він не отримав того, з чим він звертався до суду, вже заплатив кучу грошей там за адвоката, за звернення, заяву, судові витрати. І ми зараз його додатковим тягарем ще й нагороджуємо за те, щоб він, ще нічого не отримавши...

ДЕМЧЕНКО С.О. Паша, це нова особа. Це не той позивач, який подавав.

ПАВЛІШ П.В. Сергій Олексійович, яка різниця?

ДЕМЧЕНКО С.О. Особа купила, бо купила ...*(Не чути)*

ПАВЛІШ П.В. Заміна сторони виконавчого провадження може бути або стягувача, або боржника. Правильно я розумію? Там не зазначено, що там конкретно когось. Є сторони виконавчого провадження.

Тому таким чином ми збільшимо навантаження на стягувача в першу чергу, це, що мене турбує. Бо людина, вона була до цього з порушеними її правами, пішла до суду звернутися, щоб відновити свої права, заплатила судовий збір, відсудилася, все, потім щось трапилося, що необхідно замінити. Вони ще нічого не отримали, ні майно своє не повернули, нічого, а навантаження у них збільшується.

Тому ідея в принципі, може, була б і непогана, але не в цьому, напевно, контексті, коли ми визначаємо правове регулювання даного законопроекту, це на виконання рішення Конституційного Суду, яким, ми говорили, що треба зменшити навантаження, а ми їм ще... Виконуємо рішення Конституційного Суду і насипаємо ще зверху. Тому, чесно кажучи, не можу підтримати цю поправку, це моя така думка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, і в мене, окрім того, що коли питання по спадкоємцю, у мене питання, я так розумію, що з відповідною заявою може звернутися не тільки сторона

виконавчого провадження, а і державний або приватний виконавець. Сергій Олексійович, за вашою пропозицією, хто в цьому випадку тоді має сплачувати відповідно ставку судового збору, коли звертається державний або приватний виконавець?

ДЕМЧЕНКО С.О. Норма сформульована таким чином, що заявник, коли... той, на яку змінюється сторона виконавчого провадження, саме з нього стягується, коли він подає відповідну заяву, при заміні сторони, що саме із заявника там йде з самого начала.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так заяву може подати і державний або приватний виконавець, та ж сама 442 стаття Цивільного процесуального кодексу. Відповідно заявник є державний або приватний виконавець.

ДИРДІН М.Є. Давайте, поки пошукаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дозвольте, я все ж таки хочу, щоб відповідь. Що скажете, Сергій Олексійович?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я поки що дивлюся, у нас іде посуб'єктно Закон "Про судовий збір" і суб'єкти перелікуються у нас: кредитори, безпосередньо заяви кредиторів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, да. Ви ж опрацьовували пропозиції. Я думаю, що безсумнівно і положення відповідних норм процесуальних кодексів, я думаю, що так.

ДЕМЧЕНКО С.О. Да, погоджуюся з вами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Колеги, тоді Лариса Іванівна, потім Максим Євгенович. І давайте переходити до голосування за запропоновану, те, що Сергій Олексійович ставить, просить поставити на врахування відповідно 43 пропозицію.

Сергій Олексійович, може, ви подумаєте щодо поставлення її...

ДЕМЧЕНКО С.О. Немає сенсу ставити, поки що підтримки немає. Тому я ж бачу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Явно є якісь...

ДЕМЧЕНКО С.О. Добре, я погоджуюся.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можливо, знаєте як, ідея, можливо, може бути підтримана, над опрацюванням можна ще попрацювати, щоб дійсно диференціювати ті випадки, коли це залежить від волі, скажімо так, особи. Я свою точку зору суб'єктивну говорю. І змінюється сторона, як ви навели приклад, наприклад, купівля відповідних боргових зобов'язань, там факторинг і так далі, і тому подібне, а є там, де не залежить, в тому числі від волі особи і заставляти її. Ну, і в питанні державних або приватних виконавців.

Лариса Іванівна, потім Максим Євгенович. І тоді, Сергій Олексійович, не будемо ставити на голосування 43-ю? Да, зрозуміло. Дякую.

Лариса Іванівна, Максим Євгенович. І ми тоді Кисилевському Дмитру надамо слово. Дякую.

РОГАЧ Л.І. Перепрошую, власне, зняли правку. Але я хотіла (Рогач Лариса Іванівна, голова КГС) прокоментувати якраз саме таким чином, що є досить численна практика Великої Палати, яка вказує, що у випадку заміни сторони у виконавчому провадженні, на неї поширюються усі попередні процесуальні судові рішення, тобто вона стає не тільки стороною у виконавчому провадженні, а фактично стороною у судовому процесі в цілому. І в такому випадку застосовується ГПК стаття 52.

Тобто фактично те, що ви говорили, я з вами погоджуюсь, заміна може бути і за ініціативою суду Тому виникає питання, а якщо суд здійснює заміну сторони... здійснює процесуальне правонаступництво, ми ж не оплачуємо судові збори. То відповідно я б якраз пропонувала взяти у сукупності весь процес для того щоб ми не, скажімо так, не розірвали оцю всю, єдиний алгоритм участі сторони в будь-якій стадії судового процесу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я думаю, що ми тут якраз знайшли порозуміння, і пропозиція знята Сергієм Олексійовичем з голосування.

Максим Євгенович.

ДИРДІН М.Є. Два слова тільки. Дивіться, колеги, я хотів би нагадати вам, що є рішення КСУ, яке визнало неконституційними приписи Закону України "Про судовий збір", яким виконавчими провадженнями зобов'язано сплачувати судовий збір при поданні апеляційної і касаційної скарги. Тобто даним рішенням 13 травня 2024 року було визнано

це неконституційним щодо в рамках виконавчого провадження. Там так само була ідея закладена, що вже сплачено судовий збір, це стадія вже виконання рішення, то і не потрібно сплачувати за апеляцію і касацію. А даною поправкою пропонується в рамках виконавчого провадження все-таки обкладати. То тут є певний теж дисбаланс. Це я звертаю увагу колег і присутніх.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я думаю, що всі погодились, що можна працювати над цим, колеги, можливо, в межах іншого чи окремого законопроекту.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, виконавче провадження – це стадія правосуддя. Це стадія правосуддя! А якщо це стадія правосуддя, вирішення питання заміни сторони, спадкоємця чи спадкоємців, чи інших, хто учасники, це може бути лише за рішенням суду, оскільки статус сторони виникає з початку пред'явлення позову. От і все. Що тут незрозуміло?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за уточнення, Василь Іванович.

Для протоколу: також у нас присутній член комітету, перший заступник голови комітет народний депутат України Василь Іванович Німченко.

Так, колеги, тепер, Максим Євгенович, по якій пропозиції у нас пан Дмитро?

ДИРДІН М.Є. Так, позиція є, поправка номер 34 авторства...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 34.

ДИРДІН М.Є. Так. І на робочій групі був представник Мінекономіки, він пояснював свою позицію. Це знають і члени робочої групи, коли проговорювали, але комітет, не знаю, щоб Дмитро дав розлогу інформацію з цього питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Пане Дмитре, вам слово. Ви не є автором пропозиції, ви не можете ставити питання на голосування її, але оскільки ми будемо голосувати за цю пропозицію або в рамках цілої таблички або окремо, якщо буде вимога народних депутатів членів комітету,

ви як представник відповідного профільного комітету, ми вам і як народному депутату надаємо слово щодо цієї пропозиції. Прошу.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Дякую, Денисе Вячеславовичу.

Шановні члени комітету, дякую за можливість висловитись по цій поправці. Ця поправка, вона дійсно не стосується предмету правового регулювання вашого комітету, вона є предметом правового регулювання мого комітету, де я є заступником голови, і тому я як би висловлю позицію стосовно, як от Комітет економічного розвитку бачить цю поправку.

Ця поправка, вона стосується змін в Закон "Про державну допомогу" і вона стосується, зокрема, дії програми "5-7-9", яка, якщо ви пам'ятаєте, в перший рік війни була єдиним фактично джерелом кредитування для всього приватного сектору, який є в Україні. Зараз, слава богу, вона забезпечує вже десь менше половини кредитування приватного сектору, але все одно без програми "5-7-9" українська економіка зараз буде надзвичайно слабкою.

В силу певних законодавчих неузгодженостей колеги з податкового комітету внесли зміни в Закон "Про державну допомогу", який є, знову ж таки, предметом правового регулювання нашого комітету, не погодивши це з нами, і спричинили дуже суттєву проблему в програмі "5-7-9", яка фактично призведе от найближчим часом до зупинки дії цієї програми.

Власне, саме такими терміновими обставинами викликано наше прохання до шановних членів вашого комітету розглянути можливість в рамках 116 статті подавати відповідну норму у ваш законопроект і просити вашого схвалення цієї поправки. Тобто ми, якщо дуже спрощено, ми говоримо про те, щоб дуже важлива, дуже ефективна програма кредитування малого і середнього бізнесу в Україні, яка використовується зараз і для потреб відновлення, і релокованими підприємствами, і взагалі тими, хто намагається зараз вижити під обстрілами, щоб ця програма не була зупинена і продовжила свою роботу. Це коротко суть цієї правки.

З точки зору процедури ми як комітет, який головний по цьому закону про державну допомогу, ми дуже палко підтримуємо важливість цієї правки, ми звертаємося до вас з проханням піти нам назустріч. Я думаю, що за шість років ми жодного разу не просили вас про такі процедурні моменти, але от цього разу ми до вас звертаємося і просимо нам допомогти у вирішенні проблеми, яка є важливою для нашого комітету.

Так само ця поправка, вона підтримується Міністерством економіки, економічним блоком уряду, ну зі зрозумілих причин, які я вже озвучив вище, тож прошу вашої підтримки цієї поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Дмитре.

Чи є у нас представник Мінекономіки? Чи є у нас на засіданні комітету представник Міністерства економіки, ще раз питаю? Зрозуміло.

Максиме Євгеновичу, в таблиці я бачу, що ця пропозиція значиться як відхилена. Чи будете ви її ставити на голосування?

ДИРДІН М.Є. Так. Дякую. Коли ми проговорювали, був представник Міністерства економіки, він пояснював, чому подається саме ця правка в цей законопроект, тому що це найближчий, який буде розглядатися. Тут як би два путі у нас: або прийняти, або відхилити. Якщо дивитися по Регламенту, то воно не зовсім відповідає там Регламенту і предмету нашого законопроекту. Якщо дивитися політично і щоб виправити помилку, можливо, я пропоную поставити на обговорення і проголосувати дану поправку. Але хотілося б теж почути думки і інших колег з інших фракцій і груп стосовно цього питання, тому що ми можемо бути в такій ситуації, коли цю правку не будуть підтримувати інші фракції і групи, і тоді почнуться питання і може зірватися цей законопроект. Я хотів би почути інших представників фракцій і груп стосовно цього питання. Звичайно ми розуміємо, що воно не в предметі даного законопроекту, це теж зрозуміло. Я тут думаю, не варто це проговорювати, це пропонується як політичне рішення.

Все, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Ну, у нас таблиця не затверджена, тому ми розуміємо, що там немає ще відхилених і не відхилених як таких, я просто окремо можу поставити на голосування 34 пропозицію.

Роман Вячеславович, рука піднята. Ігор Павлович Фріс.

Я єдине, що скажу, ми дійсно намагаємось діяти максимально в межах предмету правового регулювання законопроекту, хоча дійсно є різна практика законотворча. Ну, обґрунтування, власне, чули.

Роман Вячеславович, потім Ігор Павлович.

БАБІЙ Р.В. Дякую, Денис Вячеславович. Я вже говорив, що я не підтримую цю пропозицію, я трошки детальніше давайте, оскільки ми вже почали детально її обговорювати. Не виключаю, що вона хороша, гарна і правильна – не питання. Але питання якраз в процедурі. Ми ніколи, як Денис Вячеславович і говорив, дійсно цього не робили. Тут 116-а є, окей, але 116-у ми завжди застосовуємо в розрізі предмету регулювання законопроекту, який був проголосований в першому читанні. Це зовсім інша ситуація.

При всій повазі до pana Дмитра, рішення комітету економічного, мабуть, не було з цього приводу, як я розумію. Ви просто ретранслюєте певні позиції. І якщо ми це зробимо, колеги, ми відкриваємо певний, як на мене, ящик Пандори, наш комітет. І нас намагаються зараз втягнути у виправлення помилки, яку ми не робили. Да, зробив податковий комітет. То, мабуть, варто би знайти законопроект, який у сфері відання податкового комітету чи економічного комітету, і це зробити. Але чогось ви робите через наш комітет.

У мене, можливо, така компромісна пропозиція все-таки, це залишити відхиленою цю правку в таблиці, а в залі будь-який депутат, ми ж її не викидаємо з таблиці, в залі будь-який депутат може...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не будь-який, а тільки автор.

БАБІЙ Р.В. А, автор. Тим більше, да, автор. Хто у нас там? Мотовиловець. Тим більше, якщо Мотовиловець підніме, думаю. То підняти будь-який депутат може в залі на голосування і проголосувати. Але я проти того, щоб, скажімо так, руками нашого комітету це робити, не властиві нам функції, навіть якщо вони дуже гарно звучать.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Роман Вячеславович.

Ігор Павлович Фріс, ви руку опустили.

ФРІС І.П. Денис Вячеславович, все абсолютно було чітко сказано, я саме це і хотів запропонувати в частині того, що ми маємо в будь-якому випадку можливість це проголосувати під куполом. А робити такі зміни, вважаю, за недоцільно, тому що ящик Пандори, це така штука, через яку ми ніколи за шість років з вами не переступали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Дмитре, ви почули позицію членів комітету? Ви як... Давайте я так скажу, ви як людина, яка дуже предметно, фахово, як на мене, на мою суб'єктивну точку зору, професійно опікується питаннями нашою підприємницькою діяльністю всередині України, бізнесу, економічного стану і так далі, дійсно, я думаю, що і багато моїх колег поділяють повагу до вас як справжнього професіонала, я думаю, ви розумієте, що ми є теж фаховим комітетом, Комітетом з питань правової політики, тому відносимось теж з повагою і розумінням до процедур, які передбачені, тим більше Законом про Регламент. Але от колеги, бачите, є така пропозиція, тобто залишити її ви зрозуміли, да, в таблиці як відхиленою. Разом з тим, це не позбавляє голосування в залі. Ну, можливо, голосування в залі може 226 вже з інших мотивів, скажімо так, мотивів з необхідності там продовження цієї програми і так далі, там вже кожен буде приймати рішення самостійно, як віднестись до цієї пропозиції.

Так що, пане Дмитре, що скажете з цього приводу?

ДЕМЧЕНКО С.О. Можна питання до пана Дмитра?

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Денис Вячеславович, я з повагою ставлюся до вашої позиції. Тому як би, якщо буде згода членів комітету, я подякую. Якщо процедурні питання будуть переконливі, з розумінням поставлюся, будемо далі. Ми в своєму комітеті ми так само її подали в законопроекти, які очікуються в залі, але я не впевнений, що вони вийдуть на цей тиждень, і ми просто втратимо ще десь до місяця. Саме з цим пов'язане як би звернення до вас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, ми, якщо зараз приймемо, то ми вийдемо скоріше і буде можливість 226 голосами цю пропозицію врахувати, якщо буде в цілому законопроект проголосований.

Сергій Демченко, прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Да. Я хотів тільки уточнити. Пан Дмитро подав цю правку в наш законопроект тільки в зв'язку із тим, що наш законопроект буде на найближчому пленарному засіданні. Правильно я розумію?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це Андрій Мотовиловець подавав.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д. Автор – Мотовиловець, але так, да.

ДЕМЧЕНКО С.О. Саме цим мотивовано.

Ну, і другий момент, колеги, хотів тільки зазначити, що якщо ми відмовляємося від правок, які не стосуються предмету законопроекту, проголосованого в першому читанні, то, напевно, правки, пов'язані із банкрутством, ми також мали б тоді не включати. Так, напевно, якщо з загальної логіки цієї підходити, це для справедливості до пана Дмитра.

Але, дійсно, мотивація просто включення в законопроект, який буде просто в найближчому читанні, виглядає так собі, точно що підтримки, напевно, комітет не надасть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Роман Вячеславович Бабій.

БАБІЙ Р.В. Да, я відреагую на слова Сергія Олексійовича. Дивіться, це не зовсім так щодо банкрутства. Тому що питання вносилися правки до Закону "Про судовий збір" в питаннях регулювання сплати судового збору в господарському процесі. Це було предметом регулювання законопроектів в першому читанні, альтернативного зокрема, який я подавав, відповідні... Да, там не було про банкрутство, але там були питання регулювання сплати судового збору в господарському процесі.

ДЕМЧЕНКО С.О. Про банкрутство не було...

БАБІЙ Р.В. Не було, але було... Знову, ще раз...

ДЕМЧЕНКО С.О. Було все на виконання рішення Конституційного Суду. Рома, хай буде так, я свої...

БАБІЙ Р.В. Ну, я просто говорю, що, да, я вважаю, що це зовсім інша ситуація. Дякую.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, вона більш критичніша, тут хоч один і той же законопроект...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ви почули, у кожного є своя позиція, так що мені ближче, відверто, в цьому випадку все-таки позиція Романа Вячеславовича Бабія, має логіку в

тому, що те, скажемо так, більш стосується... стосується, точніше, предмету правового регулювання.

Колеги, тоді немає необхідності окремо ставити цю пропозицію на голосування? Вона, пане Дмитро, вона в табличці у нас залишається, залишається тоді відхиленою пропозиція. Але якщо автор цієї пропозиції в залі поставить її на голосування, відповідно я, скоріш за все, або тут Максим Євгенович скоріш за все буде представляти, да, зараз вирішимо, хто цей законопроект. Я думаю, що мотиви, з яких відхилена пропозиція, з огляду на хід цього обговорення теж зможе навести, щоб було просто зрозуміло.

ДИРДІН М.Є. Мотив, як завжди, логіка є в цьому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, тоді, якщо немає необхідності... У нас нічого немає необхідності голосувати окремо, тоді можемо переходити до голосування за запропонований проект рішення і відповідно таблицю, яка підготовлена на другого читання.

Прошу підтримати, колеги.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гулько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Німченко – за.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш Павло Васильович. Трошки ще раз голосніше повторіть.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для протоколу: у нас також присутній член комітету народний депутат України Пузанов Олександр Геннадійович.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 15 – за, 0 – утримались, 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

ДИРДІН М.Є. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую тим, хто був присутній саме по цьому питанню. Хто хоче, можете тоді відключатися, хто хоче, продовжує.

Переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" щодо розширення компетенції міжнародного арбітражу (реєстраційний номер 12141). Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на комітеті зазначеного законопроекту.

БАБІЙ Р.В. Дякую, пане голово.

Отже, підкомітетом розглянуті правки і пропозиції до законопроекту 12141. Загалом надійшло 37 правок від народних депутатів. Було сформовано за результатом опрацювання цього законопроекту шість комітетських правок, які пропонується врахувати, решту відхилити. Чого так, тому що комітетські для полегшення опрацювання законопроекту подальшого.

Були також враховані зауваження юридичного управління, лінгвістів. І, власне, частина правок з цих 37 була врахована повністю або частково, в тому числі багато правок нашого колеги Сергія Власенка щодо Прикінцевих і перехідних положень. І пропонується ці шість комітетських правок врахувати. Відповідно табличка, яку вам розіслали, була

представлена на підкомітеті. Ті, хто мав бажання висловитися, не заперечували проти такої редакції.

Єдине, що от я хотів би зараз запропонувати, це правки 20 і 28 нашого колеги народного депутата Володимира Ватраса, вони пропонуються в табличці як відхилені. Проте ми їх... по ним була, власне, дискусія, бо у нас було кілька обговорень цього. І все-таки після ще продовження дискусії, після вже формування таблички пропонується все-таки врахувати правки номер 20 і 28 народного депутата Володимира Ватраса. Вони стосуються надання статусу юридичних осіб міжнародній Морській арбітражній комісії і Міжнародному комерційному арбітражному суду.

Я думаю, що якщо Володимир Антонович з нами, то він розкаже і відповідь детальніше на питання. Пропонується все-таки табличку фінальну прийняти в редакції, де врахувати 20 і 28 правку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Зрозуміли.

Я пам'ятаю, на минулому засіданні у нас активно також по цьому виступав Микола Олексійович Стефанчук, і там була пропозиція провести додаткову комунікацію з Міністерством юстиції України. Миколо Олексійовичу, рука піднята, прошу вас слово спочатку. Потім Володимир Антонович Ватрас.

СТЕФАНЧУК М.О. Так, якраз вже та табличка, яка подана сьогодні на комітет, вона відповідає тим реаліям і тим конструктивним пропозиціям, які надходили від Міністерства юстиції. Все враховано. Як кажуть, все хороше враховано, все нехороше не враховано. І підтримую позицію пана Романа з приводу того, що дійсно пропозиція Володимира Антоновича Ватраса є доречна, її підтримують і основні наші стейкхолдери з державницькою позицією. Тому пропоную врахувати поправки Ватраса 20, 28 і табличку в цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Миколо Олексійовичу.

Володимир Антонович Ватрас, вас тут неодноразово згадували. Ви можете свою позицію зазначити? Так, а Володимир Антонович не може, але всі вони за нього. Бачу. Добре.

Тоді слово надається для висловлення позиції Міністерству юстиції.

БАНЧУК О.А. Доброго дня ще раз. Олександр Банчук, заступник міністра юстиції. Денисе Вячеславовичу, шановні народні депутати, ми підтримуємо і брали участь активну в обговоренні цього проекту, і окремі також, як із попереднім проектом я зазначав, що був урядовий законопроект і окремі положення з нього або, скажімо, трансформовані були. Я вдячний колегам за те, що вони були також передбачені в цьому проекті. Тому його схвалення піде на розвиток нам арбітражу в Україні, і насправді це відповідає одній із цілей, які передбачені в дорожній карті в сфері верховенства права, який затверджений урядом і надано на затвердження Європейській комісії.

Дякую. Там є відповідна ціль у відповідній дорожній карті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, колеги, хто ще? Я бачу, що у нас присутній Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті, наскільки я можу бачити. Тому, я думаю, логічно надати слово відповідно Міжнародному комерційному арбітражному суду при Торгово-промисловій палаті.

Прошу.

СЕЛІВОН М.Ф. Дякую, пане голову.

Микола Селівон, Голова Міжнародного комерційного арбітражного суду і Морської арбітражної комісії при ТПП України.

Я хочу передусім подякувати ініціаторам законопроекту, 20 народним депутатам на чолі з Миколою Олексійовичем і в цілому комітету і вам, пане голову, за те, що ви підтримуєте цей законопроект в цілому. І ті правки, які вносились народними депутатами і не тільки народними депутатами, але й Міністерством юстиції, вони в цілому сприяють розширенню не тільки компетенції, але й значимості міжнародного арбітражу і України як юрисдикції. Тут є і політична, і економічна, і організаційна складова. І якщо ви підтримаєте цей законопроект і найближчим часом його винесете на засідання, пленарне засідання Верховної Ради, це буде плюсом для відновлення України як такої і економічного її авторитету.

І тому, закінчуючи цей спіч, я ще раз хочу сказати про те, що держава в особі комітету і Верховної Ради як законодавчого органу вперше серйозно взялася за підвищення ролі міжнародного арбітражу і взагалі альтернативних форм розгляду спорів в нашій правовій системі. І це теж рух до євроінтеграції, я вважаю, і це цілком правильно. І тому дуже вам дякую за це, і за ініціативу, і за підтримку.

Я все сказав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Дякую за роботу. Дякую за комунікацію, співпрацю з комітетом, з членами комітету і бажаємо вам плідної роботи у вашій галузі.

СЕЛВОН М.Ф. Я хотів би одну ремарку зробити дуже важливу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

СЕЛВОН М.Ф. Я хочу як громадська організація, що обговорення цього законопроекту відбувалося в надзвичайно демократичній обстановці із залученням всіх зацікавлених осіб: державних посадовців, недержавних, в тому числі і арбітражної спільноти. І це дуже важливо, і я хочу це підкреслити, тому що без цього напевно не було б стільки поправок народних депутатів, якщо б не було такого широкого обговорення. Я хочу не тільки подякувати, а й висловити задоволення з того, що законопроект став кращим, це дійсно так, і це завдяки і вам, як голові, і Івану Романовичу, і панові Миколі, який навіть особисто комунікував з тим, щоб дійти до істини і до об'єктивних показників. Це дуже показово. І я просто як звичайний виборець хочу оцінити таку роботу надзвичайно позитивно.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, чи є необхідність ще далі обговорювати цей законопроект чи можемо переходити до голосування. Я так бачу, що більше ніхто не бажає виступити.

Дивіться, у нас що стосується того, що сказав Роман Вячеславович, у нас є дві пропозиції, в таблиці вони зараз, я не можу, на жаль, щось не відкривається у мене таблиця.

Романе Вячеславовичу, вони значаться, 20 і 28, як відхилені. Ви пропонуєте, щоб враховані вони стояли?

БАБІЙ Р.В. Я пропоную поставити на голосування таблицю уже з врахуванням моїх пропозицій, щоб 20 і 28 врахувати. Бо бачу, що консенсус є, і тому не робити десять голосувань там.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я погоджуюся. Я тому і хотів запитати.

Колеги, немає заперечень ні в кого? Я поставлю на голосування табличку, яка запропонована комітетом. Єдине, що пропозиції номер 20, 28, вони будуть враховані замість відхилені, по табличці, і ми будемо голосувати за них як за враховані. Зрозуміло всім? Немає заперечень? Добре.

Тоді ставлю на голосування проект рішення і табличку, так, як ми сказали, з урахуванням того, що правки будуть значитись 20, 28 як враховані. Прошу підтримати.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О.За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

Німченко – за. Прийнято.

Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. Пузанов – за.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за. Ватрас – за!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, так, спокійно.

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ВАТРАС В.А. Пане голово, Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я почув.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. У мене 15 – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 15 – за, проти – 0, утримались – 0. Я бачу, прийнято. Рішення прийнято, колеги. Дякую.

Так, дякую, хто був присутній по цьому. Можете або залишити засідання, або продовжувати бути з нами.

Переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Це проект Закону номер 10157. Це проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей залучення засуджених до праці та ведення господарської діяльності в пенітенціарній системі), (в порядку частини шостої статті 118 Регламенту).

Ми вже неодноразово, здається, повертались до цього питання. Дійсно, у нас на комітеті минулого разу виникло питання дуже технічне, яке точно неможливо вирішити було на комітеті, питання по формулюванням. Наскільки я пам'ятаю – це були певні зауваження з боку Міністерства фінансів України щодо можливості розпорядження правильних формулювань, по можливості розпорядження коштами закладів, установ виконання покарань... виконання покарань і щодо певних нарахувань особам, які відбувають покарання, пов'язані з їх роботою.

Колеги, чи є необхідність обговорення даного питання? Давайте, спочатку слово має профільний підкомітет. Хто від підкомітету, Ігор Павлович?

ФРІС І.П. Я би пропонував, щоб Валерій Іванович Божик озвучив, він працював над цим законопроектом.

БОЖИК В.І. Дійсно, вчоргове ми звертаємось до перегляду висновку комітету, і я погоджуюсь з головою комітету про те, що, мабуть, цей законопроект у нас найбільше вже, втретє, якщо мені не зраджує пам'ять, ми його переглядаємо в порядку статті 118. Дійсно, це були такі технічні моменти, які потрібно було переглянути. Ми його вже обговорювали, була проголосована таблиця. Тому я повністю підтримую законопроект в такій редакції і прошу комітет проголосувати за висновок комітету, цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ясно. Тобто підкомітет пропонує прийняти в цілому цей законопроект, рекомендувати Верховній Раді прийняти.

БОЖИК В.І. Саме так. Саме так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

У нас Міністерство юстиції, вам слово, потім – Мінфін, я бачу, у нас є на зв'язку. Міністерство юстиції.

БАНЧУК О.А. Банчук Олександр, заступник міністра юстиції. Денис Вячеславович, шановні народні депутати, ми також підтримуємо проект, і очікуємо, коли найближчим часом, щоб було винесено на розгляд всій Верховній Раді цей проект, тому що насправді, на наше переконання, він покращить ситуацію, збільшить можливість залучення в тому числі до відновлення України засуджених осіб. Тому нам дуже важливо саме покращити цю сферу діяльності, за яку відповідає в уряді Міністерство юстиції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Пане Олександр, одне питання для вас, щоб всім було зрозуміло, присутнім на комітеті, і так далі. Чи йде мова в законопроекті про примусову саме працю, чи це буде здійснюватися за згодою осіб, які відбувають покарання?

БАНЧУК О.А. Як і раніше ще було змінено відповідне законодавство, у нас немає такого поняття, тобто це право засудженої особи працювати. Тому засудженої особи в тому числі, тому в жодному випадку це не може йтися про це регулювання, ми в цій частині не змінюємо чинне законодавство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Олександр.

Мінфін, у вас були минулого разу певні застереження. Станом на зараз позиція.

ЧЕРКАЧ В.І. Доброго дня. Володимир Черкач, Міністерство фінансів України. Законопроект Мінфіном підтримується. Дякую за конструктивну позицію, ми провели узгоджувальну нараду ... *(Не чути)* Мін'юсту, дійшли компромісного варіанту, і ми підтримуємо цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, якщо немає необхідності більше обговорювати даний законопроект, сподіваюсь, що всі складні питання ми вирішили, зняли, і це піде на користь, власне, і Україні, і якраз засуджених до праці тим більше зараз, коли це настільки необхідно.

Тоді, колеги, прошу переходити до голосування. Прошу підтримати. Ставлю на голосування проект рішення комітету, відповідно табличку до другого читання. Проект рішення комітету прошу підтримати.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Власенко.

Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Маслов – за.

Німченко. Німченко Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

СОБОЛЄВ С.В. 14 – за, 0 – утримались, 0 – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Рішення прийнято.

Колеги, переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Як ми з вами вирішили...

Колеги, давайте по доповідачах ще визначимось, бо... Да, забули. Перший, який у нас стояв в порядку денному, 13192, який стосується розподілу судових витрат. Пропозиція Максима Євгеновича...

ДИРДІН М.Є. Там є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, там є у нас в проекті. Добре, переуточнимо, 12141 – це по міжнародному комерційному арбітражу. Хто там...

ФРІС І.П. Я думаю, Роман Вячеславович.

БАБІЙ Р.В. Я не знаю, хто в проекті, чесно кажучи, не пам'ятаю, нема перед очима, але я... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Секретаріат або Тимур, хто-небудь, скажіть, хто згідно проекту рішення. Не може відкрити зараз... По 12141 хто доповідач згідно проекту рішення, чи не було там визначено?

ЛОНГИНЕНКО Т.В. Не було.

БАБІЙ Р.В. Давайте консенсусом. Якщо є консенсус, то мене призначимо і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не було, все. Тоді пропозиція – Роман Вячеславович. Немає заперечень?

_____. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді Роман Вячеславович. Немає необхідності голосувати? Добре.

А, це від комітету. А тоді як, Микола Олексійович там перший автор. Микола Олексійович.

_____. То друге читання. Це друге читання.

СТЕФАНЧУК М.О. Пане голово, дозвольте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ага, це друге читання, да. Все, Миколо...

СТЕФАНЧУК М.О. ... в будь-якому форматі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що ви кажете, Микола Олексійович?

СТЕФАНЧУК М.О. Кажу, готовий працювати в будь-якому форматі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що тоді, що, Роман Вячеславович – від комітету, а ви там подивитесь, як від фракції, да, чи як? Щоб ви і разом, я так розумію, працювали над цим законом.

СТЕФАНЧУК М.О. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Домовились? Тоді від комітету Роман Вячеславович Бабій. Так, 10157 – Валерій Іванович?

ФРІС І.П. Абсолютно вірно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, домовились.

Так, переходимо до обговорення проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та деяких законів України щодо удосконалення декларацій доброчесності суддів та родинних зв'язків судді (реєстраційний номер 13165).

Так, для всіх присутніх щоб було зрозуміло, ми вирішили, що у нас немає станом на зараз якоїсь пропозиції по кінцевій редакції таблиці. Є таблиця, яка була опрацьована, яка, власне, складається з тих пропозицій, які були внесені суб'єктами права законодавчої ініціативи. Але щоб правильно опрацювати і визначитись з позицією комітету, важливо почути думки різних учасників, як то кажуть, думки різних стейкхолдерів цього процесу щодо змісту цього законопроекту.

У зв'язку з цим є ряд питань, які виникають і які є необхідність обговорити і в такому форматі широкої участі. У нас, нагадаю, що прийняття цього законопроекту пов'язано із виконанням Плану Ukraine Facility. План Ukraine Facility передбачає, тут я

буду цитувати, що "законопроект про перегляд декларацій доброчесності суддів має бути зосереджений на уточненні змісту декларації доброчесності та підстав для початку перевірки". Там ще також, де воно, зараз відкрию другу частину по Facility як звучить, щоб не переплутати нічого.

Друге – це розширення часового періоду, на який поширюється перевірка. І третє – це удосконалення процедури перевірки шляхом деталізації механізм та строків перевірки, визначення прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб, залучених до процесу перевірки, роз'яснення правових наслідків перевірки. От, отак це звучить в Плані Ukraine Facility принаймні.

У зв'язку з цим ми переходимо до обговорення відповідно. І в мене буде питання. У нас координатором національної програми і Ukraine Facility є, якщо не помиляюсь, Міністерство економіки. У нас від уряду також є Міністерство юстиції України. У нас є представник із судової гілки влади. Нам надзвичайно важливо почути позиції щодо того, що саме розуміється під цими пунктами Ukraine Facility. Для того, щоб, а я нагадаю, що на виконання Плану Ukraine Facility передбачено виділення фінансових коштів з боку Європейського Союзу, і кошти ці йдуть, власне, на функціонування нашої держави під час війни. Тому тут такі дуже складні питання, скажімо так. Хоча я особисто не дуже є прихильником того, щоб виділялась допомога з прив'язкою до календарного плану прийняття тих чи інших законопроектів, бо різні законопроекти можуть потребувати різного строку обговорення, напрацювання, дискусії і так далі, і тому подібне, і ставити якісь дедлайни теж начебто не дуже розумно. Але разом з тим є так, як є.

Тому перше моє питання щодо того, що розуміється під цими от трьома пунктами в Ukraine Facility Plan. Чи є у нас представники Міністерства економіки? Чи є представники? Ми запрошували. Ігор Колісник, скажіть, будь ласка, запрошували представників Міністерства економіки?

КОЛІСНИК І.В. Так, запрошували представників Міністерства економіки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає, да?

КОЛІСНИК І.В. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Так, у нас є Міністерство юстиції. Міністерство юстиції, тоді скажіть, будь ласка, чи є ви, як то сказати, відповідальними чи виконавцем, бо є національний координатор

Ukraine Facility, а ви як представники уряду чи уряд, ну ви, Міністерство юстиції, як хто до Ukraine Facility і яка ваша позиція щодо цих от трьох умов? Прошу.

БАНЧУК О.А. Дякую, Денисе Вячеславовичу.

Шановні народні депутати, да, ми відповідно до плану, який передбачений, відповідний захід передбачений, строк виконання цього заходу, і щодо кожного із заходів передбачається відповідна урядова структура, яка є відповідальною за виконання цього заходу. І щодо цього заходу зазначено про Міністерство юстиції, оскільки йшлося про відповідне законодавче врегулювання, і Вища кваліфікаційна комісія суддів.

Наша позиція була в тому, що урядовий проект, який був відхилений, з усім розумінням, все, але він передбачав відповідне врегулювання цих пунктів, які передбачались. І на минулому засіданні комітету я зазначав про це, що у нас були у попередніх комунікаціях з Європейською комісією тільки дискусії щодо способу перевірки декларацій суддів Верховного Суду і вищих спеціалізованих судів. Тобто наші позиції, ми вважали, що це можна було би між першим і другим читанням врегулювати, як запропоновано було в урядовому законопроекті, який готувався Міністерством юстиції. З самого початку Європейська комісія зазначала, як це потрібно. Всіх інших питань щодо урядового проекту не було. І більшість цих же питань, які ви зазначаєте, воно є і ухвалено в першому читанні і в альтернативному проекті зі значком "2", який зараз готується до другого читання, ну тобто окремі з цих елементів.

І з приводу того зазначення підстав для відкриття, удосконалення змісту це означає об'єднання двох типів декларацій в одну декларацію. Ну, найкритичніші звичайно положення, які ми, скажемо, з ініціативи Європейської комісії були підготовлені, відповідно й позиція щодо законопроекту, на моє переконання, це перший пункт їхньої позиції, це стосується запровадження в цьому проекті перевірки декларацій доброчесності суддів Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів. Це де першим пунктом, і це прямо так, тобто як у нас вже і було, прямо цей пункт, він не зазначений в Ukraine Facility, це я хочу, щоб ми звернули увагу. Але Європейська комісія це зазначає і необхідність цього врегулювання з огляду на те, що вони в двох звітах про розширення щодо України за 23-й рік і за 24-й рік це передбачають, що це необхідно проводити, цю перевірку, запровадити в законі проведення такої перевірки за участі незалежних експертів. Ось про це зазначається, тобто це як, скажемо, додаткова умова для виконання наших євроінтеграційних зобов'язань, які зазначені у відповідній, ну, я так розумію, позиції, які надійшли з Європейської комісії.

Тому я на цьому зупинюся, якщо дозволите, Денис Вячеславович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поки що зупиніться, але питання ще будуть. У мене більш детальні питання, бо ви такий досвідчений учасник комітету, можете так відповідати як політик. Добре.

У нас є представники Верховного Суду, наскільки я знаю і бачу.

МАМАЛУЙ О.О. Так, я тут.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представтесь, будь ласка, бо у нас йде стенограма, і прошу вашу позицію щодо цього законопроекту, щодо, можливо, Плану Ukraine Facility, тих умов, наскільки він відповідає, і так далі.

МАМАЛУЙ О.О. Дякую.

Мене звати Олександр Мамалуй, я заступник Голови Верховного Суду. Голова зараз у відрядженні, то я виконую обов'язки, тому сьогодні присутній я на засіданні високоповажного комітету.

Дякую за можливість висловитись. Пленум Верховного Суду 23 травня це питання розглядав і позицію Верховного Суду, позицію Пленуму Верховного Суду ми повідомили високоповажному комітету.

Ми проти цієї перевірки. Ми не проти, щоб поєднувались декларації, ми проти перевірки суддів Верховного Суду і суддів вищих спеціалізованих судів ad hoc. Ніяких підстав для того, щоб це перевіряти, немає. Цей суд, Верховний, працює менше 8 років, ніяких проблем, окрім Князева, по якому ще немає вироку, немає. Люди працюють, люди допомагають армії, люди несуть тягарі, які несе все суспільство під час виснажливої важкої війни, їм треба працювати.

Я хочу наголосити на одному моменті. Більше 100 суддів Верховного Суду вже мають право на відставку. Якщо ці перевірки будуть запроваджені до моменту їх початку, ще більше будуть мати право на відставку. Багато хто з них на це не піде, а піде у відставку. Не тому що вони чогось бояться, а тому що їх, так би мовити, шляхетський гонор не дозволяє так з собою поводитись. І тоді правосуддя в касаційних інстанціях буде паралізовано, касаційні інстанції в касаційних судах в складі Верховного Суду.

Така позиція. Готовий відповісти на питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ДЕМЧЕНКО С.О. Є питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, у кого є питання, руку піднімайте, будь ласка. Я ж не бачу, всі три сторінки у нас тут присутні. У кого питання?

ДЕМЧЕНКО С.О. У мене є запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Демченко, прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Скажіть, будь ласка, позиція Верховного Суду, яку ви озвучили, що ви проти відповідної перевірки суддів Верховного Суду, да?

МАМАЛУЙ О.О. Безпідставної перевірки.

ДЕМЧЕНКО С.О. Добре. А позиція Верховного Суду щодо перевірки суддів інших судів першої, другої ланки?

МАМАЛУЙ О.О. Ми вважаємо, що для перевірки повинні бути якісь підстави. Якщо хтось звертається зі скаргою обґрунтованою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів, то по цьому питанню, саме по цьому, яке, наприклад, якийсь пункт декларації, на думку того, хто скаржиться, порушений, то по цьому питанню Вища кваліфікаційна комісія проводить перевірку. По цьому питанню, не всієї декларації, а саме в межах цього питання, це цілком зрозуміло. Не анонімне звернення, а звернення людини, організації, установи, державного органу. Проти таких перевірок, які мають під собою підґрунтя, ми не заперечуємо, будь-якої інстанції суддя це буде. Сподіваюся, я відповів на запитання?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я сподіваюся, також.

І друге питання в мене. З приводу об'єднання декларацій, скажіть, будь ласка...

МАМАЛУЙ О.О. Ніяких проблем, ми не заперечуємо проти об'єднання.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, ви погоджуєтеся, що це не є вимога Ukraine Facility, і об'єднується не те, що мусить взагалі може об'єднуватися, зовсім різні декларації?

МАМАЛУЙ О.О. Можна поєднати, так би мовити, їжа і вужа, якщо це сприяє, якщо це буде більш...

ДЕМЧЕНКО С.О. Яким чином це об'єднання сприяє і чому, на вашу думку?

МАМАЛУЙ О.О. Якщо їх зручніше таким чином буде перевіряти, якщо... Одна подається за 5 років, одна подається за 1 рік. Тобто якщо і строки будуть однакові, то це, мабуть, Вищій кваліфікаційній комісії буде зручніше з цими деклараціями працювати, працювати з суддівськими досьє. Ми не заперечуємо проти цього. Це насправді питання, на мій погляд, більш технічне і що воно не входить в цю дорожню карту. Ну, не можна ж включити все абсолютно, як кожную букву, кожний абзац...

ДЕМЧЕНКО С.О. Як і перевірку суддів Верховного Суду.

МАМАЛУЙ О.О. Перевірка суддів, вибачте, це фундаментальна дія, яка, як я вже сказав, вона, на мій погляд, викличе колапс в касаційній інстанції.

ДЕМЧЕНКО С.О. Внаслідок чого колапс викличе?

МАМАЛУЙ О.О. Внаслідок того, що люди у відставку підуть. Підуть.

ДЕМЧЕНКО С.О. Чому? Будуть перевірки по деклараціях. І чому вони підуть у відставку?

МАМАЛУЙ О.О. Розумієте, з нами роблять те, що ми дозволяємо з собою робити. Я маю право на відставку, у мене чистих 23 роки стажу, а пільгового стажу за 30. Я що, дозволю себе перевіряти? Ці люди воювали більш мене, під смертю ходили більше мене, вони більше для країни зробили?

ДЕМЧЕНКО С.О. Першої і другої інстанції теж так само всі підуть у відставку, я так розумію?

МАМАЛУЙ О.О. Ті, хто мають право, теж можуть піти. Теж можуть піти, там теж багато таких.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ні, за цією логікою, всі суди, значить, підуть у відставку, як тільки ці декларації почнуть перевіряти за цим принципом, правильно?

МАМАЛУЙ О.О. Розумієте, що це огидно для нас. Ми нічого нікому поганого не зробили. Чому ці перевірки повинні проводитися ad hoc, а не на якихось підставах, типу якоїсь скарги? Це зрозуміло, скарга є – є перевірка, це справедливо. А оце все це несправедливо. Чому я повинен відповідати комусь на якісь питання, давати пояснення? Хто з мене буде брати пояснення? Та не дозволю я такого робити з собою. Я краще у відставку піду і в армію повернуся, батальйон у Сухопутних військах для мене завжди знайдуть.

ДЕМЧЕНКО С.О. А як ви вважаєте, останнє питання, щодо права на відставку. От зараз є такі думки, обговорюються, що є доречним прибрати можливість враховувати в праві на відставку строки роботи на інших посадах ніж суддею. Чи це правильно, на вашу думку, чи ні?

МАМАЛУЙ О.О. Да ні, я думаю, що це неправильно. Але я розумію, що під час війни...

ДЕМЧЕНКО С.О. Тобто якщо суддею навіть ти пропрацював один місяць, ну грубо кажучи, мінімальний строк, що ти пропрацював суддею, цього достатньо, щоб піти у відставку, на вашу думку...

МАМАЛУЙ О.О. Я враховую і деякі посади в прокуратурі, деякі посади в органах внутрішніх справ, армія зараховується. Да, я вважаю, що це справедливо.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую. Я зрозумів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули.

Колеги, до нас зверталась і громадська організація, якщо правильно називаю, могу помилятися, Фондація DEJURE, щодо присутності, вони інколи звертаються, надаємо ссилку. Щоб теж було зрозуміло, що у нас тут присутні і не тільки там народні депутати чи там помічники, чи секретаріат, чи представники судової гілки влади, у нас зачасту на комітеті присутні представники різних громадських організацій, як бачимо, наскільки я могу бачити, Transparency International тут сьогодні присутні, можливо, інші також

організації. Тому, якщо хтось бажає висловитись, піднімає руку, нагадую, і я, виходячи з тематики, надаю слово. І щоб всі це розуміли, що у нас абсолютно відкрита робота комітету.

Так, почули Верховний Суд. Колеги, я по черзі. Пане Расіме, да, ви руку підняли. Випадково. Добре. Тоді Вищій раді правосуддя дуже коротко, Вищій кваліфікаційній комісії суддів.

Але, колеги, я би запропонував вам зосередитись на вимогах Ukraine Facility. Хто не має, я попрошу в чат, секретаріат чи Тимур, можливо, тут в загальний чат формулювання з Плану Ukraine Facility скинути, щоб хто як розуміє і чи відповідає, чи яким чином має відповідати законопроект цьому Плану Ukraine Facility, щоб ми разом з вами тут розбирались з цим. Бо в мене особисто є питання щодо змісту, власне, тих умов, які є.

Так, Вища рада правосуддя, вам слово тоді. Є в загальному чаті, які, власне, вимоги з Ukraine Facility.

БОКОВА Ю.В. Дякую, Денис Вячеславович.

Бокова Юлія, член Вищої ради правосуддя. Хочу відзначити, що Вища рада правосуддя відзначає, що положення законопроекту в багатьох аспектах відображає прагнення до вдосконалення правових механізмів у сфері судового врядування. У проекті простежується намагання враховувати сучасні виклики, пов'язані з підвищенням інституційної спроможності органів судової влади, удосконалення процедур добору кадрів, а також забезпеченням більшої прозорості та підзвітності. Але окремо хочу зауважити, що окремі підходи, закладені в законопроекті, можуть розглядатися як такі, що в цілому спрямовані на посилення незалежності судової влади та оптимізацію механізмів його функціонування.

І враховуючи те, що наразі комітетом рішення не буде прийняте, Вища рада правосуддя готова долучитись до подальшої співпраці. Законопроект буде обговорюватися серед членів Вищої ради правосуддя, оскільки існує неоднакова позиція.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Скажіть, будь ласка, Вища рада правосуддя, ви рішення по цьому законопроекту приймали, і яке?

БУРЛАКОВ С.Ю. Доброго дня, Денис Вячеславович. Ні, по цьому законопроекту Вища рада правосуддя приймала рішення щодо звернення до Венеційської комісії. І після того, як комітет взяв за основу законопроект зі значком номер 2 ...

БОЖИК В.І. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валерій Іванович, будь ласка. Прошу.

БУРЛАКОВ С.Ю. Голова Вищої ради правосуддя звернувся до Венеційської комісії щодо надання висновку щодо саме законопроекту зі значком номер 2. Венеційська комісія відповіла Вищій раді правосуддя, що вони дякують за звернення Вищої ради правосуддя і нададуть власний висновок у наступній сесії, яка відбудеться у жовтні 2025 року.

У Вищій раді правосуддя законопроект до другого читання не обговорювався, рішення не приймалось. Про повідомлення на цей комітет ми... ну, зокрема, я можу про себе казати, дізнався зранку. Якихось документів до Вищої ради правосуддя не надходило.

Тому рішення, консультативного висновку Вищої ради правосуддя з даного питання немає. І, вважаю, оскільки - це моя суб'єктивна точка зору, - оскільки вже є звернення до Венеційської комісії, необхідно дочекатися висновку щодо даного законопроекту, оскільки дана інституція є визнана в усьому світі.

Тому підтримую побоювання, які були висловлені заступником Голови Верховного Суду. Ми також не заперечуємо, і мої колеги підтримують, проти об'єднання даних декларацій. Але я хотів би звернути увагу: а яка мета цих декларацій? Мета декларації родинних зв'язків – продемонструвати суспільству, з ким у судді є родинні або майнові відносини, для того щоб суспільство могло контролювати щодо наявності або відсутності конфлікту інтересів. І навіть за результатами перевірки, яка запропонована Вищою кваліфікаційною комісією, рішення про наявність або відсутність ознак дисциплінарного проступку приймає дисциплінарний орган Вищої ради правосуддя. Тобто у нас Вища кваліфікаційна комісія не ставить жодної крапки в даному питанні.

Також треба собі задати питання, а яка ж мета декларації доброчесності. Це певний набір певних тверджень, які особа висловлює. І ці твердження особа в будь-якому разі має пояснити, і, як наслідок, Вища кваліфікаційна комісія за наслідками може зробити перевірку, але остаточне рішення буде приймати дисциплінарний орган, і в будь-якому

разі він має право на судовий контроль за рішенням дисциплінарного органу або Вищої ради правосуддя за наслідком перегляду.

Тому не вважаю, що треба поспішати в даному питанні, оскільки зараз існує механізм, це передбачено, за зверненням будь-якої особи може проводитись перевірка. І дійсно, якщо будь-ким виявлено обставини щодо недостовірності або сумніви у таких видах декларації, особа може звернутися зі скаргою і воно буде розглядатися і відповідний правовий механізм існує. Але є пересторога, щоб дійсно це не перетворилося на черговий механізм штучного переслідування суддів.

І також прошу звернути увагу на вимоги статей 31, 32 Конституції України, де необхідно відшукати баланс між відкритістю суддів, де судді декларують і осіб, з якими вони проживають і які є членами їх родини, і це є загалом. Наші діти ходять до шкіл, дитячих садків, секцій і, на жаль, ніхто не забезпечує безпеку родини судді, а вона є більш декларативною, а жодних засобів захисту у нас не існує.

Тому от з метою захисту саме незалежності суддів і можливості здійснювати правосуддя іменем України треба уважно підходити до даних законопроектів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

В мене питання буде. Скажіть, будь ласка, ви кажете, зараз є механізм, а за який строк зараз може здійснюватись перевірка судді, декларації доброчесності?

БУРЛАКОВ С.Ю. Що ви маєте на увазі "за який строк"?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Строк, за який відомості по декларації доброчесності зараз перевіряються суддів.

БУРЛАКОВ С.Ю. Доброчесності – за один рік, оскільки ми надаємо відомості за звітний рік, який минув, а декларація родинних зв'язків – за 5 останніх років, тому що зовсім різна мета даних декларацій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. За один рік. Дякую. Я щоб швидше якраз було. Так, і друге питання. Скажіть, будь ласка, ну насправді Вища рада правосуддя, здається, не до другого читання, а до першого могли би отримати, так, висновок до першого читання щодо всіх трьох законопроектів. Наскільки я розумію, Вища рада правосуддя прийняла рішення звернутися до Вищої... ой, до, і те, що ви зазначили, до Венеційської комісії. Правильно?

БУРЛАКОВ С.Ю. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто нам, як, не чекати позиції Вищої ради правосуддя по чи то трьох законопроектах, чи по одному, який проголосований в першому читанні, чи буде якийсь висновок до Венеційської комісії? Бо щось мені підказує, що пленарне засідання Венеційської комісії, на якому потенційно може бути затверджений будь-який висновок, може бути не скоро. А якщо ви знайомі з Планом Ukraine Facility, під який знову ж таки, нагадую, підв'язані кошти, то взагалі прийняття цього закону і ще, здається, внутрішніх актів Вищої кваліфікаційної комісії суддів, передбачено до кінця другого кварталу, тобто до кінця червня цього року. Ви коли приймали рішення, ви знали, що у нас в Плані Ukraine Facility стоїть до другого кварталу прийняття цього закону?

БУРЛАКОВ С.Ю. Дякую за запитання і дякую за можливість відповісти на нього.

Відповідно до статті 1 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" основним повноваженням Вищої ради правосуддя є забезпечення незалежності суддів і судової влади. Тому коли ми зверталися до Венеційської комісії, жодні недоліки ми не вказували, а лише звернулися з проханням перевірити, чи відповідає запропонований законопроект, у тому числі законопроекти, що стосуються вдосконалення механізмів дисциплінарної відповідальності, європейським стандартам щодо незалежності суддів. Венеційська комісія відповіла, що вони прийняли в роботу і висновок буде затверджений 12-13 жовтня.

Наскільки я знайомий з практикою українського парламентаризму, Верховна Рада завжди чекала висновок Венеційської комісії. І саме реалізуючи європейський вектор розвитку України, мені видається, ми маємо в тому числі враховувати висновки Венеційської комісії, які є визнаними експертами у галузі, в тому числі судоустрою, незалежності суддів і стандартів судівництва у всьому світі.

Тому, безумовно, це право парламенту і це виключно суверенне право парламенту ухвалювати закони. Але якщо ми обираємо європейський вектор розвитку, то ми також маємо дослуховуватися, тим більше інституція надала згоду на надання висновку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Але я не зрозуміли суті питання. Я дещо про інше запитав. Я запитав, чи буде висновок Вищої ради правосуддя по цьому питанню, чи ви будете чекати висновків Венеційської комісії. Тому що у нас, ще раз нагадую, прив'язано виконання Плану Ukraine

Facility до кінця червня цього року. Очевидно, ми, можливо, ну давайте так скажу, цілком ймовірно, що ми не встигнемо, якщо ми не проголосуємо цей законопроект найближчими днями, але тоді, можливо, ми не отримаємо відповідні кошти, які заплановані. Ми будемо розглядати, і чому насправді Верховна Рада поспішає, вимушена поспішати з цим законом. Не тому що ми хочемо так, а тому що так передбачено Планом Ukraine Facility, який складався урядом з нашими міжнародними партнерами.

Тому коли ви говорите, що ви готові долучитися, я і питаю, чи буде від вас висновок, чи Вища рада правосуддя... щоб ми його могли якимось чином враховувати, вашу позицію? Чи ви будете чекати висновків Венеційської комісії? Бо якщо ми цей законопроект будемо приймати до висновку Венеційської комісії, а нам ніщо це забороняє, тим більше, що це не Верховна Рада України зверталася до Венеційської комісії, то щоб ми розуміли просто, чи буде у вас позиція, чи ви категорично будете чекати тільки висновків Венеційської комісії? Ось насправді, про що я запитував.

БУРЛАКОВ С.Ю. Дякую за уточнення. Дане питання у Вищій раді правосуддя не обговорювалося, проект висновку не готувався. І коли ми зверталися до Венеційської комісії, ми, безумовно, посилалися на Ukraine Facility, саме і просили прискорити розгляд даного питання.

Але важливо, ми розуміємо наслідки і важливість в тому числі фінансової підтримки нашої країни. Але також для нас важливо дотримання саме європейських принципів. І тут гроші потрібні, але ми не завжди можемо поступитися принципами і незалежністю. Тому, ну, рішення Вищої ради правосуддя не обговорювалося, коли буде такий висновок...

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

МОРОЗ М.В. Член Вищої ради правосуддя Микола Мороз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

МОРОЗ М.В. Якщо дозволите, я вискажусь з цього приводу, декілька слів. Справа в тому, що, так, я погоджуюся, що це питання не обговорювалося на Вищій раді правосуддя. Від, скажімо, рішення... висновок затверджується виключно рішенням Вищої ради правосуддя, і, безумовно, що ми троє тут присутніх членів Вищої ради правосуддя не

можемо виразити позицію Вищої ради правосуддя, в які терміни і чи буде підготовлений висновок. Тому я сподіваюся, що ми найближчим часом визначимося з цією позицією у складі ради, безумовно, і за наявності або відсутності цього висновку в який термін. І я думаю, що таким чином це буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули позицію.

МОРОЗ М.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, все.

Це у нас хто? Сергій Олексійович Демченко? У вас питання?

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, в мене є питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. До Вищої ради правосуддя два питання.

Перше питання. Я хотів уточнити в розрізі цього законопроекту. Скажіть, будь ласка, оце застосування перевірок декларацій та негативні наслідки цих перевірок для суддів. Чи, на вашу думку, не є правильним, якщо це впроваджувати так, як передбачено цим законопроектом, в тому числі те, що обговорюється для суддів Верховного Суду, що це є доречним таке саме запроваджувати окремо для членів ВРП і членів Вищої кваліфікаційної ради суддів, за аналогічним принципом і за аналогічними наслідками – втрати посади. Це перше питання.

І друге питання у мене. Скажіть, будь ласка, на сьогоднішній день позиція Вищої ради правосуддя щодо її повноважень. Закон передбачає, що повноважним склад коли визначається, то враховуються члени Вищої ради правосуддя, які є призначені або обрані. Наскільки я знаю, що у вас впритик членів Вищої ради правосуддя і по кількості для повноважень, і один з членів Вищої ради правосуддя не є призначеним і не є обраним. Це член Вищої ради правосуддя за посадою. І відповідно до норми закону він не рахується при ситуації, коли ми визначаємо, чи є повноважним склад Вищої ради правосуддя. Тобто внаслідок цього, чи ваша є позиція, і яка, щодо наявності ваших повноважень? Ви вважаєте, вони є у Вищої ради правосуддя на сьогоднішній день, зважаючи на існуючу норму закону, чи немає?

Дякую. Два питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вища рада правосуддя, прошу.

МОРОЗ М.В. Дякую, пане Сергію, за запитання. Я, відверто скажу, я не розумію, чим викликана постановка запитання про перевірку членів Вищої кваліфікаційної комісії і суддів Вищої ради правосуддя. Ну, я відверто скажу, чую це від вас вперше. Ну, і взагалі як би таку постановку питання. Не можу зрозуміти, яким чином воно відноситься саме до цього законопроекту.

Ну і, до речі, щодо перевірки. Ну, можливо, і доцільно було б ставити таке питання, якби повноваження члена Вищої ради правосуддя або члена ВККС складали не 4 роки, а, можливо, років 8, там, з наданням права на відставку подальшу. Тоді, можливо, це безумовно. Зараз же вони складають іноді і 4 роки.

Що стосується іншої частини вашого запитання: чи є повноважною Вища рада правосуддя. Так, безумовно, Вища рада правосуддя є повноважна, у її складі працює 15 членів Вищої ради правосуддя. Мінімальний поріг, але, на жаль, вирішення цього питання не залежить, я маю на увазі, підсилення спроможності Вищої ради правосуддя, тому що, знаєте, люди і хворіють і в відпустках – це створює проблеми певні для поточної діяльності Вищої ради правосуддя. Але склад ради, безумовно, повноважний.

А щодо іншого, то ми з нетерпінням очікуємо інших членів Вищої ради правосуддя від суб'єктів обрання, які ще, на жаль, не здійснили свою функцію.

Якщо я відповів на це питання, дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Вища рада правосуддя у нас висловила з цієї позиції. Я ще раз просто нагадаю, Вища рада правосуддя, коли ви говорите, якщо ви вбачаєте можливі загрози незалежності суддівській там і так далі, чи невідповідність там принципам, нормам, стандартам якимось, то питання в тому, що чи ми отримуємо від вас який-то висновок по законопроекту? Ось в чому. І якщо ви чекаєте Венеційську комісію, то я не впевнений, що Верховна Рада буде чекати висновку Венеційської комісії, у нас немає такого обов'язку. От про що говорить. Бо ми ж чуємо позицію вашу тут, да?, на засіданні комітету як окремих членів, але позиції як органу ми не почули з огляду на звернення до Венеційської комісії. Тому, можливо, доцільно розглянути законопроект, зокрема в частині і пропозицій, які надійшли до законопроекту до другого читання, і висловити свою позицію, не чекаючи Венеційської комісії.

Вища кваліфікаційна комісія суддів, прошу, вам тоді слово. Потім Рада суддів буде. Ну, тут ВКК згадувалось.

По-перше, Вища кваліфікаційна комісія суддів, скажіть, будь ласка, такі самі до вас питання, за який строк перевіряється зараз інформація по декларації доброчесності. Чули позицію ВРП, за один рік по декларації доброчесності. І будуть такі більш предметні, конкретні до вас питання, оскільки вам доведеться здебільшого виконувати в разі прийняття відповідного законопроекту. У мене конкретні питання по положенням Ukraine Facility Plan, по всім трьом пунктам, як ви їх розумієте. Уточнення змісту, що під цим розуміється? Уточнення підстав для початку перевірки. Щодо розширення часового періоду з огляду на те, який період є зараз і як його розширити, чи є доцільно і так далі, і тому подібне.

І по третьому питанню щодо визначення там прав, обов'язків і так далі. Як ви розумієте зміст цих вимог Ukraine Facility Plan і як вони, на вашу думку, мають бути реалізовані в законодавстві?

І звичайно, питання, яке я ставив Голові Вищої кваліфікаційної комісії суддів на минулому засіданні комітету, це питання, як це співвідноситься з вашими спроможностями, бо ми маємо враховувати ваші спроможності, ті завдання, які будуть на вас покладені, так би мовити, змінами до законодавства, різними рекомендаціями, так далі і тому подібне.

Ну, давайте з першого питання, за який строк ви перевіряєте зараз згідно чинного законодавства декларації доброчесності?

ГАЦЕЛЮК В.О. Дякую, Денис Вячеславович.

Шановні колеги, добрий день. Я сподіваюсь, мене чутно?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, чутно. Тільки представляйтесь.

ГАЦЕЛЮК В.О. *(Не чути)* член ВККС. Дуже приємно всіх бачити.

Теж розпочну з того, що рішення пленарного складу комісії щодо того чи іншого законопроекту немає, разом з тим комісія доволі прискіпливо слідкує за процесом. Коли до нас звертаються, ми намагаємося надавати консультації з огляду на те, що саме нам доведеться розпочинати і реалізовувати цей процес в оновленому вигляді. Так само, як зараз ми розпочинаємо цю процедуру, яку за наявності підстав потім завершує шановна Вища рада правосуддя.

Стосовно відповідності положенням Ukraine Facility. Ми вважаємо, що, по-перше... І стосовно строків. Чинний закон, чому ми вважаємо, що все ж таки гарна ідея вдосконалити правове регулювання, чинний закон небагато говорить про те, за який строк перевіряється декларація. 1 рік і 5 років – це ті строки, до речі, також встановлені не законом, а нашими локальними актами, за які зазначаються відповідні відомості в декларації. Період перевірки у часі в минуле, він, в принципі, нічим не обмежений, ми отримуємо повідомлення щодо перевірки і декларацій за 15-й, 16-й роки. В принципі, це можна вважати періодом початку цих перевірок, коли була запроваджена ця система, коли на сайті ВККС з'явилися відповідні форми і коли предмет перевірки фактично з'явився.

Тому станом на цю секунду немає обмежень ні в локальних актах, ні в законі перевіряти, умовно, судді за 15-й, 16-й, 17-й роки. Зазвичай такі повідомлення, якщо узагальнювати практику, залишаються без розгляду, тому що станом на 2025 рік в межах кваліфікаційного оцінювання на відповідність, в межах інших процедур кваліфікаційного оцінювання ті обставини, щодо яких звертаються заявники, вони здебільшого вже були перевірені.

Тому це положення Ukraine Facility щодо розширення часових меж перевірки на фоні встановлених законом параметрів дисциплінарної відповідальності, те, як закладалося принаймні в межах тих консультацій, які з нами проводились, можна вирішити таким чином, що основний період перевірки може співпадати з періодом можливості притягнення до дисциплінарної відповідальності, але, якщо законодавцю це видасться раціональним, корисним, то можна визнати, що за рішенням, обґрунтованим комісією, можна розширити цей часовий період виключно для формування суддівського досьє та проведення відповідних процедур кваліфікаційного оцінювання. Але не помічати норми про дисциплінарну відповідальність, відповідно, ми думаємо, що було би складно.

Стосовно інших оцих трьох булет-поінтів Ukraine Facility ми вважаємо, що, знову ж таки тлумачити їх, правильно було головою комітету на початку розгляду цього питання зазначено, бажано було би почути представників розробників цього інструменту, оскільки ми так само, як і інші, вже отримали його в завершеному вигляді і намагаємося докладати зусиль для того, щоб належним чином ті положення, які були включені, виконувати.

Станом на цю секунду про розширення меж часових я сказав. Щодо уточнення підстав початку, законопроект якщо буде передбачати, що комісія і самостійно може виявляти певні відомості, це вже буде розширенням підстав початку. Що нам вважається дуже важливим, це на рівні закону визначити права і обов'язки учасників цієї процедури,

щоб було чітко розуміння: суддя, інші учасники, що вони можуть робити, на що розраховувати і таким чином забезпечити правову визначеність.

Таким чином, з того, що ми для себе тлумачимо, альтернативний законопроект, прийнятий в першому читанні, може бути основою для дискусії, для подальшої роботи. Готові долучитись до обговорення деталей саме з огляду на те, що нам розпочинати, певні ці оновлені процедури застосовувати. Ми зі свого боку завжди готові підказати, як нам видається це зробити раціональніше і таким чином, щоб ці відповідні стандарти дотримались.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Віталію.

Пане Віталію, питання таке. Уточнення змісту декларації доброчесності. Що на вашу думку там є необхідним уточнити?

ГАЦЕЛЮК В.О. З точки зору формальної...

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...законопроекту, я кажу, воно ж було подано до діючого законодавства, ну тобто Ukraine Facility, ця вимога до діючого законодавства. Що на вашу думку?

ГАЦЕЛЮК В.О. Ну дивіться, у нас певні твердження визначені законом, і закон дає можливість комісії визначати додаткові твердження. В 2023 році комісія скористалась цим правом, і в наших локальних нормативних актах цей перелік трошки розширений. Тому оця фраза із Ukraine Facility, уточнення в сенсі того, що будуть, якщо будуть об'єднані дві декларації, і там вже будуть положення, які будуть різнитись від того, що є на даний момент, наприклад, стосовно перевірок відповідно до Закону "Про очищення влади", які поступово втрачають чинність. Тобто з точки зору формальної логіки це вже буде уточнення, якщо ми говоримо про необхідність виконання оцього одного з трьох булет-поінтів Ukraine Facility.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скажіть, будь ласка, на вашу думку, положення декларації доброчесності, які передбачають, ну, твердження судді про, наприклад, недопущення там корупційних чи правопорушень, пов'язаних з корупцією. Чи не є це дублюванням власне? Наскільки воно доцільне взагалі в декларації доброчесності, ці позиції, зараз, і наскільки доцільно вам, Вищій кваліфікаційній комісії суддів, здійснювати перевірку цих пунктів,

якщо... Чи немає тут дублювання із перевіркою антикорупційною, яку здійснює там НАЗК чи в межах кримінального провадження НАБУ, і чи не дублює це, знову ж таки, положення дисциплінарної відповідальності? Бо, здається, за тих же самих підстав передбачена дисциплінарна відповідальність, що здійснюється Вищою радою правосуддя. Скажіть, будь ласка, по цьому.

ГАЦЕЛЮК В.О. Дякую, Денисе Вячеславовичу.

Насправді тут можна згадати таку особистість, як Аль Капоне, якого засуджували не за участь в організованій злочинності, а за несплату податків, і певним чином можна екстраполювати цю методологію з точки зору законодавця. Це безумовно рішення законодавця є і буде, але по факту оці твердження декларації доброчесності, які стосуються виконання чи невиконання будь-яких норм професійної етики і законодавства, як антикорупційного, так і будь-якого іншого, бо є твердження щодо відповідного любого порушення норми права, яке може потягти чи потягло певний лід юридичної відповідальності.

Різниця полягає в тому, що саме по собі правопорушення може бути якесь, умовно, дисциплінарне або адміністративне, або адміністративно пов'язане з корупцією, самостійною підставою для дисциплінарної відповідальності, а встановлення факту не зазначення цього в декларації доброчесності, це фактично є, і, якщо залишиться, продовжить бути самостійною окремою підставою притягнення до певного виду відповідальності, суттю якого є те, що суддя або кандидат на посаду судді, або відповідний член ВККС чи інша особа, яка заповнює цю декларацію, не вказала про це у цій декларації. То це пов'язані речі. Але це додатково хтось може подумати, що спрощена підстава для притягнення до дисциплінарної відповідальності, і тут має бути, безумовно, рішення законодавця, яким чином використовувати цей інструмент – декларація доброчесності, оскільки вона може відповідно до тверджень бути дуже широкою і може бути більш сфокусованою на якихось моментах, які в той чи інший історичний період вважаються у законодавців актуальними і такими, що мають бути включеними до змісту цих декларацій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, цікава точка зору, як на мене. Значить, це окреме просто фактично порушення, але до дисциплінарної відповідальності все ж таки направляють отих.

Ну, окей, а у зв'язку з цим питання. А якщо особа допускала якісь порушення, отримується, що в декларації їй держава ставить вимогу повідомити про це і робить це

самостійною підставою, точніше, підставою для іншого допущеного порушення. Наскільки, на вашу думку, це відповідає статті 63-й? Бо виходить так, що як би то я відмовитись можу давати свідчення щодо себе і своїх близьких, але коли ти суддя і заповнюєш декларацію доброчесності, то ти не можеш там відмовитись, бо це буде окремим порушенням. А якщо скажеш, де тоді 63-я? От не вбачаєте тут ніяких неузгодженостей?

ГАЦЕЛЮК В.О. Наукова дискусія може передбачати такі тези, але у нас Конституційний Суд визначає конституційність і неконституційність законів, тому пропоную цьому органу залишити право відповідати на це запитання.

Станом на зараз ми оперуємо чинною нормою закону, безумовно, те, про що ви сказали, має право на існування, разом з тим не компетенція комісії визначати конституційність норм Закону про судоустрій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ми просто думку запитуємо для того, щоб правильно підготувати законопроект. Бо так інколи складнувати, скажімо так, інколи розуміти ті чи то вимоги, чи умови, які нам ставляться, доводиться наповнювати їх інколи змістом, да. Бо коли є якісь там умови, потім намагаємось в них шукати якийсь раціональний зміст, і це буває важкувато.

Так, Павло Васильович Павліш, прошу.

ПАВЛІШ П.В. Так, доброго дня, в мене якраз питання до Вищої кваліфікаційної комісії суддів. Скажіть, будь ласка, по таким скромним підрахункам, на сьогоднішній день у вас ВККС мало би бути десь більше 50 тисяч декларацій доброчесності, якщо брати там з моменту прийняття закону у 2016 році. От за ці 9 років, за ці 50 тисяч там і більше декларацій доброчесності скільки було таких випадків, коли суддя в декларації доброчесності написав, що в мене є така проблема, я там вчинив якісь там нехороші дії, за які маю понести відповідальність? Або там по іншим пунктам декларації доброчесності, там не тільки про відповідальність, там і по іншим пунктам. Скільки таких заяв було, де судді, декларанти вказували на те, що у них є такі підстави?

ГАЦЕЛЮК В.О. Я дякую за запитання. Точну статистику вам не наведу. Якщо буде потреба, ми проаналізуємо нашу практику. Дивіться, от я можу сказати вам, станом з 1 червня 2023 року у нас, і ця інформація станом на 21 квітня, комісією було розглянуто вісім повідомлень щодо інформації, яка може свідчити про недостовірність в декларації

людини зв'язків, з яких три залишено без розгляду, визнано підтвердженою інформацію в п'яти повідомленнях.

102 було повідомлення щодо інформації, яка може свідчити про недостовірність тверджень 87 судів в деклараціях, за яких 54 повідомлення залишено без розгляду. Скоріше за все, те, що я сказав, раніше вже ця інформація перевірялася в межах кваліфіціювання, визнано не підтвердженою інформацію у 37 випадках, визнано підтвердженою інформацію в семи повідомленнях і вирішено звернутися відповідно до Вищої ради правосуддя. Ну от плюс, мінус така статистика.

ПАВЛІШ П.В. Ні, пане Віталій, я ж питаю не про те, хто скаргу подав. А коли суддя сам в декларації доброчесності зазначив: я, Сидоров Іван Петрович, у своїй діяльності, заповнюючи декларацію, зазначив про те, що він порушив антикорупційне законодавство...

ГАЦЕЛЮК В.О. Я зрозумів запитання...

ПАВЛІШ П.В. Не по чийсь там заяві інших, третіх осіб...

ГАЦЕЛЮК В.О. Дякую. Ми не аналізуємо ці декларації. Дивіться, декларація перевіряється на достовірність твердження, тобто те, що поставлена галочка про те, що було вчинене певне правопорушення, на цю секунду, коли от проставлена ця галочка, нічого не означає. Якщо приходить заява, задача комісії - перевірити, що ця галочка відповідає дійсності чи ні. І от змодельуємо ситуацію, в житті судді за звітний період була ситуація, коли було притягнення до відповідальності, він проставив твердження, що так, були такі випадки. Це нічого поки що не означає, якщо це відповідає дійсності, то в межах процедури перевірки декларації доброчесності це означає, що немає недостовірних тверджень, суддя все зробив правильно. Якщо я правильно зрозумів ваше запитання. А скільки таких було випадків, треба перевіряти.

СИДОРОВИЧ Р.М. Якщо можна, я доповню свого колегу Віталія Гацелюка, так, щодо там цих питань. Декларації доброчесності і родинних зв'язків, вони насправді мають дві легітимних чи правомірних мети. Так? Одна, це є ймовірне притягнення до відповідальності у разі, якщо суддя стверджує недостовірні або неповні відомості і це може мати наслідок дисциплінарної відповідальності. Так?

Друга, це є систематизація інформації у суддівському досьє, оскільки суддівське досьє це така собі "книга життя" судді, де збирається, абсорбується абсолютно вся інформація про його суддівську кар'єру. І вона не обов'язково може спричиняти до якихось негативних наслідків, але вона формує загальну інформацію про відповідного суддю. І коли, я пам'ятаю, в 2016 році приймався Закон "Про судоустрій і статус суддів", потім Закон "Про Вищу раду правосуддя", де визначався, ну, сам інститут декларацій доброчесності, декларацій родинних зв'язків, процедура, в тому числі, притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. Було багато дискусій, в тому числі з нашими міжнародними партнерами, з приводу того, що і Вища кваліфікаційна комісія, і Вища рада правосуддя не є і не можуть бути інквізиційними органами, які розпочинають за власною ініціативою перевірки і притягнення суддів до відповідальності. Ну, просто, щоб ми для себе як би розуміли рамку.

Тому в рамках дискусій з приводу того, як удосконалити декларацію доброчесності і родинних зв'язків, ми говорили про те, що все ж таки ми повинні в законі, на рівні закону, на рівні процедур прописувати чітко визначено процедури, вірніше так, підстави, за яких комісія розпочинає таку процедуру перевірки достовірності. Тому що, пане Павло, ви гарно запримітили: у нас десятки тисяч цих декларацій. Якщо комісія зараз почне, розпочне перевірку кожної декларації, от голова комітету пан Денис задав запитання, яка ваша, ну, часова, людська і інша спроможність?

Всі знають кількість конкурсів, які у нас одночасно тривають. Якщо ми зараз розпочнемо детально інквізиційну перевірку кожної декларації, ну, тоді ми не зможемо завершити жоден з тих конкурсів, які у нас відбуваються.

Разом з тим, коли відбувається поступання відповідної інформації, де от ми можемо деталізовувати і удосконалювати щодо наявності підстав для початку такої перевірки, для того щоб це не було огульно, це не було інквізиційно, але це було в порядку, в межах і в спосіб, який би давав правову визначеність усім учасникам цього процесу: і суддям, і тій самій громадськості, яка спостерігає усі ці декларації і отримує можливість, ну, якимось чином на це реагувати.

ПАВЛІШ П.В. Ну, я, по-перше, не почув, скільки ж все-таки суддів за 9 років зазначили, що в них є недостовірні якісь дані, або що там несумлінне виконання своїх посадових обов'язків або по інших питаннях. Я так розумію, у вас або нема такої інформації, або таких відомостей не було в декларації.

По-друге, як я зрозумів з ваших відповідей, це для ВККС необхідно, щоб мати якісь додатковий ресурс, швидкого притягнення в суді до дисциплінарної відповідальності. От на це, як я для себе переклав те, про що говорив пан Віталій і пан Руслан.

СИДОРОВИЧ Р.М. Пане Павло, пане Павло, я перепрошую, ми не притягаємо суддю до відповідальності.

ПАВЛІШ П.В. Ну ви сказали про інквізиційні фактори, і тому я це переклав на нашу просту мову і...

СИДОРОВИЧ Р.М. Ні-ні, дивіться, комісія встановлює лише факт за зверненням на сьогоднішній день, так, факт достовірності або неповноти відомостей, які містяться у декларації. Притягнення/непритягнення судді до відповідальності не відноситься і не може відноситися до компетенції атестаційного органу, просто щоб ми розуміли для себе про розмежування повноважень.

ПАВЛІШ П.В. Добре, тоді вам не треба було визначати про інквізиційний характер перевіряння цих декларацій, давайте там хоч повернемося до того.

_____. Ні, це важливо, тобто якщо є бажання, ми ж не є ані суб'єктом законодавчої ініціативи, ані навіть...

ПАВЛІШ П.В. Дивіться, ми вже відійшли від загального того, про що я хотів запитати про те, скільки ж все-таки було таких звернень. І до чого я це кажу, при... то чи маємо побачити, закон працював там 9 років у такій редакції. Там було, подавали ці декларації, всі вони подавали сто відсотків, що всі вони білі, пушисті, красиві, але розуміємо, що не всі вони були білі, пушисті й красиві. Тобто ніхто в деклараціях цих не зазначав інформацію про те, що в них якісь були порушення, в декларантів.

Таким чином виникає питання: чи відповідають ці питання в деклараціях і спосіб, і реалізація запиту цієї інформації в тому, що там зазначають. На моє бачення, не відповідає. Тому якраз зараз, коли ми обговорюємо норми цього законопроекту, я би все ж таки до наших членів комітету звернувся, щоб ми також передивилися, яким чином, щоб це не було таке, знаєте, питання в декларації, суддя красивий – красивий, він сам собі відповідає на свої питання, а було більш дієво і чітко, якщо це потрібно. Якщо потрібно для ВККС, щоб у них була формальна галочка, що вони раз в рік, то можна за

замовчуванням це поставити, щоб вони, ага, у нас є відповідний ресурс інквізувати всіх суддів. Тому, я думаю, що це не менш важливо, і для мене було важно почути, скільки все ж таки суддів за дев'ять років подали ці цифри. Якщо все ж таки у ВККС буде така інформація, будь ласка, додатково...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

У мене питання до ВККС і до Міністерства юстиції. Дивіться, знову ж таки і Ukraine Facility. ВККС, знову ж таки розуміємо, що не ви, мабуть, узгоджували план Ukraine Facility, але вам виконувати, тому і питання до вас. Мін'юст, вам, ви ж головний відповідальний, тобто, мабуть, тільки ви знаєте зміст, що подразумевається під тим змістом, який закладений в умовах. Скажіть, будь ласка, там, в умовах Ukraine Facility, є визначення, зараз зачитую, щоб бути правильним... строків, здається, перевірки декларацій і так далі, і тому подібне. І це, було до речі, і в законопроекті урядовому, і встановлювались якісь строки на проведення відповідної перевірки декларацій.

У мене у зв'язку з цим питання, перше, до ВККС. ВККС, скажіть, будь ласка, якщо зараз будуть встановлені строки на перевірку декларацій, розширений зміст і так далі, і тому подібне, на вашу думку, чи не вплине це на ваші спроможності проводити конкурсні процедури по заповненню вакансій і на... в судах, діючих судах, ті, які ми створюємо, в процесі створювання так би мовити знаходимось, ну, і там ще на кваліфікаційне оцінювання. Таке питання.

ГАЦЕЛЮК В.О. Дякую, Денис Вячеславович. Хотів би зауважити, що це не для комісії потрібні ці декларації. Ми як орган, який виконує закон, ми зараз переймаємося тією частиною процедури, яка на нас покладена законодавцем. Тому сказати, що це бажання комісії отримати якийсь новий інструмент, мені здається, було би некоректно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А я це і не говорив.

ГАЦЕЛЮК В.О. Я уточнюю. Якщо, можливо, у когось склалось таке враження...

ГОЛОВУЮЧИЙ. У мене дисклеймер був стосовно того, що ви не були тими, хто ці умови... я так розумію.

ГАЦЕЛЮК В.О. Ми навпаки намагаємося реалізовувати цю процедуру в межах неповного законодавчого регулювання, а таким чином, щоб у всіх учасників цієї процедури було розуміння, правова визначеність і нічий права не були порушені.

Відповідаючи на запитання ваше стосовно навантаженості. Будь-яка нова процедура безумовно потребуватиме часових ресурсів, організаційних ресурсів комісії і це вплине на ті процедури, які зараз тривають. Ми їх намагаємося пріоритизувати. Ми зустрічалися нещодавно з комітетом, інформували, чим зараз, сьогодні живе комісія. Безумовно будь-який масштабний новий процес, який би він не був: новий суд, нова процедура якоїсь перевірки – вона буде вимагати часу. Це 100 відсотків. Якого часу і яким чином конкретно це вплине важко сказати, оскільки ми не розуміємо, це буде заявочний принцип? Я нагадаю, що і сьогодні по будь-якому судді або іншому суб'єкту підписання декларації будь-яка особа може звернутися і ініціювати таку перевірку. І сьогодні така можливість існує. Слава богу, їх не так багато, щоб ці процедури заважали нам проводити конкурсні процедури поточні, в першу чергу апеляцію, добір і так далі. Але теоретично можливо і таке і сьогодні зробити.

Ще раз хочу зауважити на об'єднанні декларацій. Воно не є в Ukraine Facility, але ті, хто брав участь в розробці дорожньої карти і хто її читав, бачили, що затверджена урядом дорожня карта передбачає оце поєднання. І це в нашому розумінні спростить життя судів у першу чергу, оскільки дуже простий аспект, тут ми теж подаємо ці декларації, і система не завжди спрацьовує коректно і замість того, щоб декілька разів вносити цю інформацію, чекати, поки система врахує, один раз заповнена буде, якщо законопроект, безумовно, буде прийнятий.

Форма, один раз її треба підтвердити, подати, і це буде як мінімум у два рази менше ризиків того, що як у мене в цьому році декілька разів подавалась декларація і фінально вже визначено як уточнення. Хоча я нічого не уточнював, просто от працювала система доволі складно. Тому навіть в цьому буде спрощення.

Тому, якщо коротко, так, будь-яка нова процедура, яку буде виконувати комісія, вона, безумовно, вплине. Яким чином? Складно зараз сказати, треба бачити фінальну версію, як буде це відбуватися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Запитання до Міністерства юстиції як головного відповідального, да, від уряду за виконання Ukraine Facility. Скажіть, будь ласка, перше таке питання, як на вашу думку нащо декларація доброчесності суддів зараз існує з огляду на ті твердження, які в ній зазначаються? Чи не вважаєте ви, що станом на зараз йде перетин перевірки в межах

антикорупційної перевірки, які здійснюють антикорупційні органи, перевірка, яка здійснюється в межах дисциплінарного провадження, де також, будь-яка, особа навіть не учасник процесу може подати відповідну заяву звернутися із відповідною скаргою, точніше до Вищої ради правосуддя, ну, наприклад, з підставою невідповідності рівня життя судді наявному в нього та членів його сім'ї майно і одержане ним доходів. І знову ж таки це є і твердженням декларації доброчесності станом на зараз. І знову ж таки будь-яка особа може звернутися для перевірки тих же самих підстав.

От перше питання таке коротке. В чому сенс перевірок трьома різними способами одного й того ж? Або це не одне й те саме. І чи потрібно в цій частині щось розширити, поглибити, углибити, вдосконалити і так далі? Це було частиною Ukraine Facility, бо ми намагаємося зрозуміти, про що цей Ukraine Facility, ну, ці умови все ж таки.

БАНЧУК О.А. Дякую за запитання. Банчук Олександр, заступник міністра юстиції.

Можливо, це питання ваше воно глибше, ніж взагалі законопроект передбачає. Тому що ви кажете, в нас три способи наразі є, а ми там ніби пропонуємо четвертий спосіб іще перевірки. Можливо можна, аналогія завжди страждає тим, що вона аналогія, що вона повністю не передбачає. І можливо я буду помилятися в певних деталях.

Але, наприклад, ми розуміємо, що є щодо там мене і членів моєї сім'ї відображається інформація в декларації, яка відповідно подається до Закону "Про запобігання корупції", і також інформація щодо дружини може, наприклад, бути в податковій окремій декларації. Ніби одна і та сама інформація про доходи, але вона має різні.... тобто законодавство передбачає, що різні цілі ці передбачають ці декларації. Державі ми подаємо, там це різне відповідно регулювання. Теоретично можна було б обмежитися однією декларацією, але таким чином пішов розвиток антикорупційного законодавства, що ми передбачили відповідну декларацію.

Можливо така ж, якщо ми говоримо про зміст цієї перевірки, така сама ситуація у нас і тут, тобто що статус судді визначений відповідно Конституцією, є необхідність більшої прозорості щодо життя і діяльності суддів і відповідних осіб, які обіймають посади в системі правосуддя, я маю на увазі членів ВРП і членів Вищої кваліфікаційної комісії, які не є суддями, які також подають відповідні декларації. Тому відповідно, скажемо, це для того, щоб цей принцип більшої прозорості щодо їхньої професійної діяльності і їхнього життя, щоб забезпечити.

Приклад. Я можливо в чаті писав, що наскільки знаю, знову ж із спілкування, і тут можливо я не відкрию... Америки ні для кого не відкрию, це те, що коли зазначали, що є певні порушення встановлені і для чого це твердження. І точно знаю зі спілкування із

знайомими суддями, що точно, хто знає це, справи про адміністративні правопорушення, перевищення швидкості, це коли порушення правил дорожнього руху. Тобто зазначається, якщо справді було порушення, зазначається у відповідній декларації. І далі це, справді, я іншого нового нічого не скажу, те, що члени шановні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, пане Олександр, я зупиню. Я ж не питав зараз про, наприклад, по адміністративним правопорушенням, правда, не питав. Я запитав по відповідності рівня життя судді, наявного в нього та членів його сім'ї майна і одержаних ними доходів. Я бачу, що це є перевіркою в межах антикорупційної перевірки, це є підставою для дисциплінарної відповідальності, і також це є зараз твердженням в декларації доброчесності, відповідно достовірність твердження будь-якої особи і зараз має проводити перевірку Вища кваліфікаційна комісія суддів. Скажіть, будь ласка, уявімо собі, у нас бувають такі випадки, це ж не таємниця, а публічна інформація. Стосовно одного і того судді розглядається справа, буває подається і 12 скарг, Вища рада правосуддя їх відхиляє, скарги. Інколи це є елементом тиску. У нас навіть є в законопроекті нашому певні механізми зловживання якраз поданням скарг. Уявімо, що одна особа подає скаргу щодо судді от по цьому пункту, по відповідності рівня життя судді, наявного в нього та членів його сім'ї майна і одержаних ним доходів до НАЗК, до як скаргу на дисциплінарне порушення до ВРП і до ВККС, що це недостовірні відомості, є там якісь порушення. На вашу думку, є сенс перевірки всіма трьома цими органами? Немає тут дублювання?

БАНЧУК О.А. Певний елемент дублювання є, але вони діють відповідно кожен до свого регулювання і з певною метою. Якщо це просто єдина наша позиція в цій частині... Якщо ви дозволите, я трішки вийду за межі вашого запитання. Дякую, Денис Вячеславович. Зважаючи на ваш зміст запитання, думаю, що жодне, скажемо, зменшення, звуження обсягу прозорості, яке зараз є на рівні закону, не буде сприйнято європейською стороною як такою, що ми виконуємо умови Ukraine Facility. От оце, я думаю. Тому уявімо... Знову ж аналог, така ж сама ситуація може бути і у випадку, теоретично, що можуть претензії щодо доходів бути паралельно і від Податкової, і від НАЗК, якщо є суб'єкт відповідно декларування, який підпадає під НАЗК, уявімо, така ж може бути теоретично ситуація? Може бути, бо Податкова своїми джерелами отримала інформацію і буде перевіряти, бо, наприклад, в одного із суб'єктів, який є суб'єктом декларування, є там незвична активність на банківських рахунках, отримали доступ... Ну, я зараз фантазую. Тобто теж ми можемо сказати, що не потрібно тоді Податковій чи НАЗК працювати? Та

ні, вони в межах відповідно до завдань, визначених законом, працюють і встановлюють в своїх межах і компетенції відповідні факти.

Тут така ж сама ситуація виходить. Єдине, що ми, на мій погляд, те, що підтверджують члени Вищої кваліфікаційної комісії, з чим на рівні принципів погодилася європейська сторона, це те, що поєднання двох декларацій, ми презюмуємо, спростить життя суддів. Але дублювання, якщо ми зараз скажемо, я зараз не висловлюю таку позицію, можна сказати офіційну, бо ми зараз там більш, скажемо, аргументи певні висловлюємо, звичайно, дублювання певне є. Але воно виправдане існуванням чинних актів законодавства і компетенцією відповідних органів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, так чинні акти законодавства мають відповідати доцільності і розумності цього. І оскільки ми вже торкнулись через Ukraine Facility цього питання, то, мабуть, щоб не доцільність відповідала законодавству, а законодавство доцільності (логічно, да?) щоб було. Тому і намагаємось зрозуміти, що вкладалось в те Ukraine Facility.

Добре, колеги, чи є у народних депутатів ще запитання? Я бачу, рука піднята у Вищої ради правосуддя. Але я перед цим, можливо... Чи давайте вже Вища рада правосуддя завершить, а потім Богдан Сильвестрович. Давайте, Вища рада правосуддя.

БУРЛАКОВ С.Ю. ...за влучні запитання. Дійсно, у нас є один випадок, коли суддя самостійно подав повідомлення, що він має паспорт, громадянство іноземної держави, і був притягнутий до відповідальності. Саме ця інформація була зазначена в декларації доброчесності.

І я би хотів інше навести. Відповідно до статті 60 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" повну перевірку декларації судді здійснює виключно Національне агентство з питань запобігання корупції, навіть Вища кваліфікаційна комісія суддів України не може здійснювати цю перевірку.

Більш того, коли під час або дисциплінарних процедур, або призначення суддів зверталися до Національного агентства з питань запобігання, це щодо строків, відповідно до їх нормативно-правових актів вони не перевіряють декларацію більше 3 років. Це щодо питання строки, притягнення і так далі. Вони навіть не розпочинають таку перевірку. І як наслідок, це іноді ...*(Не чути)* буде мертвонародженою, оскільки треба узгоджувати саме з актами.

Більш того, Вища рада правосуддя зараз лише сформувала разом з НАЗК робочу групу щодо порядку повної перевірки декларації суддів, а це лише одне твердження, яке

міститься в декларації, воно і тотожне і дисциплінарному проступку. Тобто тут саме за цикл питань і не лише в змісті питань, а тут комплексно треба підходити до даної декларації. Суддя виконав свій обов'язок, він повідомив. А строк притягнення і які правові наслідки, якщо НАЗК, Вища кваліфікаційна комісія через 10 років перевірять його декларацію і виявить якусь невідповідність. Строки притягнення до дисциплінарної відповідальності сплили. Лише вони можуть впливати на кар'єру судді як певна негативна інформація. Тому ми ще звертаємось, що тут треба комплексно підходити до всієї цієї історії, оскільки є і компетенції інших органів, які спеціально створені державою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почули.

Перед тим як Богдану Сильвестровичу надам слово, Мін'юст, питання. Питання до Мін'юсту таке. Скажіть, будь ласка, от ви чули, Вища кваліфікаційна комісія суддів каже, що на сьогоднішній день строк, за який перевіряється твердження, я так розумію, в декларації доброчесності, у нас не визначено. А коли формувалась умова Ukraine Facility про розширення строку, за який перевіряється, з чого виходили? Як розширити те, що не визначено?

БАНЧУК О.А. Встановити цей строк. Тобто я знову ж тут таким чином можу відповісти, Денисе Вячеславовичу, на ваше запитання, я думаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За будь-який. От ми рік, наприклад, в першому читанні встановили, це відповідає, бо декларація раз на рік подається. Це нормально, це виконання Ukraine Facility?

БАНЧУК О.А. Є позиція, наскільки я знаю, Європейської комісії в цій частині, що потрібно розширити цей строк встановлений.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До скількох? От зараз він не встановлений, його треба розширити. А розширення шляхом встановлення конкретного, і за версією Європейської комісії це скільки розширений з невизначеного?

БАНЧУК О.А. Потрібно з ними додатково буде, коли моя, скажемо, пропозиція шановним народним депутатам, що коли буде готова відповідна редакція до другого читання, очевидно, проконсультуватися з представниками Європейської комісії, які висловили позицію і консультувалися їй, в цій частині щоб вони висловилися. Я тільки

таким чином можу сказати. Тому що в цій частині в нас також не було визначено, в урядовому законопроекті, і представники Європейської комісії не зазначали, не було критики у цій частині до урядового законопроекту. Якщо я дивлюсь, урядовий законопроект, відхилений який був, то в ньому не ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, да, ми це теж побачили. Тобто нескінченність можна розширити шляхом встановлення конкретного проміжку. Але точно проміжок, за версією Європейської комісії, як я розумію, має бути не один рік. Чому це так, я навіть питати не буду, я зрозумів. Але, щоб підготувати табличку, ми ж маємо тут проблеми. Знаєте, це, чесно, один із тих законопроектів, який, ну, просто... Ну, важко підбирати слова. То, коли щось встановлюється, якісь вимоги узгоджуються, які важко зрозуміти і ніхто не може пояснити, про що вони, а нам як комітету треба до другого читання підготувати табличку, яка має відповідати умовам, які ніхто не може пояснити і зрозуміти. Ну, от круг замкнувся. Ми маємо щось підготувати, що має відповідати тому, що ми реально не можемо добитись розуміння, а чому саме воно має відповідати. Ну, така, складна робота інколи буває, погоджуюсь.

Богдан Сильвестрович, прошу, вам слово.

МОНІЧ Б.С. Доброго дня, шановні народні депутати. Доброго дня, шановні члени Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії, всі запрошені.

Ну, дивіться, колеги, загалом, ну, я, безумовно, поділяю ті перестороги, які були висловлені Верховним Судом, Вищою радою правосуддя. З огляду на що? Ну, от наче як читаємо ми план Ukraine Facility, то начебто там закладені хороші речі, зрозумілі, чіткі. Але коли ми ведемо, от навіть сьогодні ми про це не говоримо чомусь, але ми ж... Уже загадав у своєму виступі частково Олександр Анатолійович, він згадав, що це вже має бути певна перевірка за участю міжнародних експертів, він згадав. В публічній площині ведеться вже мова про те, що до цієї перевірки будуть залучатись, можливо, члени Громадської ради доброчесності. Чітко є об'єкти цієї перевірки. Це судді Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів. Але ми ж знаємо, що він один наразі, да? Це, по суті, є два чітко визначених об'єкти перевірки: ВАКС і Верховний Суд. І чому суддівська спільнота, і Верховний Суд, і Вища рада правосуддя. Ну, це ж не потрібно тут мати великого розуму, щоб побачити, що, очевидно, буде спроба запровадити ще одну перевірку аля кваліфікаційне оцінювання, яке ще не завершено стосовно інших суддів, із незрозумілими наслідками. Тому давайте чітко розмежуємо. Якщо ми йдемо в цьому напрямку, то, безумовно, вся судова гілка влади проти цього, тому що ми говорили про те,

що кваліфікаційне оцінювання згідно висновків Венеційської комісії це була одноразова, екстраординарна і так далі, і так далі процедура.

Тепер друга площина питання. І я дуже дякую шановним народним депутатам, ну насправді ж дійсно є, що вдосконалювати у процедурах подання декларації доброчесності і родинних зв'язків. І про це можна говорити мабуть годинами, про це потрібно вести предметні розмови. Я абсолютно погоджуюсь з народними депутатами, що є ряд тверджень, які самі по собі викликають питання, як можна ці твердження залишати в декларації. Ну, наприклад, чи мною сьогодні згадувалось, сумлінно виконувались службові обов'язки. Скажіть, будь ласка, а якщо суддя запізнився на роботу на 15 хвилин і напише, що він, ну чесно, насправді чесно напише, от є рішення Ради суддів про те, що суддя там самостійно облік робочого часу веде і так далі, і так далі. Але я відверто, коли завжди заповнюю цей пункт декларації, завжди, ну, от я сумніваюсь, ну не скажу, а якщо десь одне рішення змотивував гірше ніж інше рішення, тобто сумлінно. Де ця межа сумлінності і так далі?

Згадувалось сьогодні, ну ще згадаю, наприклад, один пункт, те, що там, по-перше, я хочу привернути увагу, що Рада суддів зверталась до Вищої кваліфікаційної комісії, коли вже вони оновили ті питання, які зараз підтверджені, які судді заповнюють декларацію. От раніше було таке твердження у декларації, зараз воно видозмінене, чи вчинялись мною дії, за які я можу бути притягнутий до відповідальності? От у нас частина суддів заповнювали ідеалістично: ні, я ніколи нічого такого не робив, а частина писали: не підтверджую. І мотиви їхні були: ага, я позичив в борг у когось 10 гривень і вчасно не повернув. Скажіть, за це може бути... це відповідальність цивільна може наставати, да, людина теоретично не за 10 гривень, мабуть... Але ж ви розумієте, наскільки це твердження можна подвійно використовувати.

Окей, згадував, Денис Вячеславович, сьогодні ви згадували НАЗК. У нас є чітко поріг відповідальності адміністративної, кримінальної і так далі. От суддю не притягнули, бо він, умовно кажучи, встановили, що рівень його доходів і майна таки не відповідає, умовно кажучи, є розбіжність на 100 гривень. Тобто до адмінвідповідальності ми не притягуємо, до кримінальної відповідальності ми не притягуємо, але ми робимо висновок, що суддя збрехав у декларації доброчесності з цього приводу. Потрібно тут щось вдосконалювати? Я думаю, що потрібно, мабуть, вдосконалювати, щоб це було зрозуміло.

Чи таке твердження пункту 7, наприклад. Теж у наших колег завжди викликає питання щодо перетину тих же ж повноважень. Чи у моєму володінні або користуванні сукупно більше 30 днів не перебувало якесь майно, транспортні засоби і так далі. Коли по НАЗК, по декларації там період іде, здається, 183 дні, чомусь в декларації доброчесності я

маю контролювати 30 днів. От наведу свій приклад. Я часто у відрядження їжджу, інодідесь проживаю. До речі, ці питання виникали теж до мене. Ми ніяк зафіксувати цих 30 днів... Я намагаюсь різне житло все-таки знімати, а теоретично я буду проживати більше 30 днів. От зараз відряджені судді, умовно, з окупованих територій.

Тобто до чого я веду. Насправді, що вдосконалювати, і я дякую шановним народним... є, але давайте ми розмежуємо. Якщо ми хочемо, дійсно, запровадити якусь чергову перевірку, ad hoc, що потім, дійсно, під загрозою цієї перевірки судді позвільнялися, в тому числі судді Вищого антикорупційного суду, то давайте чесно про це говорити, обговорювати. Якщо мета не в цьому, то давайте збиратися все ж таки і обговорювати конкретні пропозиції. Тому що на сьогоднішній день у нас немає ні порівняльної таблиці, ми не знаємо, про що йде мова. Це з приводу того, там були запитання чи буде Вища рада правосуддя надавати консультативний висновок. На що? От отримаємо ми порівняльну таблицю, отримаємо ми певне бачення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вища рада правосуддя на зареєстровані законопроекти. Тому що по зареєстрованому законопроекту або той, який проголосований у першому читанні, текст повністю є, і якраз висновки враховуються в тому числі до другого читання, можуть враховуватися. Це вам пояснення.

МОНІЧ Б.С. Тобто я про що кажу, що на сьогоднішній день немає навіть предмету для розмови, ми не бачимо. Ви кажете, Денисе Вячеславовичу, що у вас народні депутати ще навіть не сформуvalи цю порівняльну таблицю, от вона буде, ми, безумовно, будемо надавати свої зауваження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ще раз. Порівняльна таблиця, щоб всі розуміли, вона, в принципі, є, тому що порівняльна таблиця – це перелік правок і пропозицій, які подані народними депутатами і іншими, коротше, суб'єктами права законодавчої ініціативи до другого читання до тексту законопроекту. Але позицій по них немає, тому що ми зараз проводимо обговорення, щоб зрозуміти зміст вимог. От тільки те, коли у Міністерства юстиції питаю, от наприклад, про строки, які ми маємо згідно з Ukraine Facility розширити, то це мають бути встановлення, розширення шляхом встановлення чітких строків. Але один рік, завершую, Європейською комісією, як ми чули від Міністерства юстиції, це не є цим розширенням. Тому для того, щоб щось сформулювати, потрібно зрозуміти, що треба і для чого.

МОНІЧ Б.С. Про це ж і мова, Денисе Вячеславовичу. Тут два ключових моменти. Якщо ми шукаємо черговий інструмент для того, щоб потім суддю, вибачте, підвісити чи потім щоб він не міг просуватися по кар'єрі, то це одне питання. Якщо ми хочемо вдосконалити ці механізми, то ми готові до цього долучатися і вдосконалювати.

От згадували сьогодні про правила дорожнього руху. Чи вчиняли ви будь-які правопорушення? Ну, на конкурсі, здається, уже до Конституційного Суду одна з кандидаток, здається, вона просто добровільно, примітка не заповнюється, я можу взагалі її не заповнювати, це моя добра воля чи писати в примітці чи ні. Вона в примітці написала: перевищувала швидкість. А з'ясувалося, що в неї ще й був штраф там за порушення правил паркування, і їй це вмінялося, задавалося питання в тому контексті, що вона діяла несумлінно, заповнюючи цю декларацію. Тобто це, по суті, зі сторони виглядало, що це черговий інструмент для того, щоб завадити подальшому просуванню по кар'єрі, тобто це посягання чистої води на незалежність суддів. То давайте ми розберемося, що ми хочемо від цього механізму і для чого він дійсно існує. Народні депутати ставлять абсолютно слушні питання: для чого дублювати певні відомості? Ми маємо чітко розуміти мету, для чого це робиться. Розуміємо, якщо строк розширити, так, є у нас декларація родинних зв'язків, там за п'ять років подаються відомості, є декларація доброчесності – за один рік. Окей, значить, будемо шукати, мабуть, між п'ятьма роками, а є ще строк притягнення до дисциплінарної відповідальності. Тобто ми готові долучатися до вдосконалення цих процедур, але ми категорично проти, щоб цей інструмент перетворився на чергову перевірку а-ля кваліфікаційне оцінювання, яке потягне за собою... По-перше, воно не зовсім відповідає Конституції, як на мене, але воно ще потягне ряд негативних наслідків, про це слушно було заявлено, не тому що хтось щось боїться, просто ніхто не буде витрачати час на те, щоб пояснювати, люди підуть просто у відставку як з Верховного Суду, так і з Вищого антикорупційного.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мін'юст, пряме питання: чи є перевірка, ad hoc процедура, ця перевірка суддів Верховного Суду, про яку всі говорять, і вищих спецсудів умовою Ukraine Facility?

БАНЧУК О.А. Ні, це не є умовою Ukraine Facility, але це є в позиції Європейської комісії одночасно надісланої як вимога щодо України, як держави-кандидата в члени Європейського Союзу, яка двічі повторена у звітах про розширення за 23-й і 24-й рік, і у коментарях до проекту закону як урядового, який надсилався на погодження, так і

законопроекту, який наразі готується до другого читання в коментарях Європейської комісії.

МОНІЧ Б.С. Денис Вячеславович, завершу те, що і казав...

БАНЧУК О.А. І в дорожній карті, пробачте, з верховенства права також відображено це, цей пункт з участю незалежних експертів необхідність проведення.

МОНІЧ Б.С. Тобто в Ukraine Facility у нас гарні речі якісь прописані, а потім в якихось інших документах, де-факто ось підтверджуємо, що є вже вимога проведення якоїсь чергової ad hoc перевірки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Расіме.

БАБАНЛИ Р.Ш. Дякую, Денисе Вячеславовичу. Просто для стенограми і для того, щоб наш діалог саме так не закінчився. Я би хотів сказати, що в дорожній карті формулювання про ad hoc перевірку суддів верховного і вищих спеціалізованих судів не передбачений. Ця дорожня карта урядом затверджена, зараз відправлена на погодження з боку Європейської комісії. Там йде мова про встановлення такого порядку перевірки декларації доброчесності, який би за умови, якщо ця перевірка стосується суддів верховного і вищих спеціалізованих судів, Вищою кваліфікаційною комісією здійснювалась за участі незалежних експертів. Саме таким чином на сьогодні сформульовано в дорожній карті. І тому ad hoc перевірки в дорожній карті на сьогодні немає. Хоча треба теж мати на увазі, що цей документ з боку європейської частини на сьогодні ще не є завершеним.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Василь Іванович Німченко. Рука піднята. Я так розумію, Василь Іванович Німченко, мікрофон увімкніть.

НІМЧЕНКО В.І. Доброго дня, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, вітаю.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би чотири такі коротеньких запитання озвучити і отримати відповідь.

Перше. Яку частину цього законопроекту займає безпекова сторона життя і здоров'я судді, тому що ми на алтар кладемо що? Життя, проведення професійної діяльності і все інше. Я з цього приводу хотів би нагадати, хто забув, а хто, мабуть, і не знає, як в городі Харкові, виходячи з того, що суддя займався, там колекціонував, це стало достоянням. Може, він у декларації написав, але вирізали всю сім'ю. Зайшли, вирізали всю сім'ю і забрали колекцію, і голови відрізали. Це для тих, хто не знає. Я хочу вам сказати, київську справу, де в ліфті фактично відрізали голову судді, київського судді. І був вирок навіть. І я вбачаю, що, мабуть, лише з того, що це суддя. Ви знаєте, як зараз на суд всі накинулись? З'явився джокер такий собі, я б його називав джокером, це питання доброчесності.

Тут сьогодні я почув від Руслана. Доброго дня, пане Руслане! Про інквізицію в системі діяльності судової системи. Колеги, ви ж розумієте, да? В останній раз на засіданні ми вели мову про історію державності. Ви пов'язуєте оце все. Це м'яко суд прийняв постанову, Верховний Суд, стосовно того, що що ж ви робите. Тому що ви ж бачите як, Конституційний Суд паралізований. Пам'ятаєте, коли проти чотирьох осіб у Верховному Суді теж кримінальну справу порушили? Як воно закінчилось, ніхто про це не знає. І тут хотів би, щоб оця безпекова сторона однозначно бачилася і в цьому законопроекті.

Друге. Я хотів би сказати про Конституцію. Я сьогодні вдячний голові нашого комітету, зазвучала стаття 63. Це вже ми десь і кажемо про те, що не в обозі у нас Конституція і не призупинена, вона діє. Але я хотів би сказати про статтю і 32 Конституції, шановні колеги, де Конституція жорстко забезпечує недопустимість втручання в особисте сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією. Ще раз кажу, ми Комітет правової політики, лише Конституцією. Яка Конституція передбачає лізти в ці дії, де батьки, де теща. Я про це кажу простим і доступним мовою. Те, що судді, сказали стосовно доброчесності, родинні зв'язки і все – що це таке? Що це таке, що суддя повинен писати де, що і все інше?

До речі, це дуже нагадує китайську систему початку 30-х років, коли виходив підозрюваний і сам себе судив, – ви це знаєте, да, я впевнений, – що він сам собі вирок виносив. Я скоїв те, те, те і прошу мене наказати, прошу мене притягнути до відповідальності. А ми на сьогоднішній день уже перейшли на ту лінію, яка закінчилась у 56-му році, я маю на увазі, часів сталінізму, позбавлення прав і свобод. Ми зараз знову

пишемо, да, я вже не виключаю, що появиться "під слідством не знаходився, в полоні не перебував". Оце писали ми, коли йшли на державну службу у наш час. Я трошки, так сказати, вік мій дозволяє, тому що я писав це, і що мої батьки були в полоні чи не були. От про що йде мова. І оце придивляйтеся, що є у цьому законопроекті. Це ж не стоїть тут Верховний Суд. Верховний Суд приймає на себе перший удар, і хто за тим стоїть.

І третє питання. Шановні колеги, тут посилаються на Європу. Я впевнений, що це дуже нагадує, сестринська така система... меморандумів, котрий ми писали в фінансові міжнародні органи, пам'ятаєте? Ми самі тут сіли, писали, за підписом Прем'єр-міністра, Президента, міністра економіки, і казали, що треба зробити, щоб нас обмежили. Те саме я бачу на сьогоднішній день. Зараз я почув, що от Європа нам каже, що ми повинні зробити і зробити по суті зачистку судових установ. Давайте називати речі своїми іменами. Що це таке? От що це за закон? В чому причина, де вона криється? Де це джерело? Чому? І що за цим стоїть?

Якщо ми візьмемо Конституцію, то судова влада, ви візьміть, у нас же професіонали є там, ви можете представити в Америці втручання в судову систему? У них здорова корпоративність, у нас цього немає. У нас хто хоче, той знущається із судів, всі, хто хоче. Я маю на увазі від виконавчої влади. Я що відкрию Америку, якщо скажу, що НАЗК може призначити не лише народного депутата, це ми проходили, а судді він може призначити кожен рік повну перевірку. Це терор або як пан Руслан каже, що це по суті та сама інквізиція. От про що йде мова. Повинно бути одне...

Я ж не проти того, що не підлягають перевірці, людина, яка пішла на публічну діяльність, вона знає, на що йде.

ПАВЛІШ П.В. Василю Івановичу, то свята інквізиція.

НІМЧЕНКО В.І. Нехай буде свята інквізиція.

Так от, я вас скажу, що в будь-якому випадку, повірте мені, немає такого судді, який би не допустив правопорушення, немає і апріорі бути не може. Я для практиків скажу, ану скажіть з приводу дотримання строків винесення рішення чи виготовлення вмотивованого рішення після оголошення резолютивної частини чи протоколу, який повинен бути зданий для ознайомлення. Через раз, якщо не кожен раз порушення. Це що, не зрозуміло? І віддавати на відкуп, я зараз закінчую, і віддавати на відкуп, я не боюсь цього слова сказати, щоб не визвати на себе там якісь погляди чи крики, все інше. Що ми зараз переходимо, розумієте, спрацьовує доцільність політична і доцільність така, щоб зробити

авторитет, а приводе до авторитарної системи управління. В тому числі під контроль судова система, повністю на сьогоднішній день вона буде заведена.

І закінчую я тим, що тут посилались на комісію верховенства права. Так от комісія верховенства права від тих спеціалістів і експертів міжнародних, вони сказали, що це допустимо перевіряти, ну, це один-два роки. Оскільки суди це, по суті, є в своїй системі самостійні, незалежні, і ці елементи контролю над ними не узгоджуються міжнародною нормою права. Почитайте, є два висновки Венеціанської комісії з цього приводу стосовно судів. А ми зараз кажемо, що Європа нам указує. Я хотів би, щоб ми не надсилали цей законопроект до зали Верховної Ради, поки ми не отримаємо думку з цього приводу Венеціанської комісії. Як це зробити? Шановні колеги, ми це уміємо робити. Давайте звернемося до Голови Верховної Ради, і ми побачимо, що воно там буде.

І закінчую. Я хотів би побачити, щоб той меморандум, або які там приписи нам дала Європа, щоб ми прийняли цей закон. Понімаєте, це як репортаж з петлею на шиї, так, читали напевняка. Приблизно так. Отакий рапорт звучить. Якщо Європа сказала, треба робити, то я хочу нагадати, 149 поправок ми зробили до законодавства, коли хотіли в Європу, пам'ятаєте, при пану Порошенку, і чим це закінчилося. Те ж саме, і те, що нам пропонує... Я не бачив цього, Я хотів би, щоб показали у письмовому виді Міністерство юстиції, яке несе відповідальність за правову діяльність і нормотворчу діяльність всього Кабінету Міністрів за своїм статутом, пусть нам покажуть і Комітету правової політики, де і хто в Європі отаке каже: давайте, розробляйте систему і перевіряйте вищий судовий орган, починайте з нього, будемо так говорити. Цього немає, мабуть. Аби ж воно було, то нам би його поклали на стіл. І я хотів би на це почути відповідь.

Інформацію закінчив. Німченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

СИДОРОВИЧ Р.М. Пане Денисе, якщо можна, оскільки мене вже кілька разів згадали і цей. Я коли говорив про інквізиційний підхід, я мав на увазі суто юридичну термінологію, жодних паралелей з середньовічною інквізицією в даному випадку не малося на увазі. Це є суто сухий юридичний термін, який використовується з точки зору методологічних підходів. Ну для коректності як би усіх учасників обговорення даного законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Василь Іванович ставив питання до Міністерства юстиції. Да, Міністерство юстиції, прошу.

БАНЧУК О. Денис Вячеславович і шановний Василь Іванович! Банчук Олександр, Міністерство юстиції. Я зараз вам не можу сказати, де, в якій з держав-членів Європейського Союзу є саме така процедура перевірки, наприклад, да. І це не можу я вам зараз сказати. Але точно є такі системи і в молодих державах молодій демократії, мається на увазі подання декларацій родинних зв'язків, декларацій доброчесності. Точно ми знаємо, свого часу коли було, наприклад, в Словаччині така система. Але тут ми повинні і розуміти, і я би хотів, якщо ви дозволите...

НІМЧЕНКО В.І. До речі, вона скасована, чи ні, пане Олександрє? У Словаччині. Скасовані такі процедури, чи вони діють до цього часу? В Словаччині, ви сказали в Словаччині. За Польщу ви не казали. Там теж робили таке трохи, пам'ятаєте, да, а тоді відмовились. А я хотів би, щоб теж показала вам Європа і каже: Україна, оце робіть, оце бистренько, оце до 1 липня, щоб був закон. Будь ласка, єсть таке?

БАНЧУК О.А. Я би хотів сказати, Василь Іванович, Денис Вячеславович, якщо дозволите. У нас наразі з цими вимогами ...*(Не чути)* Ситуація така, тому що... ви зазначили, що вказує Європа або Європейська Комісія вказує. Навіть той документ, який надійшов з приводу законопроекту, впав на першому читанні, він називається рекомендації. Але ми повинні розуміти, хоча і формально цей документ називається рекомендації, але це є позиція Європейської Комісії, яка, скажемо... І ми повинні розуміти, що без виконання цих рекомендацій ми не можемо говорити, що, наприклад, ця... І вони висувають до нас цю рекомендацію як до держави-кандидата, члена Європейського Союзу.

І ми повинні розуміти, що ми повинні бути в перемовинах з Європейською Комісією щодо змісту виконання цієї рекомендації, в якій формі. Це, звичайно, відкрите питання. Але наразі це є така, така є позиція Європейської Комісії. І я при представленні на минулому засіданні комітету зазначав про те, що в процесі євроінтеграції будуть не один десяток навіть складних рішень, які буде потрібно приймати не тільки уряду, а і Верховній Раді України. І от оце якраз є одне із тих складних рішень. Я не буду інші називати навіть, які навіть в історії верховенства права є. І знову ж питання насправді зараз, ще раз повторююсь, ...*(Не чути)* зміст перевірок. І в цій ситуації перемовин ми не можемо сказати, наприклад, що...

НІМЧЕНКО В.І. Пане Олександр, скажіть, будь ласка, чи передувало ваше звернення до комісії по цим рекомендаціям? І за чийми підписами воно туди пішло? Які ваші були пропозиції?

БАНЧУК О.А. По перевірці суддів Верховного Суду і вищих спеціалізованих судів. Ця вимога вперше з'явилася у Звіті Європейської комісії про розширення щодо України 23-го року і в модифікованому вигляді в 24-му році. Це позиція Європейської комісії, яка просто ставить перед фактом державу, в тому числі Україну як державу-кандидата в члени Європейського Союзу...

НІМЧЕНКО В.І. Чи звертались ви до комісії, ви звертались до комісії в 23-му році? Ви звертались до Європейської комісії з приводу вдосконалення діяльності судової системи і її перевірки, і як ви бачите цю проблему? Ви це вказували їм, чи ні? Будь ласка, дайте відповідь на це.

БАНЧУК О.А. У нас постійно відбувається комунікація щодо різних аспектів і звіту про розширення зазначених відповідних положень Плану Ukraine Facility щодо того, які пункти і в якому вигляді їх потрібно розуміти і реалізовувати у відповідних законодавчих ініціативах.

Я тільки, Василь Іванович, якщо дозволите, тільки в такому вигляді. У нас постійно, можна сказати, кожного тижня чи кожного другого тижня ті чи інші питання, ті чи інші законодавчі ініціативи на постійній основі з представниками Європейської комісії обговорюються.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, дякую. Почули відповідь.

Так, Расім, прошу. І, колеги, давайте завершувати обговорення.

Пане Расіме.

БАБАНЛИ Р.Ш. Дякую, Денис Вячеславович. Лише в плані реакції на те, що було сказано, якщо дозволите, коротко.

Отже, по-перше, коли починався процес скринінгу законодавства, Європейська комісія дала нам складники того складового права Європейського Союзу, *acquis* Європейського Союзу, які мають враховуватись у процесі скринінгу законодавства. І це *acquis* складалося із практики Суду Європейського Союзу, практики ЄСПЛ, висновків

Венеційської комісії, в яких на першому місці стояло питання незалежності суддів. І зокрема практика Суду ЄС, зокрема по Польщі, вона була в основному пріоритеті. І зрозуміло, що цей основний пріоритет – незалежність суддів, він, з нього, власне, починається дорожня карта по розділу XXIII.

Саме тому, на мою думку, ми ніде прямо не побачимо тих речей, які прямо можуть загрожувати незалежності суддів, про що сказав Пленум в контексті тих законопроектів. І тому ні в Ukraine Facility, ні в тій дорожній карті, яка пройшла три раунди перемовин з Європейською комісією на підставі звітів про розширення і скринінгового звіту, ми ніде цього формулювання не побачимо, про яке ми сьогодні говоримо, щодо перевірки всіх декларацій суддів Верховного Суду і вищих спеціалізованих судів.

Натомість що ми там бачимо? У зв'язку з тими корупційними скандалами, які відбувались в Україні Європейська комісія, звісно, що звертає на них увагу і каже, у вас є багато декларацій, але всі ці декларації не змогли запобігти тим корупційним скандалам, які у вас трапились, тому давайте ви їх вдосконалите і, зокрема, ви зробите такі декларації, які будуть запобігати корупційним ризикам у Верховному Суді.

Що, однак, на мою думку, не можна тлумачити так, що всіх суддів Верховного Суду потрібно ad hoc перевірити. Натомість ця вся розмова вона знайшла вихід у тих положеннях дорожньої карти, які я скинув в чаті. І в чаті написано таке і це є складовою дорожньої карти за розділом XXIII. Мова йде про запровадження тимчасової процедури індивідуальної перевірки декларацій доброчесності суддів вищих судів на основі ризик-орієнтованого підходу. Тобто, по-перше, не колективна, по-друге, не тотальна, а лише в тих випадках, коли є для цього необхідні підстави.

Тому я би пропонував дивитись на цю всю історію дещо ширше і не знаходити якесь одне речення в звіті про розширення десть щось написано про корупцію у Верховному Суді, тому що це дуже тривалий процес і в ньому була значна кількість стадій і воно має певну логіку. І на сьогодні ми можемо говорити тими офіційними документами, які, зокрема, затвердив наш уряд, повторюю, за результатом трьох раундів перемовин з Європейською комісією.

Дякую дуже.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, жваве обговорення, але воно потрібне для того, щоб зрозуміти все ж таки, що ми маємо прийняти виходячи з усіх тих рекомендацій, планів, графіків, умов і так далі і тому подібне, і нашу ми це маємо прийняти. Я скажу в кінці свою особисту думку, яка є зараз, це моя персональна точка зору, суб'єктивна. Очевидно, що станом на зараз ми

маємо ще проводити подальшу роботу над цим законопроектом, залучати різних учасників до цього процесу для того, щоб зрозуміти, що приймати, хто, що, розумієте, з різними умовами. І як одні висновки Венеційської комісії узгоджуються з іншими рекомендаціями і так далі і тому подібне.

Єдине, що, мені здається, у мене є серйозні сумніви щодо доцільності взагалі існування в цьому виді декларацій доброчесності. В цьому виді. Я не розумію, нащо підміняти процес, створювати зайвий процес, нібито намагаючись досягти якогось результату, більше паперів, знаєте, паперів додається. Добре.

Навантаження, яке має Вища кваліфікаційна комісія суддів, їх ресурс взагалі ніхто не враховував. Вони мають зараз, якщо підуть тисячі скарг однотипних таких, як до Вищої ради правосуддя, що, чи сотні, вони мають зупинити конкурсні процедури, процедури добору на посаду? Замість цим що, займатися перевіркою декларацій? Ну, це ж нонсенс.

Для мене розуміння, що якесь удосконалення змісту декларації доброчесності – це наповнення її зовсім іншими тоді там твердженнями, положеннями, які релевантні до поточної ситуації. Чи отримували особи... чи мають інше громадянство там, чи зверталися за отриманням іншого громадянства – окей, я це можу зрозуміти, бо це немає в тих там майнових перевірках декларації. Відвідування там, не знаю, тимчасово окупованих, ще якісь такі речі. А нащо дублювати і створювати лишній папір, я чесно, я не розумію.

Я не розумію, як домовлялися про ці умови в межах всіх цих планів, графіків і так далі. Ну, хтось запитував взагалі якусь думку представників судової гілки влади? Чи це вони самі хотіли, представники судової гілки влади розширити? Чи це діяли просто по принципу того, що, а, ну, як би ми ж суддів... хай ще що-небудь їм більше довісимо, хай більше заповнюють паперів, їх не жалко. Ну, виглядає тільки так, бо це легше виконати, ніж якісь економічні реформи там, якісь там по інших органам, вдосконалити діяльність інших органів. Ну просте додати якісь там декларації, ще там твердження і так далі.

Тому, очевидно, що нам знадобиться ще час на те, щоби цей законопроект як-то опрацювати. Можливо, тут я звертаюся до уряду, на жаль, у нас немає представників координатора, да, Міністерства економіки сьогодні на засіданні, хоча ми запрошували, знову ж таки. Але, пане Олександр, до вас також звертаюся, до представників судової гілки влади, можливо, нам треба провести діалог із тими ж самими експертами Європейської комісії? Бо якщо ви говорите про Європейську комісію, то ми не отримували від Європейської комісії. Комітет отримував, як це, рекомендації... лист, підписаний експертами DG NEAR. А?

БАНЧУК О.А. DG ENEST.

ГОЛОВУЮЧИЙ. DG ENEST, да. Але чи є це офіційною позицією Європейської комісії, скажіть мені.

БАНЧУК О.А. Ну, такого рівня... Да, Денис Вячеславович, якщо дозволите. На законопроекти це саме така позиція директорату. Тому що ми ж повинні розуміти, що Єврокомісія – це означає, що всі єврокомісари. Єврокомісари ж не будуть по законопроекту України як держави - кандидата в члени готувати позицію. Тобто в нас, наскільки я розумію процедуру бюрократичну Європейської комісії, це така є позиція, що це позиція директорату відповідного Європейської комісії. Але це, ми можемо в нашій розмові говорити, що це європейська позиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я не розумію, що таке європейська позиція. Я розумію, що таке позиція Європейської комісії. Я розумію, що таке позиція експертів Європейської комісії. Я розумію, що таке позиція експертів, чи, точніше, інколи не розуміють, що таке позиція експертів, які позиції і так далі, і тому подібне в межах чого.

_____. Пане Денисе, чи можна? З Мінекономіки, я представник...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я завершу зараз. У нас слово надаю я. Дякую. Я бачу, що рука піднята.

_____. Вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому очевидно, що нам ще потрібно буде провести з цього приводу дискусії. Я би радив і представникам судової гілки влади, зі свого боку теж провести якісь, не знаю, консультації, пояснити Вищій кваліфікаційній комісії суддів. Вища кваліфікаційна комісія суддів, от ви, спілкуючись з Європейською комісією чи там з експертами Європейської комісії, не знаю з ким, говорили про ваші спроможності? Ви не вбачаєте складнощів при виконанні от цих законів, встановлення там строків на рівні закону і так далі у вашій поточній діяльності по добору суддів? Чи ви озвучували це? Чи ви не вбачаєте таких загроз для інших видів вашої діяльності?

ГАЦЕЛЮК В.О. Дякую дуже, Денисе Вячеславовичу. Ну всі тут присутні колеги, хто брав участь останні декілька місяців у підготовці дорожньої карти і в перемовинах різних, про які Расім Шагінович казав, з Єврокомісією, можуть підтвердити, що Вища кваліфікаційна комісія завжди намагалась експертно коментувати ті речі, які пропонуються таким чином, щоб ми і міжнародні зобов'язання наші виконали, але це і дозволяло нам рухатись вперед, в першу чергу там, де є наша мета – це формування професійного доброчесного судового корпусу. Безумовно, конкурсні процедури – це пріоритет, ми неодноразово про це зазначали.

Так само от право дорадчого голосу, яке зазначено в дорожній карті, це та річ, яку ми напряму декілька разів в Брюсселі, в Zoom, під запис обговорювали, чітко отримали відповідь, що, так, це має бути право, наприклад, дорадчого голосу і так далі, і тому подібне. Тому нам напряму ніхто не ставив запитання, чи ви справитесь, чи ні, ми розуміємо, що у воєнний час ми маємо справитись з усім, але ми вдячні за те, що ви підкреслюєте, що є певні ресурси, ризики не тільки у членів комісії, але й у секретаріату, і техніка інколи не витримує. Тому цей фактор, якщо буде врахований законодавцями, ми будемо максимально вдячні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, почули. Добре. Давайте.

СИДОРОВИЧ Р.М. Я тільки, якщо можна, пане Денисе, я тільки добавлю. От те, про що говорив пан Расім Бабанли, в контексті як би того формулювання, яке зазначено в контексті ризик-орієнтовного підходу, це, власне, як би якраз, можливо, знову ж таки вам як законодавцям, звичайно, остаточне рішення приймати, яке би давало можливість підходити не до перевірки концентрації зусиль всієї комісії на перевірці кожної декларації, а тільки в тих випадках, якщо для цього існують там певні підстави.

Я хочу нагадати просто для усіх, можливо, учасників, що саме такий підхід застосовує Національне агентство по запобіганню корупції. Тобто де було змінено підхід в частині повної перевірки абсолютно там усіх декларацій там відповідних рівнів, а тільки концентровано як би увагу в тих випадках, якщо для цього є відповідні сигнали. Тому що знову ж таки цей інструмент не переслідування, а запобігання передусім, тобто щоб ми як би всі розуміли для себе, в чому суть і легітимна мета цього інституту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я пам'ятаю, ми певний ризик-орієнтований підхід в законопроектах пропонували після негативної події у Верховному Суді всім відомої. І тоді був висновок Венеційської комісії (не за нашим зверненням) і були певні положення Венеційської комісії. От мені особисто буде цікаво побачити той висновок Венеційської комісії з урахуванням тих положень, які вона давала тоді по цих питаннях.

Так, добре. Давайте, Валерій Прокопець.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Доброго дня, шановні народні депутати, шановні колеги. Я представляю Міністерство економіки, я керівник управління координації впровадження Плану України.

Хотів би роз'яснити ряд позицій щодо підготовки плану, на початку підготовки плану. Цей процес починався у 2023 році. Консультації проводились з усіма стейкхолдерами і погодження теж проєкту плану відбувалось із залученням усіх. Це не була якась утаємнена процедура, абсолютно відкрита, тим більше для тих, хто задіяний у виконанні був цього плану. По роботі з Єврокомісією наразі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я перепрошую, з Верховним Судом, з Вищою радою правосуддя і з Вищою кваліфікаційною комісією суддів проводились по цьому консультації?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Проводились зустрічі і проводяться до цього часу із залученням Єврокомісії, представників експертів Єврокомісії, працівників Єврокомісії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. По Ukraine Facility, так?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Так-так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перед тим, як формулювались умови Плану Ukraine Facility, так?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Ну так, там процес кілька місяців тривав підготовки плану. Це не те що там за 2 дні воно було зроблено. Це декілька місяців було витрачено на підготовку.

По поточній роботі. Я просто для того, щоб всі розуміли, як це працює. Так, у нас немає офіційних листів з якимись підписами посадових осіб Єврокомісії. Але оскільки спілкування іде через офіційний імейл Єврокомісії, це вони беруть на облік, для них це зобов'язання, коли вони через нього направляють свою думку по прийнятності чи

неприйнятності того чи іншого регулювання з точки зору відповідності вимог Укрплану, ми це вважаємо офіційною позицією і ми її ретранслюємо на головних виконавців, щоб люди бачили фідбек від Єврокомісії і ми його враховували, оскільки потім сам проєкт оцінюється тими ж людьми, але вже з поданням висновку Раді Міністрів ЄС для оцінки. Тому і сенс є враховувати цю позицію або обговорювати під час зустрічей, які регулярно ми проводимо. До речі, по судовій реформі у нас щомісяця, окрім окремих точкових зустрічей, проводяться зустрічі з Єврокомісією саме по розділу цьому. Тому можливість висловитись і обговорити завжди є. І нею користуються.

Це коротко про те, як це працює зараз.

ПАВЛІШ П.В. Денис Вячеславович, питання щодо цього.

НІМЧЕНКО В.І. Я вже на зв'язку, пане голову. Я вже на зв'язку. Зв'язок перервався.

ПАВЛІШ П.В. А ви Валерія хочете запитати? Бо у мене якраз до пана Валерія.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович, запитуйте, будь ласка, ви руку підняли.

ПАВЛІШ П.В. Да. Пане Валерію, скажіть, будь ласка, а хто конкретно веде от зараз з нашого боку перемовини по цим питанням, які ми зараз, сьогодні обговорюємо?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мікрофон, будь ласка.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. З вашого боку це...

ПАВЛІШ П.В. Не з нашого, з боку України. З нашого від комітету, я так розумію, ніхто не веде.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. До нас підключаються і працівники Вищої кваліфікаційної комісії...

ПАВЛІШ П.В. Прізвища є у вас? От зустрічалися тоді-то, тоді-то ті-то, ті-то, домовились про те-то, те-то. Ну це ж просто. Всі кажете взагалі. Минулого разу пан Олександр Бойчук там 63 статтю використовував, зараз ви. От міністерство: хто таке міністерство, про що домовлялися? З імейла від Єврокомісії щось прийшло, може, там

випадково натиснули і не те відправили, а мали в іншу країну відправити. Нам прийшло. Все, ми вже побігли, не питаємо нічого, треба виконувати. Да?

Давайте прізвища, хто про що домовлявся, коли, щоб ми розуміли, хто від України це здійснює, щоб можна було потім сказати, бо потім всі питання... Комітет правової політики Верховної Ради ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти закон в цілому і всі камені на нас. Да?

Зараз, от бачу, скільки у нас людей підключено до чату? Багато. Всі висловлюються, державні органи висловлюються. А де наша громадськість? Не бачу жодної вже третій час, жодної руки піднятої по цим питанням. Ну давайте казати... Ми прозоро ведемо? Прозоро. Є питання? Важливе? Важливе. Давайте, пане Валерію, хто обговорював, приймав участь по цих питаннях?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Зараз переді мною немає списків. Якщо є потреба в списках, ми можемо підняти.

ПАВЛІШ П.В. Є потреба.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. У нас є запрошення, є списки тих, хто приймав участь, ми підніmemo, якщо є необхідність, і надамо вам без проблем. Це все є.

ПАВЛІШ П.В. Да, будь ласка.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Просто зараз я не готувався зі списками по зустрічах, які у нас відбувались.

ПАВЛІШ П.В. Добре. Добре. По цьому питанню, коли хто з ким обговорював і до чого домовились.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович, дякую.

У мене одне питання до вас, пане Валерію. Ви згадали щодо офіційної позиції, неофіційна позиція – рекомендації. Ви перенаправили на комітет рекомендації представників DG ENEST щодо Кроку 3.5 Плану "Україна", ну, Ukraine Facility. Це, ви сказали, підписуються експертами рекомендації, які самі потім контролюють виконання цих рекомендацій, не зовсім зрозуміло, чи є це офіційною позицією Європейської комісії. Але ви з ними комунікуєте, вони вам з імейла скидають, якогось офіційного, і ви

пересилаєте їх виконавцям. Я не зрозумів, правда, чи комітет тут виконавець, чи ми законодавчий орган, але, ну, не суть, відповідальні. Перекинули нам от ці рекомендації.

Я дивлюсь, в основних рекомендаціях першим пунктом стоїть: "Передбачити процедуру перевірки суддів вищих судів". Це я тільки перший пункт взяв рекомендацій. Ми говоримо півтори години, пряме питання було до іншого представника органу державної влади: чи передбачає План Ukraine Facility перевірку суддів вищих судів? Кажуть: ні. Ви нам перекидаєте рекомендації експертів DG ENEST в рамках Плану Ukraine Facility (пункту 3.5), в якому в основних рекомендаціях: передбачити процедуру перевірки суддів вищих судів... Ну, і далі там пішло по тексту.

Можна зрозуміти, План Ukraine Facility, пункт 3.5, передбачає процедуру перевірки (тоді вам питання) суддів вищих судів?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Ну, немає вказівки на конкретний рівень суду, до якого застосуються...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви План Ukraine Facility знаєте? Ви ж ним опікуєтесь.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Конечно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що там в пункті 3.5, є про перевірку суддів вищих судів?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Я вам зараз можу зачитати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та я його читав. Ви ж підключились, я так розумію, як відповідальний по Ukraine Facility.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Там немає назви Верховного Суду, якщо ви про це. Немає такої назви. Вибачте, там про всіх суддів. Там немає розподілу на види судів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я не про це. Я вас запитую, коли ви говорили про експертів, і як відбувається комунікація, і що це позиція Європейської комісії щодо виконання Ukraine Facility - я зараз не питаю інше, звіти і так далі, а Ukraine Facility, - то ви отримуєте від них на пошту, ви сказали, з імейла рекомендації, пересилаєте їх нам. Ви переслали, Міністерство економіки переслало рекомендації представників DG ENEST. Ми намагаємось зрозуміти комітетом: це офіційна позиція Європейської комісії? З вашої

відповіді я, ну, нібито розумію, що так, але от прямої відповіді ні від кого не можемо добитись. Це позиція просто експертів? Ви сказали, ну, вони ж потім це і контролюють. То я і запитую у зв'язку з цим: якщо в цих рекомендаціях стоїть передбачити процедуру перевірки суддів вищих судів і посилання на пункт 3.5, то в мене питання, от в пункті 3.5 Плану Ukraine Facility, от ми запитували іншого представника, немає цього. То як нам, комітету, оцінювати ці рекомендації? Як офіційну позицію Європейської комісії в рамках Плану Ukraine Facility, чи як що, чи як просто рекомендації окремо взятих експертів, окремо взятого, там, директорату і так далі? Як рекомендації, чи зобов'язання, як що?

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Як рекомендації, це їх позиція, позиція...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто необов'язкові для врахування. Якщо ми їх не приймемо, це не вплине на План Ukraine Facility.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Це може вплинути на оцінку, тому що ці люди формують потім офіційний висновок. Дивіться, якщо є нерозуміння, таке буває, їх позицій, або є потреба в консультаціях, ми завжди готові організувати додаткову зустріч і з ними проговорити. Якщо у нас є сумніви, що їх позиція не відповідає, на нашу думку, вимогам, ми можемо на зустрічі це з'ясувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте. А коли ми домовлялися, ми розуміємо, що там закладено чи ні? Я не питаю їхню позицію, нашу думку, нашої сторони – ми закладали це чи ні, Ukraine Facility.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Це мають сказати органи, які фахові в цьому питанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто ці органи? Міністерство економіки – національний координатор. Хто ці органи? Хто ці люди? Нам закон треба прийняти. То чому там має відповідати? Ніхто не може сказати, що там закладено. От як бути народним депутатам, скажіть, будь ласка? Та ще й дедлайни стоять – до кінця II кварталу.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Якщо є потреба в роз'ясненнях, давайте проведемо зустріч ще одну з Єврокомісією. Ви ж розумієте, що Міністерство економіки це Міністерство економіки, а судова реформа проводиться фаховими людьми, як і всі реформи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я все розумію. Я ж не через те. Дивіться, от ну ви ж підключилися, сказали, дякую, що підключилися, до речі, бо ми запрошували, чесно, вас, це важливо, бо ви національні координатори. Ми хочемо зрозуміти ці домовленості, їх обов'язковість, підписуються там експертами, чи офіційна це позиція чи ні, а виходить так: ну ви щось прийміть, а потім дізнаєтеся чи відповідає це чи ні. Ну так не працює, так не може працювати, тим більше в таких серйозних речах.

ПАВЛІШ П.В. Денисе Вячеславовичу, про це і йшла мова. Під кінець все ж таки добилися чогось, розуміння.

Пане Олександр Банчук, я думаю, що вам пора рятувати ситуацію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, колеги, вже завершувати. *(Шум у залі)*

Давайте завершувати з цим питанням, тому що у нас одне питання стоїть у "Різному", хотілось б об'єднати. Я не знаю, чи є кворум, бо там теж питання таке важливе.

Тут у нас дві руки підняті. Одна – "iPhone 13 Іра". При всій повазі, переіменуйтеся, щоб я міг надати слово.

Наталя, рука піднята, не знаю, хто саме. Представляйтеся.

НІМЧЕНКО В.І. А можна запитання все-таки задам Валерію? Німченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Він посилається на те, що носії думки ходили в Європу із України, і вони нам дали рекомендації письмові. Хто цей "носій думок" і на чому вона викладена? Імейл чи на папері, і хто? Зрозуміло, Сашко не сказав, на жаль, я був відключений, але, пане Олександр, ви не сказали, ви ж точно знаєте, що туди писали листа. Пане Олександр, писали чи не писали? Ви обійшли це питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Олександр.

НІМЧЕНКО В.І. А ще Валерій нехай скаже, хто ж цей носій думок, що це за думка така?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Олександр. Пане Валерію.

ПРОКОПЕЦЬ В.Ю. Можу відповісти. Цей службовий імейл надходить від службової особи Генерального директорату Єврокомісії. Це не листування якоїсь вільної людини від обов'язків. Їх обов'язок оцінити наші законопроекти та інші проекти, які проходять через укруплан, і дати свою позицію для того, щоб потім при офіційній оцінці нам не зарахували виконання і ми не втратили гроші. Для того ця попередня процедура і існує, вона заведена для того, щоб ми на етапі підготовки до прийняття могли зняти питання спірні або ті, які не відповідають на думку оцінювачів вимогам Плану України. Саме для цього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Олександр, ви щось відповісте Василю Івановичу, він запитував, хто писав?

БАНЧУК О.А. Я тільки приєднуюся з приводу того, якого рівня, бо він більше знає питання цієї комунікації. Питання просто в тому, що з того листа щодо цього законопроекту ми бачимо, оскільки це першим пунктом іде, що наразі Європейська комісія розуміє, що без виконання цього пункту, без впровадження цієї окремої процедури вони не будуть вважати, що це є виконанням українського плану. Хоча це буквально в тексті не передбачено.

ПАВЛІШ П.В. Там не зазначено такого, не треба.

БАНЧУК О.А. Не зазначено, але я хотів би сказати, що у нас була схожа не така, але схожа ситуація в жовтні 2024 року, коли було про угоди зі слідством у корупційних кримінальних правопорушеннях. Тобто ми домовились, було одне формулювання, коли йшлося про удосконалення процедури укладення угод і завершення кримінальних проваджень, але далі з'явилися інші пункти, без виконання яких Європейська комісія в такому ж порядку вважала, що не буде виконано відповідний пункт. Знову ж це умови, які... просто це поєднання умов, які ми маємо наразі в процесі нашої європейської інтеграції. Ось це я хотів би таким чином...

НІМЧЕНКО В.І. Це все на базі ваших домислів, пане Олександр. Я не говорю ваших особистих, а група, яка працює. І все це домисли. Ви ж в комітеті правової політики, пан представник і заміністра юстиції, я до вас з повагою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте я надам слово... Павло Васильович, з вашого дозволу надам слово, може...

ПАВЛІШ П.В. Денис Вячеславович, давайте не будемо нашим принципам, правилам зраджувати. Я коротко.

Шановні колеги, я просто, чому я питаю, хто веде ці перемовини з нашого боку, бо це уже не перший раз я піднімаю це питання, Мін'юст – у них все в тумані. Мінекономіки – у них також все в тумані, оказується. Хтось кудись якісь листи шле, хто їх виготовляє – нікому незрозуміло. Ми в державі живемо, тут має бути якийсь порядок, а у нас повний хаос я так дивлюся. Перше.

По-друге, я все ж таки хочу дізнатись, хто це все веде, бо отам сьогодні Верховний Суд пояснювали, що у них там 70-80 відсотків вже мають право на відставку. Ми приймаємо, судді йдуть у відставку. Хто з Єврокомісії потім щось буде нам... пересилати з Брюсселя суддів? Хто за них роботу буде виконувати? Про це ж...

Коли говориться про перемовини, про це треба говорити представникам Єврокомісії, комісарам, експертам. Про це хтось говорив? Мені от цікаво, хто говорив про це з нашого боку? Якщо ніхто не говорив, треба сказати тоді. Ми важливі речі зараз обговорюємо. А краще всього, знаєте, голову в пісок, там хтось відправив листа, ми за це ніхто не відповідає. Тому що колективна безвідповідальність – це найгірший інструмент, найгірший.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, чесно, зараз надам слово, бо це, здається, нескінченним буде. Навіть обговорення, це лише обговорення законопроекту на комітеті.

Колеги, дивіться, мені здається так, ми формулюємо якісь зобов'язання, їх десь прописуємо в якихось документах з розширеним таким тлумаченням.

ПАВЛІШ П.В. Денис Вячеславович, ми їх не формулюємо, справа в тому що.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Неважливо, хтось формулює, прописує. От наприклад, там розширити, поглибити, там вдосконалити (оце красиве слово – вдосконалити), а потім даємо можливість через експертні висновки експертів інституцій, які самі ж перевіряють виконання цих рекомендацій, розширювати їх до нескінченності і наповнювати іншим змістом. Да я сам за вдосконалення декларацій доброчесності. Але я сказав, зовсім по-

іншому, зовсім іншим змістом наповнення. І те, і те, на моє глибоке переконання, вдосконалити. І в мене тут не співпадає позиція з експертами.

От як розуміти, хто тут правий, про що домовлялися, коли це підписували? Ну ладно, ми якісь там експерти... отримали. Ми намагаємося від уряду зрозуміти, що ми зі свого боку туди вкладали, коли про щось домовлялися. От в чому проблема, і ні від кого не можемо добитися цього.

Валерій Іванович, потім Наталія, а потім Ірина.

БОЖИК В.І. Дозвольте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Там написали в чаті, хто це.

БОЖИК В.І. Денис Вячеславович, я абсолютно в підтримку колег і Павла Васильовича, і Василя Івановича. У нас складається ситуація, і вже не перший раз на комітеті, мабуть, є якась конкретно визначена посадова особа, яка про щось домовляється, і, мабуть, є якийсь формальний вираз того, про що домовилися, який зафіксований в чомусь.

А я вам скажу в чому у нас виникає проблема. У нас проблема, коли закон стає Ukraine Facility або біля нього з'являється євроінтеграційний прапорець, він починає жити своїм життям. Тобто на нього вже не впливає ніби і комітет, бо це треба, і ми розуміємо, що десь... і нас переконують, нас просять і таке інше. Ну так, може, є в уряді особа, хто займається євроінтеграцією? Так давайте запросимо на комітет, скажемо так: оце Ukraine Facility, будь ласка, які пункти ми маємо виконати, що конкретно. А то так, воно задаєш питання по кожному другому закону і не можеш добитися цієї відповіді.

І я тут абсолютно солідарний з колегами, і також нам як комітету потрібно це розуміти. І тоді ми будемо, може, у нас буде менше спорів, десь не будемо між собою списи ламати про те, що оце не підтверджується, це... І я це питання задавав, кажу, скажіть, будь ласка, от, Денис Вячеславович, ви ж пам'ятаєте по інших законопроектах? Навіть пані міністру задавав запитання. Так про що мова у нас?

Дякую.

НІМЧЕНКО В.І. Колеги, ми забули про безпекове питання, я ж просив – відповіді немає. Пане голово, це дуже важливо, йде питання про життя і здоров'я суддів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чи закладені, якщо пам'ятаю, питання, чи закладені безпекові питання в цей законопроект.

НІМЧЕНКО В.І. Немає в цьому законопроекті.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я просто, до кого питання поставити це?

НІМЧЕНКО В.І. Пан Олександр і пан Валерій, Мінекономіки, раз він курує це питання. Як же вони бачили це, що це?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Олександр, пан Валерій, якщо можете відповісти.

БАНЧУК О.А. Василь Іванович, Денисе Вячеславовичу, я вважаю, я думаю, що я спробую таким чином відповісти, що ми в частині інформації, яка відображається у деклараціях ми не змінюємо. Ми, єдине, робимо удосконалення це те, що ми об'єднуємо зміст декларації, це буде один документ. Тобто всі інші питання, ми не збільшуємо ризики щодо безпеки суддів і членів їхніх родин цим законопроектом. Як наразі є, от на сьогодні, як ми обговорюємо, є чинне регулювання, чинне законодавство, яке передбачає, таким чином і залишиться в цій частині і надалі.

НІМЧЕНКО В.І. Пане Олександр. що ви зобов'язуєте писати в декларації, ви почитайте візьміть. І його читає не тільки пан Олександр і пан Василь, це я, а читають і злочинці. Що тут незрозуміло? Це перше. От про що йде мова. І тому я хотів би, щоб ви реально на речі дивились. Це ж люди. Це люди. А так, що все інтернет гудить по кожному чиху судді, де треба і де не треба. Яка з цього користь для суспільства? А придумати можна, що нам рекомендують, я знаю. Я впевнений, що господін (*нерозбірливо*) про це навіть і думки не має такої, що такі рекомендації може хтось дати, тим більше комісія верховенства права.

І останнє. Подивіться, лише Конституція допускає втручання в особисте життя. Скажіть, де Конституція допускає ті речі, про які йдеться, в тому числі про членів сім'ї і все інше? І чого членів сім'ї, там починає чистити все, скільки получали з 91-го року? Так це що?

І два останні. Якщо ви кажете, почитайте, як Європа, на Європу посилається, на Словаччину. Почитайте, як там за життя і здоров'я судді стоять. У відпустку їде, він у супроводі їде, за його заяви, щоб ви розуміли. І в Польщі це є, і в Німеччині це є. Оце,

розумію, що йде питання захисту, недоторканності, незалежності життя і здоров'я, честі і гідності. А яка ж це честь і гідність, якщо ...*(Не чути)* починає НАЗК пропозиції... чистої води, ви знаєте, про що. Компромат і все. І Богдан, пан Богдан вірно казав.

До побачення. Більше немає питань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Тоді я слово зараз надам пані Ірині Желтобрюх, суддя Верховного Суду. Написали в чаті, що не може просто перейменуватись під час конференції, а з офіційного не може через кібератаку на Верховний Суд. Прошу.

ЖЕЛТОБРЮХ І.Л. Саме там. Дякую, Денис Вячеславовичу. Добрий день усім присутнім. Я буду дуже коротко, тому що розумію, що ви всі стомилися і детально ми все одно сьогодні все не розглянемо. Що таке Рада Європи? Це не тільки директорат Єврокомісії, це ще й Комітет міністрів і судова рада. І Комітет міністрів, і судова рада неодноразово досліджували ці питання і їхні рекомендації викладені в кількох кейсах і кількох рекомендаціях, вони діаметрально протилежні цінності декларують, ніж ті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Ірина, вибачайте, вибачайте, я вас зупиню, просто щоб ми розуміли, народні депутати, присутні на засіданні: кого ви представляєте виступаючи?

ЖЕЛТОБРЮХ І.Л. Тут я від імені асоціації адміністративних суддів країни, але я є ще суддя Верховного Суду, тому це питання знаю і як декларант, і як учасник...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нам важливо від кого ви говорите.

ЖЕЛТОБРЮХ І.Л. Зараз від асоціації суддів, це мій єдиний голос Верховного Суду, хоча він в співзвучності позиції, що викладена у висновку. Хочеться дуже вкластись стисло. Об'єднання тут всіма майже сприймається як полегшення життя для суддів, але це не є так. Що більший за обсягом документ, то більше він може містити помилок, там немає бази, на якій їх об'єднувати, тому що один документ заповнюється шляхом плюс-мінус підтверджую, не підтверджую, інший – це відомості щодо інших осіб. Якщо їх об'єднувати, то це означає автоматично розширювати підстави для втручання. Розширення обсягу втручання без належних підстав буде збільшувати тиск. Тиск на правосуддя – це кінцевим бенефіціаром є народ України. І я зараз не від страху чи

уникнення якоїсь відповідальності, чи звітування, я про те, що акцент якраз судові ради ставлять на незалежності перед підзвітністю.

Далі. Від нас вимагають при неповному правовому регулюванні чітких відповідей під загрозою відповідальності. Незрозуміло навіть що декларується – період вчинення чи період виявлення. Від будь-яких коментарів Вища кваліфікаційна комісія відмовилася, а тому ми зараз фактично декларуємо навмання своє розуміння. Тому, звісно, що вдосконалення цих процедур необхідне і потрібне.

Система державної влади полягає у суворому поділі на компетенції між її органами. Про це говорили той самий заснований Європейською комісією міжнародний Проект "Право-Justice", коли навіть обговорював добір. Він казав, що коли постають серйозні питання іншого порядку, то такі питання повинні вирішуватися окремо і не змішуватися з процедурами відбору.

Так само хочу наголосити про те, що сам факт введення частини пропонованих положень навіть без їх реалізації практичної матиме серйозний вплив на незалежність суду та охолоджуючий ефект у здійсненні правосуддя у деяких категоріях судових спорів. Я маю на увазі зараз категорію спорів, де стороною є Вища кваліфікаційна комісія суддів.

Що ми маємо за пропозиціями? Вища кваліфікаційна комісія суддів створює правила, за якими живуть судді. Потім ініціює за цими правилами перевірку. Проводить цю перевірку. І фактично три в одному, ми маємо особу, щодо якої ми маємо ухвалювати судові рішення неупереджено і безсторонньо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В мене питання до щойно виступаючої пані Ірини. Мені здається, ваша асоціація прислала лист на комітет по цьому законопроекту, але ви ніяких пропозицій не зазначали до законопроекту.

ЖЕЛТОБРЮХ І.Л. Є наші пропозиції. Вони були скеровані на адресу вашу електронну. І все те, що озвучено, викладено письмово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да? Може, тоді якогось іншого, сплутали.

ЖЕЛТОБРЮХ І.Л. Ми повторимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому що був лист, що не була викладена пропозиція, а просто зазначено про необхідність створення робочої групи з цього питання. Добре.

Руслан Сидорович, рука піднята.

СИДОРОВИЧ Р.М. Я лише дуже коротко. Як ремарка. Насправді в контексті і декларації доброчесності і декларації родинних зв'язків і щодо інших моментів вже за цього скликання Вищої кваліфікаційної комісії ми намагаємося не просто проводити роз'яснювальну роботу, ми готуємо опитувальники, готуємо блок запитань/відповідей, постійно їх розміщуємо. І більше того, комісія намагається підходити не з точки зору текстуального. Я як би хочу заспокоїти представників судової влади, не з точки зору текстуального як би буквального підходу, а з точки зору, власне, і сприяння у коректності заповнення декларацій, і направленості в контексті, власне, достовірності відомостей і захисту усіх доброчесних суддів. Тобто немає спрямованості карати. Навпаки, ми вважаємо, що, власне, це має бути інструментом захисту доброчесних усіх суддів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Руслане, а що ви маєте на увазі про інструмент захисту доброчесності суддів?

СИДОРОВИЧ Р.М. Мається на увазі, що цей інструмент, я хочу підкреслити, що він вже існує більше 10 років. Тобто...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я в курсі. Я просто питаю. Цікава позиція, я уточнити цікаво. Тобто якщо дані декларації не спростовані, то це апріорі правда вважається? Тільки в межах кваліфікаційного оцінювання, в межах цього, правильно, в межах всіх процедур?

СИДОРОВИЧ Р.М. Власне, цей інструмент він задумувався як підняття довіри всього суспільства і так далі до всього судового корпусу. Тобто якщо суддя подав декларацію доброчесності, подав декларацію родинних зв'язків, до цих документів немає жодних застережень. В тому числі і до НАЗК декларацій, і так далі. Підзвітність і прозорість, вона якраз має сприяти відновленню довіри в контексті того, що уся інформація, вона є доступна, є достатньо багато органів, хтось каже, навіть забагато, які це перевіряють, і усе це у сукупності, коли особу не притягають відповідно до відповідальності, немає застережень ні з боку громадськості, ні з боку там учасників процесу тощо, тощо, тощо зі сторони Вищої кваліфікаційної комісії, зі сторони Вищої ради правосуддя, це має сприяти довірі до судової влади в цілому і до конкретних суддів зокрема.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Руслане, а на вашу думку суб'єктивну, я не питаю позицію Вищої кваліфікаційної комісії, як члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів вас питаю і як досвідченого правника. Цей інструмент підвищення довіри, як ви сказали, суспільства до суддівського корпусу декларація доброчесності виправдала себе за всі ці 10 років?

СИДОРОВИЧ Р.М. Очевидно, якщо ми на сьогоднішній день про це говоримо, очевидно, що бажаного результату не досягнуто. Ну, давайте будемо чесними і відвертими до кінця. Тобто спроба була, але, скажімо так, ті прикрі випадки, які сталися в системі і я переконаний, що вони не носять масового характеру, їх по ідеї не мало би бути. Так? Тобто і робота там і НАЗК і тощо, тощо і вищих кваліфікомісій, і Вищої ради правосуддя.

Але знову ж таки ми повинні запровадити домірний інструмент для того, щоб не перетворювати цю процедуру на "полювання на відьом". Тобто нам потрібно тут розуміти цей баланс, тому що в іншому випадку ми можемо підірвати довіру до судової влади як такої. Тобто тут потрібно власне дотримуватися оцієї домірності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Руслане, питання. А скажіть, будь ласка, от уявімо, суто гіпотетично, завтра немає декларацій доброчесності суддів, що зміниться?

СИДОРОВИЧ Р.М. Філософське запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, цілком практичне.

СИДОРОВИЧ Р.М. Інструмент задумувався базово, так, у своїй природі як тобто декларація. Так? Тобто підкреслено до семантики цього поняття. Так? Що цей документ, він підтверджує те, що я задекларував – я є доброчесним, я є суддя, я є доброчесний. Я не...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А якщо не задекларував, то?

СИДОРОВИЧ Р.М. Та ні, ну звичайно, що ні. Ну не у всіх країнах є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так що зміниться? Я не питаю, як він задумувався. Дивіться, ви ж розумієте, я... Що зміниться, на вашу думку, суб'єктивну, знову ж таки?

СИДОРОВИЧ Р.М. Це може викликати широку дискусію, і перш ніж реалізовувати такі речі, потрібно пересвідчитися, що інколи хороша мета може мати зворотній результат. Тут я би про це говорив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я тому виключно суто теоретично...

ПАВЛІШ П.В. ...напишуть, що тепер нам доброчесність суддів не треба, тому що вони не подають декларацію доброчесності.

СИДОРОВИЧ Р.М. Що жодним чином цього не підтверджує абсолютно. Тобто це ж не означає, що до моменту запровадження декларації доброчесності всі судді в Україні були недоброчесними. Ну це було би дуже небезпечне твердження, і я би застерігав категорично усіх від...

ПАВЛІШ П.В. Бо якщо хтось термін пропустив на 1 день, все, він стає сразу...

СИДОРОВИЧ Р.М. Ну от, пане Павло, оце от питання про домірність, так. Ми не повинні перетворювати переслідування за якісь дрібні і формальні недоліки в сумнів доброчесності судді. Тобто знову ж таки оце і є полювання на відьом, коли там одна кома десь стоїть не так – оце і є надмірний формалізм. Це й є от цей правовий пуризм, який насправді не переслідує оцієї от правильної мети досягнення того результату, заради якого якби ми всі сьогодні забралися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А в мене таке питання. Якщо хочете, просто можете не відповідати так в голос, а кивнути. Тобто за цією логікою, в принципі, якщо ми для всіх введемо, ввели для всіх декларацію доброчесності, то хоч так апріорі всі, взагалі всі будуть доброчесні, бо без неї, я так розумію, це не працює по логіці. Чого тільки для суддів? Тут, до речі, оця теза Сергія Олексійовича, це питання набуває нових яскравих барв. Тобто тоді є сенс для всіх взагалі вводити. Не видається?

СИДОРОВИЧ Р.М. Мені видається, що робота судді є найважливішою і найвідповідальнішою в суспільстві. Я схиляюсь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лікарі. Чому? Лікарі теж важливо, військовослужбовці і так далі, багато відповідальних професій.

СИДОРОВИЧ Р.М. Беззастережно, але ніхто замість судді не може відновити справедливість у суспільстві, це особливість, власне, судової влади. Ніхто замість суддів не може забезпечити повернення до справедливості, якщо відбулось її порушення.

НІМЧЕНКО В.І. Це інженери людських душ, це не я сказав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякую. Дякую, пане Руслане.

Давайте надамо слово пані Наталії Блажівській, я так розумію. Прошу. Тільки зазначайте, кого ви представляєте. І дуже коротко, ми будемо завершувати.

БЛАЖІВСЬКА Н. Дякую.

У мене поганий зв'язок, оскільки у нас немає інтернету, з телефону, в суді.

Я представляю сьогодні Всеукраїнську асоціацію адміністративних суддів, хоча, як і Ірина Леонтівна, я є суддею Верховного Суду, але тут я представляю Всеукраїнську асоціацію. Передусім зауважую, що наша асоціація є колективним членом Європейської асоціації адміністративних суддів, тому кожен суддя української асоціації є членом Європейської асоціації адміністративних суддів. І Європейська асоціація адміністративних суддів охоче готова надати фахову допомогу в розробці тих чи інших норм.

Коли я говорю про фахову допомогу, мова йде про те, що наша асоціація представлена в кожній країні-члені Ради Європи. У нас створений Комітет незалежності суддів саме на рівні європейської асоціації. І для нас важливим залишається, щоб при тих чи інших реформах було почуто позицію фахового середовища. Тому що експерт – це дуже широке слово, а ось фаховий суддя – це вже зрозуміло конкретно і чітко. Чому я на цьому акцентую зараз увагу? Тому що, якщо ми загалом скажемо – розумний студент, ну розумний, але коли ми скажемо, що це є магістр чи людина пише магістерську роботу з конкретного питання, буде зрозуміло, що до нього можна з того чи іншого питання звернутися. Не випадково на цьому акцентую увагу.

Сьогодні неодноразово лунала теза про те, що: ось декларація без термінів, без строків. Я нагадаю, що фахові судді у 16-му році вже подавали першу декларацію доброчесності за все життя. Потім правила вже було змінено. Так ось ми не можемо за одне життя подавати щось інше, бо одне життя, воно одне життя. Тому тут потрібно розмежовувати і розуміти, що такі експерименти вже були і саме по них проводилися конкурси, комісії і тому подібне.

Наша позиція, уже моя колега Ірина Валентинівна зазначила, по законопроектах висвітлена у нашому зверненні. Водночас ми готові запросити наших колег фахівців, щоб вони кожен по своїй країні зробили зріз. Чому це важливо? В минулому році, і присутні тут представники Вищої кваліфікаційної ради правосуддя знають, що ми багато проєктів проводимо саме у форматі *peer-to-peer*. Це і проєкт "Суди і суспільство", це і наші минулорічні семінари – конфлікт фундаментальних прав.

Чому я на цьому акцентую увагу? Тому що під час цих семінарів – конфлікт застосування фундаментальних прав, наші колеги, які представляють вищі судові інстанції країн Європи, акцентували увагу на судовій практиці Європейського Суду справедливості, – це Люксембурзький суд, не плутаємо зі Страсбурзьким судом. Бо саме туди будуть звертатися в тому числі ті особи, які будуть незадоволені тими чи іншими нормами у випадку набуття повноправного членства у Європейському Союзі.

Тому вже сьогодні, формуючи норми, вони мають, сьогодні правильно про це говорив пан Расім, про те, що є принципи *acquis communautaire*. І наші норми, які ми приймаємо, вони мають бути зрозумілими для наших фахових європейських партнерів. Ми не були залучені до дискусії, про яку зараз було Міністерством економіки озвучено, хоча з Міністерством економіки співпрацюємо в унікальному проєкті, який теж ми ініціювали по податках. Ми будемо раді бути залученими і тут. Але без детальних обговорень, без детального аналізу, які норми, як вони працюють, в інших країнах формувати знову ж таки новий велосипед є небезпечно, оскільки на кону так само вступ в Європейський Союз. А законодавство країн-членів ЄС має відповідати принципу *acquis communautaire*.

Тому просимо розглянути як наші пропозиції, так і можливість проведення, а ми готові надати таку можливість, фахових дискусій із суддями-представниками країн Європейського Союзу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я просто не зовсім розумію, яку можливість ми маємо надати, як вона має бути виражена ця можливість. Якщо є бажання когось залучити, будь ласка, залучайте, ви ж направили позицію на комітет...

БЛАЖІВСЬКА Н. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому, будь ласка, якщо у вас буде звернення, висновки європейської там асоціації, кого завгодно, присилайте на комітет, ми так само їх розглянемо, комунікуйте, ми взагалі повністю відкрито працюємо. Окремі судді направляють свої пропозиції, ми їх досліджуємо і так далі, і тому подібне. Так що, ну, будь ласка, навпаки, ми тільки раді, коли судді самі і представники суддівської спільноти проявляють активність, фаховість і, власне, виступають з конкретними пропозиціями до текстів законопроектів і так далі. Тому, так, звичайно, надайте, якщо ваші колеги з інших країн зможуть надати якісь свої думки з цього приводу і практику із їх країн, ми тільки вдячні будемо.

Колеги, я пропоную завершувати з обговоренням. Мені здається, ми досить тривалий час обговорили, але тривалий ми обговорили не просто так, щоб поговорити, а для того, що ми намагаємося все ж таки зрозуміти, які в нас межі і які стартові позиції, які зрештою зобов'язання і так далі. Ну, очевидно, що станом на зараз комітет просто фізично не може підготувати текст законопроекту, пропозиції по якому закінчились, прийняття, здається, позавчора, ну тобто в ніч з позавчора на вчора. І не розуміючи реально, я думаю, всі слідували за дискусією тут, підготувати законопроект, який би був якісним і взагалі доречним, точно на це потрібно більше часу.

Я думаю, що ми на базі комітету, не думаю, а впевнений, продовжимо роботу над цим законопроектом. І тоді, коли він буде готовий для голосування, якщо взагалі доцільність є... Вона на сьогоднішній день для мене, от особисто скажу, лише Планом Ukraine Facility визначається для того, щоб отримати відповідні грошові кошти і фінансування, ну от чесно. Або якщо ми наповнюємо конкретним змістом, то зовсім іншим змістом потрібно наповнювати декларацію цю доброчесності. Не знаю, до чого ми прийдемо, але так є.

Тому ми розгляд цього питання завершуємо. У нас ще є "Різне", і в "Різному" теж є одне питання.

Павло Васильович, ви щось хотіли також сказати, чи що?

ПАВЛІШ П.В. Ну, так, Денис Вячеславович, я говорив раніше, у нас же ж є представники від громадськості. Бачу, Ніка Крейденкова. Це Transparency International, наскільки я знаю, да, зараз представляє. Там інші.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та в нас на кожному комітеті присутні.

ПАВЛІШ П.В. Ні, так запитати, щоб вони офіційно, знаєте, не просто там поприсутствували, а потім... А прилюдно обговорити, там задати питання, вони нам, ми їм, щоб це було по-нормальному якось.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович, дякую, ви ж про це вже говорили. Ми кожен раз, всі, хто хочуть, піднімають руку і висловлюються. Я он слово навіть надав "Айфон 13", коли написали, хто це. Я ж нікого не фільтрую, кому давати, а кому не давати слово. Всі це чудово знають і раніше всі виступали, коли мали якесь бажання там і так далі.

ПАВЛІШ П.В. Будемо вважати, що немає тоді, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А записи у нас зберігаються, так що все нормально.

Так, добре, тоді переходимо до наступного питання. Дякую всім, хто був присутній по цьому питанню. До наступних зустрічей.

У нас є "Різне". Колеги, в "Різному" хочеться поставити таке питання. Дивіться, у нас триває конкурс на заповнення вакансій в Конституційному Суді. Знову ж таки нагадаю тим, хто не знає, що ми отримали перелік кандидатів, список цих рекомендованих кандидатів в Дорадчу групу експертів, здається, в кінці лютого. Але у нас на той час ще не було результатів спеціальної перевірки, тому ми, в принципі, не могли ще розглядати кандидатів.

Після того, як отримали матеріали спецперевірки, ми запитали у Дорадчої групи експертів... Ми викликали і кандидатів на засідання, ми призначили засідання комітету, викликали кандидатів, представників Дорадчої групи експертів. Кандидати з'явилися, виникли питання по виконанню практичних завдань і так далі, і тому подібне. Комітет прийняв рішення звернутись до Дорадчої групи експертів із проханням надати перелік... надати документи, які кандидати подавали під час проходження відповідних конкурсних процедур, і в першу чергу членів комітету цікавило виконання практичного завдання, оскільки комітет в тому числі при проходженні має орієнтуватись на професійні компетенції кандидатів, також під час співбесіди може ставити питання для того, щоб не дублювати і ознайомлюватись, і ставити предметі питання, бажали отримати всі документи, про це було рішення комітету. На жаль, ми не отримали від Дорадчої групи експертів і відповідно перенесли розгляд цього питання. Не отримали від Дорадчої групи експертів відповідних документів, отримали лист, де, власне, повідомлялось про ненадання нам документів.

Потім ми тоді... Очевидно, що ми по-різному бачимо норми Закону про Конституційний Суд і про діяльність допоміжного цього дорадчого органу суб'єктів призначення. Ми запропонували провести робоче засідання. Знову отримали лист про недоцільність нібито чи неможливість проведення цього робочого засідання саме для того, щоб обговорити, там так і було зазначено, ми пропонували про необхідність проведення робочого засідання, щоб обговорити питання застосування норм Закону України про Конституційний Суд в межах цих процедур. Знову ні. Відповідно комітету постало питання тоді, що робити далі, постає.

Одна із пропозицій є така. Оскільки комітети Верховної Ради України наділені повноваженнями надання роз'яснень з питань застосування законодавства, і це знаходиться в предметі нашого відання, є пропозиція підготувати відповідний проект роз'яснення комітету щодо застосування положень норм цього закону. Можливо, я не знаю, навіть направити його, проект цього роз'яснення, до Дорадчої групи експертів. Або винести на засідання комітету і затвердити це роз'яснення щодо все ж таки документів для того, щоб комітет мав теж повноцінну можливість виконувати цю функцію.

Колеги, є така пропозиція в "Різному". Хто що з цього приводу бажає сказати, виступити, в кого які думки з цього приводу? Бачу, що... Колеги, давайте по-іншому спробу. Є заперечення щодо цього чи перестороги?

ПАВЛІШ П.В. Дивіться, ми ж це обговорювали вже, коли була в нас робоча група.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, колеги, тоді, значить, так і визначимось з вами, оскільки не бачу заперечень. Тоді давайте підготуємо все...

_____. Є пропозиція підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це не потрібно голосувати, немає сенсу. Дякую за підтримку.

Давайте тоді підготуємо текст такого роз'яснення і вирішимо, як там, чи на комітеті винесемо питання, затвердимо, чи скомунікуємо. Хоча, я не знаю, в третій раз там відмовлять начебто органу парламенту, ну, досить дивно, коли в зустрічах відмовляють, якимось у комунікації, воно дивно звучить, але тим не менш. Ну, спробуємо, можливо, ще одну попытку привести це до ладу.

Дякую всім...

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, можна одне слово?

Інститут роз'яснень Комітету правової політики – це явище, яке заслуговує на увагу, пане голово. Уже проводив роз'яснення один раз і по народним депутатам комітет, і навіть по заробітній платі. На сьогоднішній день, коли в нас немає офіційного тлумача, ви знаєте, по законам Конституційний Суд не дає, то наше роз'яснення воно по суті буде на грані тлумачення офіційного, і це потрібно, я погоджуюсь, це потрібно, і ми зобов'язані навіть це робити, коли єсть якісь питання по застосуванню норм закону, не Конституції, як кажуть, а норм законів. Тому я підтримую, і вона заслуговує на увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Колеги, всім тоді дякую за участь в роботі членів засідання комітету і за попереднє опрацювання в межах робочих груп, індивідуально, підкомітетів і так далі законопроектів. Сподіваюсь, що ми продовжимо працювати також плідно зі всіма учасниками, зі всіма нашими, так би мовити, партнерськими органами судової гілки влади уряду і так далі.

Всім бажаю... І в інтересах України, звичайно, що. Всім бажаю безпеки, якомога швидшої перемоги нашій країні. І до зустрічі на наступному засіданні комітету. До побачення.